

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

на

XIV-то обикновено Народно събрание.

Втора редовна сесия.

LXXIV заседание, вторникъ, 9 февруарий 1910 г.

(Открито отъ председателя г. Х. Славейковъ, въ 3 ч. 20 м. слѣдъ пладне)

Председателъ: (Звъни) Засѣданието се отваря.

Понеже въ присѣдствената книга има разписани нужното число прѣдставители, обявявамъ засѣданието за открито.

(Отъ 197 народни прѣдставители отсъствуватъ 51, а именно: г. г. Ц. Бакаловъ, А. Балевъ, П. Беровъ, В. Вѣлевъ, В. Георгиевъ, Никола Георгиевъ, Й. Гунчевъ, Г. Данаиловъ, М. Дановъ, В. Димчевъ, В. Душковъ, Н. Здравковъ, М. Златановъ, Л. Ивановъ, П. Ивановъ, Д. Илиевъ, Д-ръ Г. Калинковъ, Н. Коларовъ, Д. Константиновъ, Н. Коцевъ, Н. Кжневъ, Р. Маджаровъ, Д. Маноиловъ, В. Мантовъ, Ц. Мисловъ, Д. Пазовъ, П. Паскалевъ, П. Пешевъ, А. Поповъ, Д. Поповъ, Н. Поповъ, Я. Поповъ, Г. Радойковъ, Д-ръ Е. Разпоповъ, Д. Рапчевъ, И. Реджебовъ, С. Родевъ, С. Рожевъ, А. Русевъ, И. Русчуклу, П. Рѣковъ, И. Самарджиевъ, Н. Станчевъ, С. Стефановъ, А. Тараторовъ, Т. Теодоровъ, А. Филиповъ, А. Христовъ, Д. Чакъровъ, Н. Чолаковъ и Р. Яневъ)

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, че сж постъпили отъ народния прѣдставителъ г. А. Димитровъ 2 запитвания:

Едното къмъ г. министра на войната, съ което пита: (Чете) „1. Извѣстно ли му е, че младежитѣ Димо Госпоциновъ Марковъ, изъ гр. Харманлий, и Колю Колевъ Желевъ, изъ с. Българска-поляна, сж оставени да служатъ съ облекчение, когато не заслужаватъ това; 2. Одобрява ли се тази постъпка на върховната провѣрочна комисия; и 3. какви мѣрки смѣта да вземе г. министрътъ за изправление на грѣшката и наказание виновнитѣ, за да се удовлетвори възмутената обществена свѣсть“.

Второто запитване е къмъ г. министра на вѣтрѣшнитѣ работи: (Чете) „1. Вѣрно ли е, че противъ прѣдседателя на Видинската окръжна постоянна комисия Н. Тодоровъ е било заведено дѣло за издаване фалшива заповѣдъ и др.; 2. Вѣрно ли е, че прокурорътъ при Видинския окръженъ сѣдъ е искалъ разрѣшеніе отъ Министерството на вѣтрѣшнитѣ работи за даване подъ сѣдъ Нестора Тодоровъ, обаче, такова не било дадено; и 3. съ какво оправдава г. министрътъ това неразрѣшение.“

И двѣтъ запитвания ще се съобщятъ на г. г. министритѣ, за да отговорятъ.

Постъпило е прѣдложение отъ бѣлослатинския народенъ прѣдставителъ г. В. Бенчевъ, за измѣнение алинея пета на чл. 52 отъ закона за народното просвѣщение.

Разрѣшилъ сжмъ отпускъ на софийския народенъ прѣдставителъ г. Н. Здравковъ — 4 дена, на пирдопския г. Р. Маджаровъ — 2 дена и на радомирския Р. Яневъ — 2 дена.

Искалъ отъ Събранието отпускъ:

Харманлийскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Т. Димчевъ — 2 дена, по твърдѣ важни домашни причини. Моля ония, които сж съгласни да му се даде исканиятъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Бѣлослатинскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Х. Тричковъ иска 4 дена отпускъ. Моля ония, които сж съгласни да му се даде исканиятъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Кюстендилскиятъ народенъ прѣдставителъ г. С. Георгиевъ иска 7 дена отпускъ. Моля ония, които сж съгласни да му се даде исканиятъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Плѣвенскиятъ народенъ прѣдставителъ г. П. Гачевъ има пужда отъ безсроченъ отпускъ; приложилъ е медицинско свидѣтелство, за че е боленъ, и иска да му се даде такъвъ. Моля, които приематъ да му се даде исканиятъ отпускъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

А. Екимовъ: Искамъ думата по единъ въпросъ.

Председателъ: По какъвъ въпросъ?

А. Екимовъ: Едно запитване ще направя.

Председателъ: Запитване или питае?

А. Екимовъ: Питае.

Председателъ: Имате думата.

А. Екимовъ: Раздаденъ е единъ законопроектъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, за построяване на желѣзница до Лонгоза. Комисията по Министер-

ството на търговията и земледелието си е присвоила правото да разглежда този законопроект. Понеже този законопроект, споредъ моето схващане, е отъ компетентностъ на комисията по Министерството на общественитѣ сгради, пътищата и съобщенията, на която азъ съмъ членъ, или най-малко да се разгледа съвмѣстно отъ 2-тѣ комисии, то искамъ Народното събрание да поясни, коя комисия е компетентна да разгледа този законопроектъ.

Прѣдседателъ: Това не е нито запитване, нито питане. За това трѣбва да направите запитване, върху което Народното събрание да вземе рѣшение по надлежния редъ.

Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ питането на г. Екимова азъ разбирамъ, че за да се изпрати този законопроектъ на една комисия е рѣшило Събранието. Сега, ако Събранието е рѣшило да се изпрати на комисията по Министерството на търговията и земледелието, това не можемъ да отгѣнимъ — ние сме длъжни да се подчинимъ. Ако, обаче, нѣма такова рѣшение, ние сега можемъ да вземемъ рѣшение по този въпросъ.

А. Екимовъ: Взео е рѣшение да се изпрати на „надлежната комисия“.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Менѣ ми се чини, че този въпросъ трѣбваше да се повдигне и да се разрѣши тогава, когато се е опрѣдѣлило да се изпрати на надлежната комисия.

А. Екимовъ: Не е опрѣдѣлена комисията.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Сега нѣма защо да се повдига този въпросъ.

И. Хаджиевъ: Понеже законопроектътъ е разгледанъ въ 12½ ч. слѣдъ полунощъ, та...

А. Екимовъ: Искамъ думата да говоря на г. г. народнитѣ прѣдставители по този въпросъ.

Прѣдседателъ: Г. Екимовъ! То е 1 въпросъ, по който трѣбва да направите запитване и тогава да се разгледа. Не може инцидентно Събранието да се произнесе. По този въпросъ нѣмате думата.

А. Екимовъ: Слѣдъ като се свърши законопроектътъ, какво ще го разглеждаме?

Д. Мишевъ: Този въпросъ може да се разгледа.

Прѣдседателъ: Г. Екимовъ иска да рѣши Събранието, на коя комисия подлезе да разгледа законопроекта за построяването на желѣзницата до Лонгоза. За да може Събранието да вземе рѣшение, трѣбва да има непрѣмѣнно запитване. Такъвъ е редътъ, а не може сега по този въпросъ да се произнася. Ясенъ е правилникътъ, г. Екимовъ.

И. Хаджиевъ: Г. прѣдседателю! Азъ имамъ 2 питання къмъ г. военния министъръ; кога ще отговори? Тѣ сѣ питання, а не запитвания.

Прѣдседателъ: Нѣма г. министра. Ако бѣ тукъ, ще Ви отговори.

И. Хаджиевъ: Тѣ сѣ дадени още прѣди Коледа, прѣди празникитѣ. Това сѣ питання, г. г. министри. Инакъ, ще ги обърна въ запитвания.

Прѣдседателъ: Пристаиваме къмъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и до-

пълнение нѣкои членове отъ закона за устройството на сѣдилищата.

Моля, г. докладчика да прочете законопроекта.

Докладчикъ М. Ничовъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣди да пристапя къмъ третото четене на законопроекта за измѣнение закона за сѣдоустройството, ще съобщя на г. г. народнитѣ прѣдставители, че станаха нѣкои измѣнения въ номерацията на параграфитѣ и главно въ номерацията на членоветѣ, безъ, разбира се, да се измѣнява въ нѣщо сѣщността, каквото измѣнение не може и да се допусне. Това се налага да стане, защото нѣ самия проектъ, както бѣше прѣдставенъ, бѣха погрѣшно цитирали членове, на които съдържанието е съвсѣмъ друго отъ онова, за което се говори въ тѣхъ и за което сѣ внесени да се измѣнятъ. Тѣй напр. — съ единъ примѣръ ще си послужи — въ § 39 е казано, че чл. 100, който става чл. 107, се измѣнява така: „За подпрѣдседатели на апелативни сѣдилища и т. н.“, когато този членъ не говори за подпрѣдседатели, а говори за членове. И естествено, трѣбваше тази номерация да се поправи, а поправката на тази номерация въ този членъ повлѣче подиръ себе си поправки на номерацията на вѣнчки послѣдующи членове. Та въ това отношение сѣ поправкитѣ — само въ номерацията на членоветѣ, номерацията на параграфитѣ, безъ да е измѣнена, разбира се, въ нѣщо сѣщността.

Пристаивамъ къмъ четенето на законопроекта. (Чете)

„З а к о н ъ

за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за устройството на сѣдилищата.

„§ 1. Пунктъ а на чл. 1 се отгѣнява, а пунктове б, в, г, д отъ сѣщия членъ ставатъ пунктове а, б, в и г.

„§ 2. Чл. 16 се измѣнява така:

„Окръжниятъ сѣдъ се състои отъ прѣдседателъ, подпрѣдседатели и членове, числото на които се опрѣдѣлява отъ особенъ щатъ.

„§ 3. Чл. 17 се измѣнява така:

„Всѣки окръженъ сѣдъ се състои отъ едно или повече отдѣления, въ едно отъ които прѣдседателствува прѣдседателътъ, а въ другитѣ — подпрѣдседателитѣ.

„§ 4. Чл. 18 се измѣнява така:

„Всѣки 2 години, въ началото на мѣсецъ септемврий, общото събрание на окръжния сѣдъ, който има повече отъ двѣ отдѣления, разпрѣдѣля, по жрѣбие, подпрѣдседателитѣ и членоветѣ на сѣда по разнитѣ отдѣления, но по начинъ, щото единъ и сѣщъ подпрѣдседателъ или членъ да не засѣдава послѣдователно повече отъ 2 години въ едно и сѣщо отдѣление.

„Въ окръжнитѣ сѣдилища съ двѣ отдѣления, горното разпрѣдѣление става съ просто прѣмѣстване на подпрѣдседателитѣ и членоветѣ отъ едно отдѣление въ друго.

„§ 5. Чл. 19 се измѣнява така:

„Сѣдебнитѣ слѣдователи се считатъ за членове на окръжнитѣ сѣдилища и състоятъ при тѣхъ, всѣки въ опрѣдѣления му отъ сѣда участъкъ.

„Когато сѣдебниятъ слѣдователъ бѣде възпрѣпятствуванъ, по каквато и да било причина, да изпълнява длъжността си, прѣдседателътъ на окръжния

сждъ възлага изпълнението на неговата длъжност на едного от другитѣ сждебни слѣдователи въ сждебния окръгъ, или на единъ членъ отъ сжда.

„§ 6. Слѣдъ чл. 21 се прибавя новъ чл. 22:

„Издържалитѣ съ успѣхъ държавния изпитъ юристи се вписватъ въ особенъ списъкъ, съставенъ отъ изпитната комисия; въ този списъкъ (таблица) тѣ се нареждатъ по степенитѣ на тѣхния успѣхъ, като на първо мѣсто се помѣства онзи отъ тѣхъ, който е получилъ най-горни бѣлѣжка. Списъкътъ се подписва отъ прѣдседателя и членоветѣ на комисията и се праща на министра на правосъдието.

„При еднакви бѣлѣжки, прѣдпочитане се дава на свършилиятъ по-рано правнитѣ науки, а измежду свършилиятъ едновременно — на по-възрастнитѣ.

„§ 7. Чл. 22 става чл. 23 и се измѣнява така:

„Кандидатитѣ за сждебна длъжностъ се назначаватъ съ заповѣдь отъ министра на правосъдието измежду лицата, които сж помѣстени на първо мѣсто въ списъка на изпитната комисия и се разпрѣдѣлятъ между окръжнитѣ сдилища по начинъ, щото общото имъ число въ всѣко сдилище да не бѣде по-големо отъ трима души на отдѣление.

„§ 8. Новъ чл. 24:

„Онѣзи отъ вписанитѣ въ списъка на изпитната комисия юристи, които не сж били назначени на длъжностъ до съставянето на списъка отъ слѣдующата сесия на държавния изпитъ, се помѣстватъ отново въ този списъкъ, но съ спазването на правилата, установени въ чл. 22 за реда на вписването.

„§ 9. Чл. 23 става чл. 25.

„§ 10. Чл. 24 става чл. 26 и се измѣнява така:

„Кандидатитѣ на сждебна длъжностъ, които сж прослужили 6 мѣсеци и сж добили удостовѣрение отъ прѣдседателя, подпрѣдседателитѣ и прокурора на сжда, при който сж служили, иматъ право на заплата, прѣдвидена въ бюджета за тази длъжностъ.

„Въ това удостовѣрение се бѣлѣжи, че кандидатътъ е придобилъ достатѣчна опитностъ и практическа подготовка, вслѣдствие на това, че нему сж били възлагани да извршва нѣкои работи и дѣйствия, които подробно се опрѣдѣлятъ съ особенъ правилникъ.

„Удостоверението се издава по писмена молба на кандидата.

„§ 11. Чл. 25 става чл. 27 и се измѣнява така:

„Онѣи отъ кандидатитѣ, които въ продължение на 1 година не получатъ прѣдвиденото въ прѣдходния членъ удостовѣрение, се уволняватъ отъ длъжностъ.

„Този срокъ отъ 1 година, по болестъ на кандидата или по други уважителни причини, може да бѣде продълженъ отъ министра на правосъдието още съ 2 мѣсеца, ако за това послѣдва ходатайство отъ сжда.

„§ 12. Чл. 26 става чл. 28.

„§ 13. Чл. 27 става чл. 29 и се измѣнява така:

„Кандидатитѣ за сждебна длъжностъ се разпрѣ-

дѣлятъ на занятие въ канцелариитѣ на сжда и прокурорския надзоръ отъ прѣдседателя на сжда, въ споразумѣние съ прокурора. Тѣ присѣдствуватъ въ засѣданията при разглеждането на дѣлата и се прикомандироватъ при сждиитѣ и лицата отъ прокурорския надзоръ за извршването на възложениитѣ имъ работи.

„§ 14. Въ чл. 28, който става чл. 30, думитѣ: „въ първата година“ се замѣняватъ съ „въ първитѣ 6 мѣсеца“, а пунктъ *в* отъ сжщия членъ се измѣнява така:

„в) въ проектиране нотариални актове, завѣряване на подписи и извршване на протести.

„§ 15. Пунктъ *а* на чл. 29, който става чл. 31, се отмѣнява, а пунктотѣ *б* и *в* ставатъ *а* и *б*.

„§ 16. Чл. 3^а, който става чл. 32, се измѣнява така:

„Кандидатитѣ за сждебна длъжностъ, които сж прослужили най-малко 1 година и сж получили удостовѣрение по чл. 26, могатъ да се назначаватъ за допълнителни членове въ окръжнитѣ сдилища, както и за допълнителни замѣстници прокурори, ако издържатъ съ успѣхъ установения въ слѣдующитѣ членове практически изпитъ.

„§ 17. Чл. 31, който става чл. 33, се измѣнява така:

„До практически изпитъ се допускатъ само онѣзи кандидати за сждебна длъжностъ, които сж получили добра атестация отъ прѣдседателя и прокурора на окръжния сждъ, за тѣхното примѣрно поведение и за отличитѣ имъ отношения къмъ сждебната колегия и вънъ въ обществото.

„§ 18. Слѣдъ сжщия членъ се прибавятъ слѣднитѣ нови членове:

„Чл. 34. Практическиятъ изпитъ се произвежда при всѣки апелативенъ сждъ за кандидатитѣ, нахоящи се на длъжностъ въ окръжнитѣ сдилища отъ апелативната областъ, отъ една комисия, въ състава на която влизатъ: прѣдседателтъ и прокурорътъ на апелативния сждъ, и единъ адвокатъ (юристъ), избранъ отъ общото събрание на адвокатския съвѣтъ, или отъ самия апелативенъ сждъ, ако въ сѣдалището на послѣдния нѣма адвокатски съвѣтъ.

„Чл. 35. Практическиятъ изпитъ бива писменъ и устенъ.

„Писмениятъ изпитъ се състои въ едно изложение на въпроси отъ сждебната практика. Той трае 4 часа непрѣкъснато.

„Устниятъ изпитъ се състои въ:

„1. излагане исканията и претенциитѣ, респективно, възраженията си, като ищецъ или отвѣтникъ, или излагане на обвинителна рѣчь, или въ едно изложение на въпроси отъ гражданското или наказателното право, опрѣдѣлени отъ комисията, и

„2. изпитване върху въпроси отъ сждебната администрация.

„Устниятъ изпитъ по всички точки не трѣбва да трае повече отъ половинъ часъ.

„Чл. 36. Всѣки кандидатъ за практически изпитъ внася прѣдварително 10 л. възнаграждение на членовѣтъ на комисията.

„Чл. 37. Изпитната комисия при всѣки апелативенъ сѣдъ съставя списъкъ за издържалитѣ изпитъ кандидати по реда на успѣха имъ, и като го подпише, праща го въ Министерството на правосѣдието, дѣто се съставя единъ общъ списъкъ по такъвъ редъ, че на първо мѣсто се помѣстватъ онѣзи кандидати, които сж получили най-горни бѣлѣжки; при равенството на бѣлѣжкитѣ, прѣдпочитатъ се по-възрастнитѣ.

„Чл. 38. Врѣмето за произвеждането на изпита, както и всички други подробности, се опрѣдѣлятъ съ особенъ правилникъ и програма отъ Министерството на правосѣдието.

„Чл. 39. Кандидатитѣ на сѣдебна длѣжностъ, които сж пропаднали на изпита, се уволняватъ отъ длѣжностъ. Тѣ, обаче, иматъ право да се явятъ втори пѣтъ на изпитъ.

„§ 19. Чл. 32, който става чл. 40, се измѣнява така:

„Въ всѣки апелативенъ сѣдъ има прѣдседателъ, подпрѣдседатели и членове.

„§ 20. Чл. 33, който става чл. 41, се измѣнява така:

„Всѣки апелативенъ сѣдъ се дѣли на отдѣления, въ едното отъ които прѣдседателствува прѣдседателтъ, а въ другитѣ — подпрѣдседателитѣ. Всѣко отдѣление се състои отъ прѣдседателя или подпрѣдседателя и отъ членове, числото на които се опрѣдѣля въ особенъ щатъ.

„§ 21. Чл. чл. 34 и 35 ставатъ чл. чл. 42 и 43.

„§ 22. Чл. 36, който става чл. 44, се измѣнява така:

„Върховниятъ касационенъ сѣдъ се състои отъ единъ пръвъ прѣдседателъ, прѣдседатели на отдѣления и членове, числото на които се опрѣдѣля отъ особенъ щатъ.

„§ 23. Чл. 37, който става чл. 45, се измѣнява така:

„Върховниятъ касационенъ сѣдъ се дѣли на отдѣления, въ едно отъ които прѣдседателствува първиятъ прѣдседателъ, а въ другитѣ — прѣдседателитѣ на отдѣления.

„§ 24. Чл. чл. 38, 39 и 40 ставатъ чл. чл. 46, 47 и 48.

„§ 25. Чл. 41, който става чл. 49, се измѣнява така:

„Прокурорскитъ надзоръ състои отъ прокурори и тѣхни замѣстници.

„При Върховния касационенъ сѣдъ има единъ главенъ прокуроръ и прокурори на отдѣления.

„При апелативнитѣ и окрѣжнитѣ сѣдилища има по единъ прокуроръ и тѣхни замѣстници. Числото на послѣднитѣ, както и онова на прокуроритѣ на отдѣление при Върховния касационенъ сѣдъ, се опрѣдѣля въ особенъ щатъ.

„§ 26. Чл. чл. 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49 и 50 ставатъ чл. чл. 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 и 58.

„§ 27. Въ чл. 51, който става чл. 59, слѣдъ думата: „секретаритѣ“, се прибавятъ думитѣ: „и подсекретаритѣ“, а въ края на сѣщия членъ се прибавятъ думитѣ: „съгласно чл. 112 и по реда, прѣдвиденъ въ чл. 122“.

„§ 28. Чл. чл. 52 и 53 ставатъ чл. чл. 60 и 61.

„§ 29. Въ края на първата алинея на чл. 54, който става чл. 62, се притурятъ думитѣ: „Засѣданията на окрѣжнитѣ сѣдилища състоятъ отъ прѣдседателъ или отъ подпрѣдседателъ и отъ двама члена, отъ които само единиятъ може да бѣде допълнителенъ сѣдия“.

„§ 30. Чл. чл. 55, 56, 57, 58, 59 и 60 ставатъ чл. чл. 63, 64, 65, 66, 67 и 68.

„§ 31. Пунктъ б на чл. 61, който става чл. 69, се отмѣнява.

„§ 32. Пунктъ б на чл. 62, който става чл. 70, се отмѣнява.

„§ 33. Чл. чл. 63, 64, 65, 66, 67, 68 и 69 ставатъ чл. чл. 71, 72, 73, 74, 75, 76 и 77.

„§ 34. Чл. 70, който става чл. 78, се измѣнява така:

„Когато отсъствуватъ нѣкои отъ сѣдитѣ въ окрѣжния сѣдъ, за попълване състава на сѣда, прѣдседателтъ призовава нѣкой отъ сѣдитѣ отъ другитѣ отдѣления на сѣда; но ако и по този начинъ не може да се образува съставъ, тогава прѣдседателтъ повиква сѣдебния слѣдователъ, ако не е запятъ съ нѣкое производство на слѣдствие и ако не е произвеждалъ самъ слѣдствие по това дѣло, което ще се разглежда, или мѣстния мирови сѣдия, ако послѣдниятъ нѣма насрочени за разглеждане дѣла и ако не е рѣшавалъ самъ това дѣло при първото му разглеждане.

„За попълване състава на апелативния сѣдъ, може да се призове само единъ отъ по-старшитѣ сѣдии на мѣстния окрѣженъ сѣдъ, по назначение отъ прѣдседателя на послѣдния сѣдъ, и то само когато нѣма възможностъ да се повика нѣкой отъ сѣдитѣ, числящи се въ другитѣ отдѣления на апелативния сѣдъ, и когато призованиятъ сѣдия отъ окрѣжния сѣдъ не е участвувалъ при първото разглеждане и рѣшаване на дѣлото, което ще се разглежда въ апелативния сѣдъ.

„§ 35. Чл. чл. 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93 и 94 ставатъ чл. чл. 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101 и 102.

„§ 36. Думитѣ въ края на пунктъ 3 отъ чл. 95, който става чл. 103: „и да не е било обявявано несъстоятеленъ длѣжникъ“, се замѣняватъ съ слѣднитѣ: „макаръ и да е било освобождено отъ наказание по давностъ, по помилване или поради амнистия; а така сѣщо да не е било обявявано въ несъстоятелностъ и да не се намира или да не е било подъ настояничество, поради разточителностъ“.

„§ 37. Чл. 96, който става чл. 104, се измѣнява така:

„За мирови съдии, членове на окръжни съдилища, или замѣстници прокурори при същитѣ съдилища се назначаватъ лица, които, като допълнителни членове и допълнителни замѣстници прокурори, сж прослужили най-малко 2 години; между нѣколкото кандидати съ еднакво старшинство се прѣдпочита онзи, който е вписанъ на първо мѣсто въ таблицата за повишение, за която се говори въ чл. 125; въ тази таблица допълнителнитѣ членове и замѣстници прокурори се вписватъ по реда на тѣхното достойнство, което се опрѣдѣля по тѣхната способностъ, практически и теоретически познания, дѣятелностъ и поведение.

„§ 38. Чл. 97, който става чл. 105, се измѣнява така:

„За съдебни слѣдователи и подпрѣдседатели на окръжни съдилища се назначаватъ лица, които сж занимавали длъжностъ мирови съдия, членъ или замѣстникъ прокуроръ при окръженъ съдъ и сж прослужили най-малко 3 години въ тѣзи длъжности.

„§ 39. Чл. 98 се отмѣнява.

„§ 40. Чл. 99, който става чл. 106, се измѣнява така:

„За прѣдседатели или прокурори на окръжни съдилища, както и за членове или замѣстници прокурори на апелативни съдилища се назначаватъ лица, които сж прослужили най-малко: 2 години като подпрѣдседатели или съдебни слѣдователи, или 5 години като членове или замѣстници прокурори.

„§ 41. Чл. 100 се отмѣнява.

„§ 42. Чл. 101, който става чл. 107, се измѣнява така:

„За подпрѣдседатели на апелативни съдилища се назначаватъ лица, които сж занимавали длъжностъ прѣдседателъ или прокуроръ на окръженъ съдъ, членъ или замѣстникъ прокуроръ при апелативенъ съдъ, и сж прослужили най-малко 3 години въ тѣзи длъжности.

„За прокурори на апелативенъ съдъ се назначаватъ лица, които сж занимавали горѣизброенитѣ длъжности и сж прослужили въ тѣхъ най-малко 4 години.

„§ 43. Чл. 102 се отмѣнява.

„§ 44. Чл. 103, който става чл. 108, се измѣнява така:

„За прѣдседатели на апелативенъ съдъ, членове и прокурори на отдѣление при Върховния касационенъ съдъ се назначаватъ лица, които, като подпрѣдседатели или прокурори на апелативни съдилища, сж прослужили най-малко 3 години или, като членове, сж прослужили най-малко 5 години.

„§ 45. Чл. 104, който става чл. 109, се измѣнява така:

„За пръвъ прѣдседателъ на Върховния касационенъ съдъ, прѣдседателъ на отдѣление и за главенъ прокуроръ при същия съдъ се назначаватъ лица измежду прѣдседателитѣ на отдѣления, членоветѣ

и прокуроритѣ на отдѣления при същия съдъ и между прѣдседателитѣ на апелативнитѣ съдилища, по рѣшение на Министерския съвѣтъ.

„§ 46. Чл. чл. 105, 106 и 107 ставатъ чл. чл. 110, 111 и 112.

„§ 47. Чл. 108, който става чл. 113, се измѣнява така:

„За нотариуси се назначаватъ лица измежду кандидатитѣ на съдебна длъжностъ, които притежаватъ условията, прѣдвидени въ чл. 26, ако, при това, сж прослужили 1 година като такива.

„§ 48. Чл. 109 става чл. 114.

„§ 49. Чл. 110, който става чл. 115, се измѣнява така:

„Адвокати занапрѣдъ могатъ да бждатъ лицата, които иматъ юридическо образование, издържали сж държавенъ изпитъ и сж били кандидати за съдебна длъжностъ при нѣкой окръженъ съдъ 1 година или сж практикували 1 година при нѣкой адвокатъ-юристъ и сж издържали прѣдвидения въ чл. 34 и послѣдующитѣ практически изпитъ. До практически изпитъ се допускатъ само онѣзи лица, които сж добили отъ адвокатския съвѣтъ или, дѣто нѣма такъвъ, отъ окръжния съдъ добра атестация за поведението имъ въ съда и вънъ въ обществото. Отъ съшитѣ се издава и удостоверение, че кандидатътъ е практикувалъ 1 година при нѣкой адвокатъ.

„§ 50. Чл. чл. 111, 112, 113, 114, 115 и 116 ставатъ чл. чл. 116, 117, 118, 119, 120 и 121.

„§ 51. Чл. 117, който става чл. 122, се измѣнява така:

„Никой не може да бжде назначенъ на длъжностъ съдия или прокуроръ отъ каквато и да е иерархическа степенъ, както и да бжде повишенъ въ по-горня длъжностъ, ако не е вписанъ прѣдварително въ особна таблица, която се съставя по реда, изложенъ по-долу.

„§ 52. Чл. чл. 118, 119, 120, 121, 122 и 123 се отмѣняватъ и се замѣстватъ съ слѣдующитѣ нови членове:

„Чл. 123. Въ таблицата за назначение и повишение се вписватъ само онѣзи кандидати на съдебна длъжностъ, допълнителни членове и титулярни съдии, съдебни слѣдователи и лица отъ прокурорския надзоръ, които отговарятъ на условията, прѣдвидени въ чл. чл. 32, 104—109, за назначението на всѣка отдѣлна длъжностъ, до деня на съставянето на таблицата.

„Чл. 124. Всѣка година, въ първата половина на м. септемврий, прѣдседателитѣ на съдилищата, заедно съ прокуроритѣ при тѣхъ, прѣдставляватъ въ Министерството на правосъдието по единъ списъкъ, съдържащъ имената на онѣзи съдии и прокурори, състоящи на длъжностъ въ окръга на повѣренитѣ имъ съдилища, които, по тѣхно мнѣние, заслужаватъ да бждатъ повишени въ по-горня длъжностъ.

„Чл. 125. Числото на вписанитѣ въ тѣзи списъци лица не може да надминува половината отъ числото

на сџдиитѣ и лицата, занимаващи прокурорски длѣжности, въ всѣки окръженъ сџдѣ.

„Чл. 126. Въ прѣдставленията, които придружаватъ списъка, прѣдседателитѣ и прокуроритѣ при сџдилищата посочватъ, за всѣко лице, прѣдставено за повишение, каква длѣжностъ всѣко отъ тѣхъ може да изпълнява по-добрѣ, наспоредъ особнитѣ му качества и способности.

„Чл. 127. Възъ основа на прѣдставленията на прѣдседателитѣ и прокуроритѣ, и като вземе въ внимание мнѣнието на сџдебнитѣ инспектори, изложено въ годишнитѣ имъ рапорти по ревизията на сџдилищата, министърътъ на правосџдието, слѣдъ като вземе мнѣнието на висшия сџдебенъ свѣтъ, за който се говори въ послѣдующитѣ членове, съставлява една обща таблица за назначение и повишение въ длѣжностъ.

„Чл. 128. Висшиятъ сџдебенъ свѣтъ може, ако намѣри, това за нужно, да поиска, чрѣзъ министра на правосџдието, допълнителни свѣдѣния отъ прѣдседателитѣ и прокуроритѣ на сџдилищата.

„Висшиятъ сџдебенъ свѣтъ дава своето заключение още и по назначението или по приемането отъ ново на сџдебна длѣжностъ или на длѣжностъ въ състава на прокурорския надзоръ, на длѣжностни лица отъ централното управление на Министерството на правосџдието, на професоритѣ на правнитѣ науки, на държавнитѣ адвокати и юрисконсулти, на адвокатитѣ, и на бившитѣ сџдии и прокурори съ юридическо образование, стига да отговарятъ на условията, означени въ чл. 103.

„Въ този случай, свѣтътъ опрѣдѣля и длѣжността, на която може да бѣде назначено лицето и се вписва въ таблицата.

„Така съставената отъ висшия сџдебенъ свѣтъ таблица е задължителна за министра на правосџдието.

„Чл. 129. Висшиятъ сџдебенъ свѣтъ се състои отъ първия прѣдседателъ на Върховния касационенъ сџдѣ, за прѣдседателъ на свѣта, главния прокуроръ, единъ отъ прѣдседателитѣ на отдѣление при сџщия сџдѣ, прѣдседателя на Софийския апелативенъ сџдѣ, единъ отъ висшитѣ чиновници при Министерството на правосџдието и единъ адвокатъ юристъ избранъ отъ адвокатския свѣтъ при Софийския окръженъ сџдѣ.

„Членоветѣ на висшия сџдебенъ свѣтъ се назначаватъ съ указъ, по прѣдложението на министра на правосџдието.

„Свѣтътъ се свиква на засѣдание отъ министра на правосџдието всѣка година прѣзъ м. ноемврий.

„Чл. 130. Таблицата за повишение съдържа толкова части (отдѣли), колкото длѣжности има.

„Въ всѣки отдѣлъ се вписватъ, по азбученъ редъ, длѣжностнитѣ лица, които висшиятъ сџдебенъ свѣтъ намѣри, че заслужаватъ повишение и назначение.

„Чл. 131. Таблицата има сила само прѣзъ годината, за която е била съставена.

„Чл. 132. Таблицата трѣбва да бѣде съставена най-късно до 1 януарий отъ годината, прѣзъ която

ще бѣде прилагана. Въ случай на нужда, този срокъ може да се продължи най-много съ 1 мѣсецъ още.

„Чл. 133. За всѣко вакантно мѣсто, Министерътъ на правосџдието назначава измежду лицата, които сѣ вписани въ таблицата.

„Ако въ нея фигуриратъ нѣколко лица за една и сѣща длѣжностъ, министърътъ избира.

„Чл. 134. Всѣко длѣжностно лице по сџдебното вѣдомство има право на увеличение отъ 5% върху заплатата си, ако е прослужило на една и сѣща длѣжностъ въ продължение на 5 години.

„Кредитътъ за тѣзи 5% увеличения се прѣдвизда още сѣщата година въ бюджета на Министерството на правосџдието.

„§ 53. Чл. 124 става чл. 135.

„§ 54. Пунктове е и з на чл. 125, който става чл. 136 се измѣняватъ така:

„е) да бѣде притежателъ, издателъ, редакторъ или сътрудникъ на политически вѣстници и списания;

„з) да бѣде притежателъ на нѣкоя концесия, на прѣдприятие или пъкъ прѣдседателъ или управителъ на друго нѣкое акционерно, кооперативно взаимно-спомогателно, търговско или промишлено дружество, или членъ на управителния свѣтъ или на надзирателния или провѣрителния комитетъ на подобни дружества, или пъкъ какъвто и да било, макаръ и приврѣменно и безплатно, дѣйствующъ органъ.

„§ 55. Чл. чл. 126, 127, 128, 129, 130 и 131 ставатъ чл. чл. 137, 138, 139, 140, 141 и 142.

„§ 56. Въ чл. 132, който става чл. 143, думитѣ „Негово Царско Височество княза“, се замѣняватъ съ думитѣ „Негово Величество царя на България“ и думата „княжество“ се замѣнява съ думата „царство“.

„Въ чл. 133, който става чл. 144, думитѣ „Негово Царско Височество българския князъ“ се замѣняватъ съ думитѣ „Негово Величество царя на България“, а думата „княжество“ се замѣнява съ думата „царство“.

„§ 57. Чл. чл. 134, 135 и 136 ставатъ чл. чл. 145, 146 и 147.

„§ 58. Слѣдъ чл. 136, който става чл. 147, се прибавятъ слѣднитѣ нови членове:

„Чл. 148. Нѣкое длѣжностно лице по сџдебното вѣдомство не може да приеме изврѣшването на една работа, вѣнъ отъ неговата длѣжностъ, нито пъкъ може да му се възложи такава, безъ съгласието на министра на правосџдието, който взема прѣдварително мнѣнието на прѣдседателя на сџда, при който служи то, освѣнъ когато такива работи имъ се възлагатъ отъ нѣкои особни закони или правилници.

„Чл. 149. Лицата отъ сџдебното вѣдомство не могатъ да получаватъ никакви частни съобщения, относително дѣлата, които постѣпватъ въ сџда; за прѣтѣява имъ се, сѣщо, да възлагатъ съставянето

на съдебните актове върху лица, не принадлежащи към съдебното ведомство.

„Така също, запрещава имъ се, когато това не се изисква отъ служебните имъ обязанности, да се намѣсватъ въ производството на дѣлата, или, особено, да даватъ съвѣти или да упражняватъ каквото и да било влияние върху хода на дѣлата, чрезъ ходатайства или прѣпорѣки, както и да даватъ съвѣти по юридически въпроси на частни лица или учрѣждения.

„Чл. 150. На длъжностните лица по съдебното ведомство се запрещава да сключватъ заеми подъ несъотвѣтствующа форма, поради непрѣдвидливостъ, лекомислие или по другъ нѣкой осждителенъ мотивъ, или въ видъ на постояненъ навикъ или отъ лица заинтересувани въ такива дѣла, които влизатъ или могатъ да влизатъ въ кръга на компетентността на даденото длъжностно лице.

„Чл. 151. Така също тѣмъ се запрещава да се обръщатъ, съ цѣлъ за обезпечение интереситъ на своята кариера, съ ходатайства къмъ членовѣтъ на правителството, или къмъ лица, отъ които зависятъ тѣзи интереси; а особено, забранено имъ е да се обръщатъ за същата цѣлъ къмъ длъжностни лица по съдебното ведомство.

„Чл. 152. Сждиитѣ и прокуроритѣ при сждилищата отъ всички степени, а особено сждиитѣ-докладчици и прокуроритѣ, когато наблюдаватъ или направляватъ слѣдственитѣ дѣла, сж длъжни, подъ страхъ на дисциплинарна отговорностъ, да слѣдятъ най-зорко за всѣко опущение, бавностъ, или за всѣко неизпълнение на правилата и формитѣ по производството на дѣлата, допуснати отъ което и да е длъжностно лице по съдебното ведомство, или за всѣко небрѣжно и неумѣло изпълнение на възложенитѣ имъ отъ законитѣ и правилницитѣ служебни длъжности.

„За всѣко заблѣзано отъ тѣхъ опущение, бавностъ, немарливостъ или неумѣло и небрѣжно изпълнение на длъжността, тѣ сж длъжни незабавно да увѣдомяватъ писмено непосредственото си начальство, като посочатъ и съществующитѣ поводи за дисциплинарно прѣслѣждане на виновното длъжностно лице, което ги е допуснало.

„§ 59. Чл. чл. 137, 138, 139 и 140 ставатъ чл. чл. 153, 154, 155 и 156.

„§ 60. Чл. 141, който става чл. 157, се измѣнява така:

„Ставатъ несмѣняеми всички допълнителни членове и допълнителни замѣстници прокурори при окръжнитѣ сждилища, щомъ бждатъ назначени за мирови сжди или членове при окръжнитѣ сждилища, слѣдъ като сж прослужили най-малко 3 години въ послѣднитѣ длъжности.

„§ 61. Чл. 142, който става чл. 158, се възстановява така:

„Несмѣняеми сжди не могатъ да бждатъ уволнени или отстранени отъ длъжностъ, освѣнъ въ случаитѣ и съгласно съ правилата, прѣдвидени въ

настоящия законъ, или чрезъ подаване на оставка отъ тѣхна страна.

„Слѣдъ достигане, обаче, на 65-годишна възраст, тѣ ставатъ смѣняеми.

„Тѣ не могатъ, така също, да бждатъ прѣмѣствани, безъ тѣхно съгласие, освѣнъ когато прѣмѣстването се налага по силата на чл. чл. 137 и 138, или когато то е свързано съ повишение въ сждийска длъжностъ и заплата.

„§ 62. Чл. 143, който става чл. 159, се измѣнява така:

„Несмѣняеми сжди могатъ да бждатъ лишени отъ длъжностъ поради закриване на съдебното учрѣждение, при което служатъ, ако не приематъ длъжностъ, иерархически или по заплата по-горня или равна на занимаваната прѣди закриването.

„§ 63. Чл. 144 става чл. 160.

„§ 64. Чл. 145, който става чл. 161, се измѣнява така:

„Несмѣняеми сжди се уволняватъ:

„1. По силата на закона:

„а) когато сж били ождени съ присѣда, влѣзла въ законна сила, на строгъ тѣмниченъ затворъ;

„б) ако сж осждени съ присѣда, влѣзла въ законна сила, за едно отъ прѣстѣпленията, изброени въ чл. 103, пунктъ трети отъ настоящия законъ;

„в) ако съ присѣда, влѣзла въ законна сила, сж били лишени отъ правата, изброени въ чл. 30 отъ наказателния законъ, и

„г) ако съ рѣшение, влѣзло въ законна сила, сж признати за разточителни.

„Уволнението въ тѣзи случаи става съ указъ, по докладъ отъ министра на правосъдието.

„2. По дисциплинаренъ редъ:

„а) когато имъ липсва едно отъ условията, изброени въ пунктове първи и четвърти на чл. 103. и

„б) когато се установи, че се намиратъ въ единъ отъ случаитѣ на несъвмѣстимостъ, прѣдвидена въ чл. 136, и

„в) ако сж били наказани дисциплинарно 3 пѣти за нарушение обязаноститѣ си по службата, отъ които едното поне да е било свързано съ врѣменно отстранение отъ длъжностъ.

„Уволнението въ тия случаи става съ указъ въз основа на рѣшението на дисциплинарния съвѣтъ, съ което е постановено уволнението.

„§ 65. Чл. 146, който става чл. 162, се измѣнява така:

„Несмѣняеми сжди, който, вслѣдствие на тежка и постоянна недѣлгавостъ и болѣзненостъ или вслѣдствие на отслабване на умствени способности, не е въ състояние да изпълнява служебнитѣ си обязанности, се уволнява съ указъ, въз основа на влѣзло въ законна сила рѣшение, постановено по дисциплинаренъ редъ.

„Въ този случай дисциплинарното производство се възбужда отъ прѣдседатели или отъ прокурора на сѣда, при който служи сждията. уволнението на когото се иска, слѣдъ като се направи пужното изслѣждане отъ единъ членъ на сѣда и се

прѣдстави на министра на правосъдието, за да сезира съ въпроса дисциплинарния съвѣтъ.

„Производството може да се възбуди и направо отъ министра на правосъдието.

„§ 66. Чл. 147, който става чл. 163, се измѣнява така:

„Въ случай на умоповръждане на несмѣняемъ съдия, дисциплинарниятъ съвѣтъ, по прѣдложението на министра на правосъдието и въз основа мнѣнието на трима лѣкари и прѣдставлението на прѣдседателя или прокурора на съда, веднага постановява за отстранението на съдията отъ изпълнение на служебнитѣ му обязанности и незабавно увѣдомява за това министра на правосъдието, който се разпорѣжда за отстранението му отъ длъжностъ.

„Това отстранение пада, и отстранениятъ съдия, по право, встъпва отново въ длъжността си, ако, най-късно въ мѣсеченъ срокъ, надлежниятъ съдъ, по правилата, прѣвидени въ закона за гражданското съдопроизводство, не признае, че отстранениятъ съдия е, дѣйствително, умоповръденъ.

„Въ случай, че съдътъ, съ рѣшение, влѣзло въ законна сила, признае отстранения съдия за умоповръденъ, последниятъ се уволнява по реда, прѣдвиденъ въ чл. 161.

„§ 67. Чл. 148, който става чл. 164, се измѣнява така:

„Допълнителнитѣ членове и замѣстници на прокурора при окръжнитѣ съдилища, както и всички други съдии, които не се ползватъ съ право на несмѣняемостъ, се уволняватъ съ указъ, по прѣдставление на министра на правосъдието, и вънъ отъ случаитѣ, прѣвидени въ този законъ, за уволнение на несмѣняемитѣ съдии.

„§ 68. Чл. чл. 149, 150 и 151 ставатъ чл. чл. 165, 166 и 167.

„§ 69. Чл. 152, който става чл. 168, се измѣнява така:

„Ако Върховниятъ касационенъ съдъ, апелативнитѣ и окръжни съдилища, при разглеждане на дѣлата, забѣлѣжатъ неправилности въ съдопроизводството или дѣлопроизводството, тѣ правятъ, съ особно опрѣдѣление, по реда на надзора, за пръвъ пътъ, напомняване на по-долнитѣ съдебни мѣста и лица, а въ случай на повторение или на по-голяма неправилностъ, тѣ сж длъжни, като констатираатъ поводъ за дисциплинарно прѣслѣждане, да внесатъ въпроса въ дисциплинарния съвѣтъ, чрѣзъ министра на правосъдието.

„Това постановление е задължително и за лицата отъ прокурорския надзоръ при по-горната съдебна инстанция, въ случай, че забѣлѣжатъ неправилности, допуснати отъ прокуроритѣ при по-долнитѣ инстанции.

„§ 70. Чл. 153, който става чл. 169, се измѣнява така:

„Въ всѣко съдебно мѣсто и прокурорски надзоръ, най-близкия надзоръ за бързото и правилно изпъл-

нение отъ длъжностнитѣ лица на обязаноститѣ имъ, принадлежи на прѣдседателитѣ, прокуроритѣ и на съдитѣ-докладчици, които, като забѣлѣжатъ нѣкое опущение, неправилностъ или бавностъ, поправятъ ги или ги отстраняватъ съ своитѣ разпорѣждания, като, за всѣки случай, съобщаватъ незабавно въ дисциплинарния съвѣтъ, чрѣзъ министра на правосъдието, ако се касае за съдии и съдебни слѣдователи, и направо на министра на правосъдието, ако се касае за лицата отъ прокурорския надзоръ.

„§ 71. Чл. чл. 154 и 155 ставатъ чл. чл. 170 и 171.

„§ 72. Чл. 156, който става чл. 172, се измѣнява така:

„Общиятъ надзоръ надъ съдебнитѣ мѣста и длъжностни лица принадлежи на министра на правосъдието.

„Този надзоръ се упражнява лично отъ министра, или отъ стоящитѣ при Министерството на правосъдието съдебни инспектори, по единъ за всѣки апелативенъ районъ.

„§ 73. Новъ чл. 173.

„Съдебнитѣ инспектори се назначаватъ съ указъ, по прѣдставлението на министра на правосъдието, измежду съдитѣ и прокуроритѣ на Върховния касационенъ съдъ и апелативнитѣ съдилища. слѣдъ като се вземе мнѣнието на висшия съдебенъ съвѣтъ (чл. 129), който, за всѣко вакантно мѣсто, прѣдставлява по двама кандидати, отъ които министърътъ избира единъ за назначение.

„§ 74. Чл. 157 става чл. 174 и се измѣнява така:

„Министърътъ на правосъдието, като забѣлѣжи въ нѣкое съдебно мѣсто или прокурорски надзоръ натрупване на много дѣла или друга нѣкоя постоянна неправилностъ, бавностъ или опущение, прѣдлага на прѣдседателитѣ или на прокуроритѣ да взематъ мѣрки за поправление и да дадатъ обяснения за допуснатитѣ нередовности.

„(Отъ министра зависи, въ такъвъ случай, да прѣдложи на дисциплинарния съвѣтъ възбуждането на дисциплинарно прѣслѣждане срѣщу виновнитѣ длъжностни лица.

„§ 75. Чл. 158 става чл. 175 и се измѣнява така:

„Съдебнитѣ инспектори сж длъжни: да ревизиратъ съдебнитѣ учрѣждения и прокурорски надзори, най-малко, по веднажъ прѣзъ годината: да наблюдаватъ за тѣхната дѣятелностъ и за начина, по който съдитѣ и другитѣ длъжностни лица по съдебното вѣдомство прилагатъ законитѣ и изпълняватъ служебнитѣ си обязанности; да отбѣлѣзватъ мѣнотитѣ и прѣчкитѣ, които спъватъ точното прилагане на законитѣ, или дѣятелността на длъжностнитѣ лица и хода на дѣлата; да прѣдлагатъ мѣрки за подобрене, които тѣ намиратъ за необходими: да увѣдомяватъ министерството за всички констатирани отъ тѣхъ нарушения на служебнитѣ обязанности на длъжностнитѣ лица по съдебното

вѣдомство, и, изобщо, да изпълняватъ всички други поръчки, за които би били натоварени отъ министерството въ кръга на тѣхнитѣ длѣжности.

„§ 76. Чл. чл. 159 и 160 се отмѣняватъ.

„§ 77. Чл. 161 става чл. 176 и се измѣнява така:

„Прѣдседателитѣ на окръжнитѣ сѣдилища сѣ длѣжни, сами или чрезъ подпрѣдседателитѣ и старшинитѣ членове на сѣда, да ревизиратъ всѣка година подвѣдомственитѣ на сѣда нотариуси и сѣдебни пристави и за резултатитѣ да увѣдомяватъ министра на правосѣдието.

„§ 78. Чл. чл. 162 и 163 ставатъ чл. чл. 177 и 178.

„§ 79. Въ пунктъ 4 на чл. 164, който става чл. 179, цитираниятъ чл. 95 пунктъ 3 се замѣнява съ чл. 103 пунктъ 3.

„Пунктъ 5 на сѣщия членъ се отмѣнява и се замѣстя съ слѣдния пунктъ:

„5. Когато нарушаватъ едно отъ прѣдписанията на чл. чл. 147—152.“

„§ 80. Чл. 165 става чл. 180 и се измѣнява така:

„Дисциплинарниѣ наказания сѣ:

„1. забѣлѣжка;

„2. мѣрене;

„3. лишение отъ старшинство;

„4. лишение отъ право на повишение въ длѣжностъ или въ заплатата;

„5. врѣменно отстранение отъ длѣжностъ, и

„6. уволнение отъ служба.

„§ 81. Чл. 166 става чл. 181 и се измѣнява така:

„Забѣлѣжката е обръщане внимание върху допуснатитѣ неправилности, съ прѣдупрѣждение да не се повтарятъ. Тя се прилага въ случаитѣ на незначителни нарушения.

„§ 82. Чл. 167 става чл. 182 и се измѣнява така:

„Мѣренето е укоряване, съ изрично приканване виновниятъ да се поправи; то има за непосредствено послѣдствие лишаването на виновния отъ заплатата за 3 до 10 дни.

„§ 83. Слѣдъ чл. 167 се прибавя новъ чл. 183:

„Лишението отъ старшинство може да трае отъ 1 мѣсецъ до 2 години.

„Наказанието лишение отъ право на повишение може да бѣде отмѣнено по сѣщия редъ, по който е било то наложено, но въ никой случай не порано отъ изтичането на 5-годишно непорочно поведение на длѣжностното лице, което е било подвържато на това наказание. При това, послѣдното, се замѣнява съ лишение отъ старшинство за 3 години.

„Къмъ означенитѣ въ този членъ наказания може да се присѣдини и прѣмѣстването на виновния.

„§ 84. Чл. 168 става чл. 184 и се измѣнява така:

„Отстранението отъ длѣжностъ не може да бѣде произнесено за срокъ по-малкъ отъ 1 мѣсецъ и по-дълъгъ отъ 6 мѣсеца.

„Прѣзъ врѣмето на отстранението, осѣдениятъ губи заплатата си.

„§ 85. Чл. 169 става чл. 185.

„§ 86. Послѣдната алинея на чл. 170, който става чл. 186, се измѣнява така:

„Ако слѣдствието е възбудено за прѣстѣпление по службата, отстранението се постановява отъ сѣда, който е прѣдалъ длѣжностното лице на сѣдъ, а въ случай на общо прѣстѣпление — отъ дисциплинарниѣ сѣвѣтъ, по прѣдложението на министра на правосѣдието.

„§ 87. Чл. 171 става чл. 187.

„Цитираниятъ въ сѣщия членъ, въ скоби, членове: 164 пунктъ пети, 165 пунктъ трети и 168 се замѣстватъ съ чл. 161, алинея втора, пунктъ втори, буква а.

„§ 88. Чл. 172 става чл. 188.

„§ 89. Чл. 173 става чл. 189 и се измѣнява така:

„Уволнениятъ, по дисциплинаренъ редъ, сѣдия или прокуроръ не може да бѣде назначенъ отново на служба.

„§ 90. Чл. 174 става чл. 190.

„Цитираниятъ въ сѣщия членъ чл. 165 става чл. 185.

Втора алинея на сѣщия членъ се измѣнява така:

Длѣжностнитѣ лица по сѣдебното вѣдомство, които сѣ два пѣти отстранявани отъ длѣжностъ, се уволняватъ по дисциплинаренъ редъ.

„§ 91. Въ чл. 175, който става чл. 191, думитѣ „2 години“ се замѣняватъ съ „3 години“.

„§ 92. Чл. чл. 176, 178 и 179 ставатъ чл. чл. 192, 193 и 194, а чл. 177 се отмѣнява.

„§ 93. Чл. 180 става чл. 195 и се измѣнява така:

„При всѣки окръженъ и апелативенъ сѣдъ и при Върховния касационенъ сѣдъ се учрѣждава по единъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ, на който сѣ подсѣдни дисциплинарниѣ дѣла, възбудени срѣщу нотариуситѣ, сѣдебнитѣ пристави, кандидатитѣ за сѣдебна длѣжностъ, секретаритѣ, подсекретаритѣ, архиваритѣ, регистраторитѣ и тѣхнитѣ помощници, състоящи при сѣщитѣ сѣдилища, както и срѣщу секретаритѣ на сѣдебнитѣ слѣдователи и мировитѣ сѣдилища.

„§ 94. Слѣдъ чл. 180 се прибавятъ слѣднитѣ нови членове:

„Чл. 196. Поменатиятъ въ горния членъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ се състои отъ трима сѣдии въ сѣдилищата съ едно отдѣление, и отъ пѣтъ души — въ сѣдилища съ двѣ и повече отдѣления, избирани за 1 година отъ общото събрание на сѣда, при който състоятъ, съ тайно гласоподаване.

„Чл. 197. При всѣки апелативенъ сѣдъ се учрѣждава дисциплинаренъ сѣвѣтъ, въ състава на който влизатъ: прѣдседателтъ на апелативния сѣдъ, старшиятъ прѣдседателъ на отдѣление, старшиятъ членъ и още двама членове, избирани въ началото на всѣка година отъ общото събрание на сѣда, съ тайно гласуване.

„На дисциплинарниѣ сѣвѣтъ, въ горния съставъ, при Софийския апелативенъ сѣдъ сѣ подсѣдни дисциплинарниѣ дѣла на допълнителнитѣ членове, мировитѣ сѣдии и членоветѣ на окръжнитѣ сѣди-

лица, които сж подвѣдомствени на Русенския апелативенъ сѣдъ; на дисциплинарния сѣвѣтъ при този послѣдния сѣдъ сж подсѣдни дѣлата на сжщитѣ длѣжностни лица, които състоятъ при окръжнитѣ сѣдилища, подвѣдомствени на Пловдивския апелативенъ сѣдъ; а на дисциплинарния сѣвѣтъ при Пловдивския апелативенъ сѣдъ сж подсѣдни дѣлата на поменатитѣ по-горѣ длѣжностни лица, които състоятъ въ окръжнитѣ сѣдилища, подвѣдомствени на Софийския апелативенъ сѣдъ.

„Чл. 198. При Министерството на правосѣдието засѣдава висшъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ, който се състои отъ седемъ членове: първия прѣдседателъ на Върховния касационенъ сѣдъ, трима сѣдии отъ сжщия сѣдъ, избрани отъ общото му събрание, съ тайно гласуване, единъ отъ сѣдебнитѣ инспектори при Министерството на правосѣдието и двама бивши министри, назначени всичкитѣ съ указъ, по прѣдставлението на министра на правосѣдието.

„Мандатътъ на изборнитѣ членове трае 1 година.

„Въ случай на прѣпятствие или отсъствие на първия прѣдседателъ, замѣства го, по право, най-старшиятъ отъ прѣдседателитѣ на отдѣление при Върховния касационенъ сѣдъ.

„Чл. 199. Висшиятъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ разглежда и се произнася по дисциплинарнитѣ дѣла, заведени срѣщу сѣдебнитѣ слѣдователи, подпрѣдседателитѣ и прѣдседателитѣ на окръжнитѣ сѣдилища, както и срѣщу всички сѣдии на апелативнитѣ сѣдилища и на Върховния касационенъ сѣдъ.

„§ 95. Чл. 181 става чл. 200 и се измѣнява така:

„Ако дисциплинарното дѣло се отнася до двѣ или повече длѣжностни лица по сѣдебното вѣдомство, отъ които едни сж подсѣдни на по-горенъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ, а други на по-доленъ, то всички тѣзи лица се сѣдятъ въ по-горния дисциплинаренъ сѣвѣтъ.

„§ 96. Кѣмъ чл. 182, който става чл. 201, се прибавя слѣдната втора алинея:

„Прѣдседателитѣ и подпрѣдседателитѣ на сѣдилищата сж длѣжни да внасятъ всѣки пѣтъ въ разпоредително засѣдание съобщенията на сѣдитѣ докладчици за констатиранитѣ отъ тѣхъ опущения, нередовности или бавностъ въ производството на дѣлата и прѣпискитѣ, за обсѣждане въпроса има ли достатѣчно основание и поводъ за възбуждане на дисциплинарно прѣслѣждане на виновнитѣ длѣжностни лица. Каквото и да е рѣшението на сѣда по този въпросъ, то трѣбва да се съобщи съ цѣлата прѣписка, въ надлежния дисциплинаренъ сѣвѣтъ, чрѣзъ министра на правосѣдието.

„§ 97. Чл. 183 става чл. 202 и се измѣнява така:

„Слѣдъ получаването съобщението за поводъ за дисциплинарно прѣслѣждане, дисциплинарното дѣло, заедно съ всички свѣдѣния и книжа, които се отнасятъ до тоя прѣдметъ, прѣдседателътъ или прѣдседателствующиятъ дисциплинарния сѣвѣтъ назначава разпоредително засѣдание за разрѣшение на

въпроса има ли нужда отъ прѣдварително дирене, произвеждането на което се възлага на едного отъ членоветѣ му.

„§ 98. Въ чл. 184, който става чл. 203, думата „сѣдѣтъ“ се замѣнява съ „дисциплинарния сѣвѣтъ“.

„Кѣмъ сжщия членъ се прибавя слѣдната втора алинея:

„Срѣщу постановлението на дисциплинарния сѣвѣтъ, съ което се отхвърля поводътъ за възбуждане на дисциплинарно прѣслѣждане, прокурорскиятъ надзоръ може да подаде протестъ въ надлежния погоренъ дисциплинаренъ сѣвѣтъ.

„§ 99. Чл. 185 става чл. 204 и се измѣнява така:

„Слѣдъ пълното обяснение на дѣлото, то се внася на разглеждане и рѣшаване въ сѣдебно засѣдание на дисциплинарния сѣвѣтъ.

Прѣдложението на министра на правосѣдието се внася направо за разглеждане въ сѣдебно засѣдание.

„§ 100. Въ чл. 186, който става чл. 205, думитѣ: „въ общо събрание отъ сѣда“ се замѣняватъ съ „отъ дисциплинарния сѣвѣтъ“.

„§ 101. Чл. 187 става чл. 206 и се измѣнява така:

Слѣдъ възбуждането на дисциплинарното производство, дисциплинарниятъ сѣвѣтъ е длѣженъ да разгледа дѣлото въ разстояние на единъ мѣсеченъ срокъ.

„§ 102. Чл. чл. 188 и 189 ставатъ чл. чл. 207 и 208.

„§ 103. Слѣдъ чл. 190, който става чл. 209, се прибавятъ слѣднитѣ двѣ нови алинеи:

„Членоветѣ на дисциплинарния сѣвѣтъ сж съвършено свободни при оцѣнката на доказателствата, които уличаватъ или оправдаватъ лицето, противъ което е възбудено дисциплинарно прѣслѣждане, както и при опрѣдѣляване степенята на вината му. При постановяване на рѣшението, тѣ сж длѣжни да се ръководятъ свободно отъ вътрѣшното си убѣждение, основано на прѣдставенитѣ въ дѣлото доказателства и на обязаноститѣ имъ строго да запазватъ достойнството и престижа на сѣдебното съсловие.

„Ако липсватъ достатѣчни доказателства за виновността на обвиняемото лице, но отъ дѣлото става явно, че при все това то е изгубило прѣдъ общественото мнѣние онова довѣрие, уважение и авторитетъ, който се изискватъ отъ длѣжността му, дисциплинарниятъ сѣвѣтъ може да прѣдстави на министра на правосѣдието да го уволни отъ длѣжностъ.

„§ 104. Чл. чл. 191 и 192 ставатъ чл. чл. 210 и 211.

„§ 105. Чл. 193 става чл. 212 и се измѣнява така:

„Противъ рѣшенията на дисциплинарнитѣ сѣвѣти при окръжнитѣ и апелативнитѣ сѣдилища, осѣденитѣ иматъ право да подаватъ апелативни тѣжби, а лицата отъ прокурорския надзоръ — протести, въ седмодневенъ срокъ, считанъ отъ врѣчване прѣписъ отъ рѣшението за осѣдения, а за прокурора — отъ обявяването на рѣшението.

„Апелативнитѣ тѣжби и протеститѣ на прокуроритѣ противъ рѣшенията на дисциплинарнитѣ сѣвѣти, състоящи при окръжнитѣ сѣдилища, се подаватъ въ дисциплинарнитѣ сѣвѣти, състоящи

при апелативните сџдилища, а онџзи противв рѣшенията на послѣдните — въ висшия дисциплинаренъ сѣвѣтъ.

„Рѣшенията на дисциплинарния сѣвѣтъ, състоящъ при апелативенъ сѣѣтъ, постановени въ качество на втора инстанция, както и онѣзи на висшия дисциплинаренъ сѣвѣтъ, сѣ окончателни и не подлежатъ на никакво по-нататѣшно обѣжване.

„§ 106. Чл. 194 става чл. 213 и се измѣнява така:

„Тѣжбитѣ и протеститѣ съ всичкитѣ книжа и документи, които се отнасятъ до дѣлото, се подаватъ прѣдседателю на онзи дисциплинаренъ сѣвѣтъ, който е рѣшилъ дѣлото; той прѣпраща всичко въ по-горния дисциплинаренъ сѣвѣтъ, който, въ сѣдебно засѣдание, по реда, указанъ по-горѣ, рѣшава дѣлото въ срокъ не по-дълъгъ отъ 1 мѣсецъ.

„§ 107. Чл. чл. 195, 196 и 197 ставатъ чл. чл. 214, 215 и 216.

„§ 108. Чл. 198 става чл. 217 и се измѣнява така:

„Дисциплинарното производство не може да бѣде наченато, ако сѣ изтекли 3 години отъ изврѣшване на дѣйствието, опущението или бавността, което подлежи на дисциплинарно прѣсѣждане.

„§ 109. Чл. чл. 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206 и 207 ставатъ чл. чл. 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225 и 226.

„Прѣходни правила.

„§ 110. Новъ чл. 227: Сѣдиитѣ и сѣдебнитѣ слѣдователи, които настоящиятъ законъ завари на служба, ставатъ несмѣняеми, ако сѣ съ юридическо образование и ако, при това, сѣ прослужили или прослужатъ най-малко 5 години като сѣдии, прокурори, сѣдебни слѣдователи или адвокати.

„Забѣлѣжка. Двѣ години адвокатска практика, се считатъ за една сѣдийска.

„§ 11. Първата алинея на чл. 208, който става чл. 228, се отмѣнява, а втората алинея се измѣнява така:

„Лицата, които, до встѣпването въ сила на настоящия законъ, сѣ придобили правото на адвокатъ или адвокатски помощникъ, си запазватъ тия качества и занаяпрѣдъ, безъ да се изискватъ отъ тѣхъ други условия.

„За въ бѣдѣще сѣщо не губятъ правото за адвокатъ или адвокатски помощникъ и ония лица, които, при дѣйствието на закона за адвокатитѣ отъ 1888 г. и слѣдующитѣ законоположения, сѣ имали право да бѣдатъ признати за такива, но по нѣкои причини, като, напр., поради нахѣждането имъ на служба, не сѣ могли да се възползватъ отъ тия права, или, слѣдъ като сѣ се възползвали, прѣстанали сѣ да ги упражняватъ по сѣщитѣ причини.

„Забѣлѣжката къмъ сѣщия членъ се измѣнява така:

„Забѣлѣжка. Практичитѣ сѣдии, които до влизането въ сила на настоящия законъ иматъ 4-годишна сѣдийска служба, и иматъ III-класно образование, могатъ да бѣдатъ почощници адвокати. Всички други практици сѣдии могатъ да бѣдатъ ходатаи по изпълнение на рѣшения.

„§ 112. Чл. 209 се отмѣнява и се замѣства съ слѣдния новъ чл. 229:

„Кандидатитѣ за сѣдебна длѣжностъ, които настоящиятъ законъ завари на служба, ще доизкаратъ стажа си по старото законоположение. Тѣ, както и ония, които сѣ прѣкарвали стажа си до влизане на настоящия законъ въ сила, могатъ да бѣдатъ назначавани на самостоятелна сѣдийска длѣжностъ съгласно изискванията на старото законоположение.

„§ 113. Чл. 210, който става чл. 230, се измѣнява така:

„Въ случай, че измежду кандидатитѣ за сѣдебна длѣжностъ нѣма желаючи да заематъ длѣжноститѣ секретаръ и подсекретаръ при Върховния касационенъ сѣдъ и при апелативнитѣ и окръжни сѣдилища, на тѣзи длѣжности могатъ да се назначаватъ и лица съ сѣдно образование и поне съ 3-годишна сѣдебно-канцеларска практика, а за секретари на прокурорскитѣ надзори, сѣдебни слѣдователи и мировитѣ сѣдии — и лица съ V-класно образование и поне съ 2-годишна сѣдебно-канцеларска практика.

„§ 114. Чл. 211 става чл. 231 и се измѣнява така:

„Въ случай, че измежду кандидатитѣ за сѣдебна длѣжностъ нѣма желаючи да заематъ длѣжностъ на нотариусъ, то на тази длѣжностъ могатъ да се назначаватъ и лица, които сѣ навършили 26-годишна възраст и сѣ занимавали вече такава длѣжностъ, или които иматъ сѣдно образование и сѣ били секретари или подсекретари въ сѣдилищата, а така сѣщо и лица, които сѣ занимавали по сѣдебното вѣдомство длѣжностъ на сѣдебенъ слѣдователъ, на членъ въ окръженъ или по-горенъ сѣдъ, и на мирови сѣдии.

„§ 115. Чл. 212 става чл. 232.

„§ 116. Чл. 213 става чл. 233 и се измѣнява така:

„Ако нѣма кандидати за длѣжностъ на сѣдебенъ приставъ, които да отговарятъ на условията, изброени въ чл. 114, то на тази длѣжностъ могатъ да се назначаватъ и лица, които сѣ занимавали вече такава длѣжностъ, или сѣ били секретари на мирови сѣдии, както и всички лица, за които се говори въ чл. 231

„§ 117. Чл. 214 става чл. 234.“

Прѣдседателъ: По тоя законопроектъ има предложени 10 прѣдложения. Ще се дава думата по редъ, за да може всѣки да развие своето прѣдложение.

Първото прѣдложение е на г. Мирски — прибавка къмъ § 49, а именно: (Чете) „Адвокатитѣ не могатъ да упражняватъ професията си прѣвъ врѣмето на никоя сесия на Народно събрание, когато сѣ членове на послѣдното.“

Отъ разни мѣста: Bravo! (Ржкоплескане. Оживление)

Прѣдседателъ: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Опитътъ, особено въ нѣкои сесии на законодателнитѣ ни тѣла поучава ни, че тѣзи наши тѣла толкозъ важни, за да дѣйствуватъ правилно за общото благо на страната, се лишаватъ често отъ своитѣ отъ най-добри сили. Нѣма нужда да поменувамъ членове на настоящето Народно събрание, отъ които сме се лишавали не веднажъ при разглеждането на най-важни за страната въпроси. Това ме подбуди да ви помоля да приемете една поправка къмъ § 49, която да гласи: (Чете) „Адвокатитѣ не могатъ да упражняватъ професията си прѣзъ врѣмето на нѣкоя сесия на Народно събрание, когато сж членове на послѣдното.“ Тая поправка е подписана отъ нужното число представители, включително и отъ нѣкои адвокати.

Б. Токевъ: И търговцитѣ.

К. Мирски: За търговцитѣ се възражава отъ заинтересувани адвокати: защо не се запрѣти и на тѣхъ? Има голѣма разлика отъ памтивѣка между търговцитѣ и земледѣлцитѣ и хората отъ други такива занаятия отъ една страна, и хората отъ адвокатската професия отъ друга страна. (Глъчка) Не веднажъ се говори тукъ, че адвокатитѣ сж помощници на сѣдитѣ; адвокатитѣ сж единъ видъ длѣжностни лица. Азъ поне за себе си ви казвамъ, че съмъ държалъ за правило прѣзъ всичкитѣ народни събрания, на които съмъ билъ членъ, да не взимамъ прѣзъ сесия защитата нито на едно дѣло.

Т. Икономовъ: Но имате замѣстникъ въ Варна.

К. Мирски: Въ София сж ми предлагали въ Касацията да представлявамъ нѣкои, но азъ считамъ, че трѣбва винаги да стоя тукъ на поста си, освѣнъ когато бѣда боленъ. (Възражения. Голѣма глъчка) Адвокатитѣ тукъ трѣбва да си направятъ отводъ и да се въздържатъ да говорятъ противъ въпроса.

Д. Каранешевъ: Не трѣбва да си правимъ отводъ. Може ли да се законодателствува така инцидентно? Нека се каже, да-ли това не е инцидентно. (Глъчката продължава)

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да. Г. Каранешевъ! Нѣмате думата.

И. Хаджиевъ: Съгласно чл. 111 отъ конституцията поправки и допълнения всѣкога могатъ да се правятъ, докато законътъ не е приетъ окончателно.

Д. Каранешевъ: Ако така тълкувате, тогава цѣли принципи ще прѣправимъ.

И. Хаджиевъ: Който желае да е народенъ прѣдставителъ, да стои тукъ, заедно съ насъ.

Прѣдседателъ: Моля, г. Хаджиевъ и г. Каранешевъ, не се разправайте.
Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни представители! Азъ не мога да се съглася съ прѣдложението на г. Мирски, и то по слѣдующитѣ съображения. Депутатскиятъ мандатъ е една почетна длѣжностъ — тя не се плаща. За нея се даватъ само дневни пари, но заплата не се получава. Вие, г. г. народни прѣдставители, най-добръ знаете, че дневнитѣ пари на нѣкои могатъ да стигнатъ, на други може да артисатъ, но има и такива народни прѣдставители, които ще похарчатъ отъ себе си пари, освѣнъ дневнитѣ.

Т. Икономовъ: Азъ съмъ единъ отъ тѣхъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Слѣдователно, дневнитѣ пари се даватъ за разходитѣ, които народнитѣ прѣдставители ще направятъ като дойдатъ да живѣятъ тукъ, въ София. Щомъ е тѣй, щомъ депутатскиятъ мандатъ е една почетна длѣжностъ, ние не трѣбва да я правимъ стѣнителна за всички граждани безъ разлика, защото, ако г. Мирски бѣше логиченъ — и право му възрази нѣкой отъ народнитѣ прѣдставители — трѣбваше да запрѣти на всички, които идватъ тукъ, били тѣ адвокати, били тѣ лѣкари, били тѣ инженери, били тѣ търговци, земледѣлци и пр., да упражняватъ своето занятие.

А. Стамболийски: Адвокатската професия е съвсѣмъ друга.

Прѣдседателъ: Моля, г. Стамболийски, недѣйте прѣкъсва.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Практиката, казва г. Мирски, е доказала, че адвокатитѣ народни прѣдставители въ много случаи взимали отпускъ и слѣдователно, не присѣтствувахи на засѣданията. Менѣ ми се чини, че не само адвокатитѣ взиматъ отпускъ и отсѣтствуватъ. Ние имаме редъ случаи, дѣто народни прѣдставители отъ земледѣлската група, търговци, взиматъ отпускъ и отсѣтствуватъ — търговцитѣ даже повече отсѣтствуватъ. Да не ви посочвамъ сега имена.

А. Стамболийски: Недѣйте сравнява адвокатската професия съ другитѣ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Моля Ви, недѣйте ме прѣкъсва. Вие нѣмате думата.

А. Стамболийски: Вие отнехте правото на женитѣ да адвокатствуватъ, а иматъ право да бѣдатъ търговки.

Прѣдседателъ: (Звъни) Г. Стамболийски! Права Ви напомнюване и Ви моля безъ позволение да не говорите.

А. Стамболийски: Не ми давате думата.

Прѣдседателъ: Не можете да имате думата.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Слѣдователно, по тия съображения и за да бѣдемъ логични, ние не можемъ да запрѣтимъ на нѣкои отъ тѣзи, които сж тукъ, да упражняватъ своята професия, да имъ отнемемъ адвокатското, инженерското, лѣкарското или каквото щече друго занятие. Тия хора иматъ едно занятие, плащатъ за него извѣстни данъци и не му е мѣстото тукъ да постановяваме, че длѣжността на народния прѣдставителъ е несъвмѣстима съ тая на адвоката. Има само едно изключение, ча чиновницитѣ не могатъ да бѣдатъ народни прѣдставители; Та, азъ се противопоставямъ на това прѣдложение и ще моля народнитѣ прѣдставители да не го приематъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

А. Стамболийски: Г. прѣдседателю! Искамъ думата. Никѣдъ въ правилника не е забранено да давате думата.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. прѣдставители! Азъ ви моля да пазимъ тишина, когато разглеждаме тия прѣдложения, за да не изпаднамъ, вслѣдствие на недоразумѣние въ нѣкое противорѣчие съ онуй, коегo досега сме поддържали, поддържаме и трѣбва да поддържаме. Още и за друго ви моля да има

единъ поредѣкъ; защото при такова едно неспокойно състояние, можемъ да направимъ и погрѣшки, които послѣ мъчно можемъ да поправимъ.

Г. Мирски направи едно предложение да се отнеме правото на адвоката, станалъ народенъ представител, да упражнява професията си прѣзъ време на сесия. Г. Мирски е много либераленъ човѣкъ — безъ да му прави комплиментъ — и е демократъ, не може по-добъръ; но г. Мирски ми прави впечатление, че вмѣсто да отива по течението на новитѣ демократически идеи, за състава на парламентитѣ въ демократическитѣ страни, той отива тъкмо въ разрѣзъ. Той не е да не знае, че въ другитѣ парламенти сѣ допуснати извѣстни чиновници да взиматъ участие — професори, извѣстни категории сѣдии. Защо е туй направено? За да се ползува парламентътъ отъ опитността, отъ знанието на тия подготвени въ всѣко отношение хора. Днесъ има въ България и политическа партия, която е вписала въ програмата си да бѣдатъ избираеми за народни представители и професоритѣ, макаръ че сѣ чиновници на държавна служба, безъ да губятъ правото си да бѣдатъ такива, защото, казватъ, тѣ, парламентътъ ще се ползува отъ опитността, отъ знанията на професоритѣ. Вие имате и въ Италия, и въ други държави, напр., Англия, дѣто хора отъ чиновническата иерархия взиматъ участие въ парламента. Какво става сега у насъ? Сѣдията не може да бѣде членъ на парламента, професорътъ тоже не може да бѣде. Другъ пѣтъ ще ви кажа моя мотивъ, но нека тукъ спра. Вие казвате: не бива и адвокатътъ да упражнява професията си, а това практически ще каже, не бива и адвокатътъ да бѣде народенъ представител. Защо? Ние засѣдаваме 4 мѣсеца вече. Възможно е нѣкоя камара да засѣдава и 10 мѣсеца, както бѣше въ 1902 и 1903 г., а въ онази камара имаше, ако се не лъжа, 63-ма души народни представители адвокати, хора съ више образование. Ако тѣ не можеха да упражняватъ прѣзъ сесията своята професия, биха ли се кандидатирали за народни представители? Не. И кой може днесъ да живѣе въ София съ 20 л. и да поддържа семейството си и да възпитава дѣцата си се отъ сжщитѣ 20 л., ако вие не му дадете възможност да упражнява своята професия? Но вие бѣдете логични, послѣдователни и кажете: лѣкарьтъ, който става членъ на парламента, нѣма право да упражнява професията; инженерътъ, който сжщо става членъ на парламента, нѣма право да практикува, архитектътъ тоже нѣма право да бѣде такъвъ — всички тия свободни професии не могатъ да се упражняватъ отъ народнитѣ представители. Азъ не искамъ да кажа и за търговцитѣ, защото логиката е сѣ сжщата; защо запрѣтяваме на човѣка да упражнява своята професия, отъ която той се прѣпитава? И тогава практически какво ще имате? Въ слѣдующия парламентъ не ще имате нито единъ адвокатъ, освѣнъ богатитѣ хора, които и безъ да иматъ нужда отъ клиента, могатъ да се прѣпитаватъ съ своитѣ ренти. Но, г. Мирски, този парламентъ нѣма да бѣде демократически, а ще бѣде аристократически, и не аристократически по умъ, а аристократически по материално състояние. А, мѣнѣ ми се чини, че ако има нѣщо, противъ което трѣбва да се опълчимъ, то е противъ материалната аристокрация. Умствена аристокрация дайте да вкараме въ парламента; бѣднитѣ адвокати, но умнѣ човѣкъ, нека влѣзе въ парламента. Това е основенъ принципъ въ всѣко демократическо управление; за него Жанъ Жакъ Русо ни казва: „Дайте умствена аристокрация да управлява държавата, не както е било нѣкога въ вѣковетѣ — да управлява материалната аристокрация“. А вие какво искате днесъ да направимъ? Вие искате да изчистимъ парламента отъ хора съ свободни професии, хора съ опитностъ и съ знания, и да оставимъ парламента на хора, които могатъ само съ

своитѣ ренти да се прѣпитаватъ. Азъ съмъ убѣденъ, че демократическиятъ парламентъ не ще допусне такова невъзможно прѣдложение да стане законъ и едногласно ще го отхвърли за честѣта на принципѣ, които сме поддържали и трѣбва да поддържаме: да подкрѣпимъ умствената аристокрация въ страната. (Ръкоплѣскане отъ мнозинството)

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ . . .

А. Стамболийски: Дайте ми думата, г. прѣседателю! Вие дадохте думата на г. г. министритѣ да говорятъ противъ прѣдложенето, ние пъкъ искаме да подкрѣпимъ прѣдложението. Въ правилника никѣдъ не се казва да не ни даватъ думата. Вие трѣбва да изпълнявате правилника.

Д. Драгиевъ: Недѣйте тъпка правилника.

Прѣседателъ: Какъвъ правилникъ, г. Драгиевъ? Вие ми кажете единъ случай, дѣто на трето четене ставатъ разисквания. Не може на трето четене да ставатъ разисквания.

Д. Драгиевъ: Това бѣше стамболийската практика.

Прѣседателъ: Нѣмате думата, г. Драгиевъ, правя Ви напомняне за първъ пѣтъ.

Д. Драгиевъ: Дайте думата на ония, които я искатъ.

Прѣседателъ: Не може при трето четене да ставатъ разисквания.

Д. Драгиевъ: Защо? По Вашето вътрѣшно убѣждение ли? Въ правилника нѣма нищо такова. Прочетете члена, който забранява на депутатитѣ да взематъ думата при третото четене. Вие произволничите!

Прѣседателъ: (Звъни) Нѣмате думата, г. Драгиевъ! За втори пѣтъ Ви правя напомняне.

Д. Драгиевъ: Азъ Ви казвамъ, че Вие произволничите.

Прѣседателъ: Нѣмате думата, седнете на мѣстото си.

Д. Драгиевъ: Туй е произволъ.

Прѣседателъ: Никакъвъ произволъ не правя. Седнете си на мѣстото.

Д. Драгиевъ: Вземете правилника и прочетете, кой членъ запрѣщава да вземаме думата при третото четене.

Прѣседателъ: Моля г. Драгиева да седне на мѣстото си.

Д. Драгиевъ: Вие отнемате свободата на словото въ името на една несжществуваща практика.

Прѣседателъ: Такава е била практиката отъ освобождението до днесъ; не мислете, че ще я измѣните.

Д. Драгиевъ: Не е вѣрно това.

Прѣседателъ: Не може при третото четене да ставатъ разисквания, както при второто четене.

Моля ония господа, които приематъ предложението на г. Мирски, да станатъ на крака. (Менше-ство) Събранието не приема.

Слѣдва другото предложение на г. Мирски.
Има думата г. Мирски.

К. Мирски: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣд-ставители! При второто разгледване на законо-проекта, пакъ по тази причина, защото бѣхме умо-рени и не искахъ повече да уморявамъ васъ, па и себе си, азъ не повдигнахъ този въпросъ, който сега се повдига въ форма на поправка. Но по него се говори, особено обстоятелствено говори г. Гиргиновъ, може би и други, но азъ това не си спомнямъ добръ. Именно, защото е необходимо по-скоро и у насъ да стане правосъдието по-бързо, поне тамъ, дѣто то нѣма никакъ да страда, та да не се вкорени въ на-рода създадената вече поговорка: „Въ Черно-море, гимия, въ България давя“, азъ ви моля, да въз-приемемъ началото на това, което е вече възприето въ нѣкои държави, напр., въ Италия и въ Ромъния, именно въ колежиялнитъ сѣдебни учрѣждения, соб-ствено само въ окръжнитъ сѣдилища нѣкои работи да рѣшава единъ сѣдия. Нѣкои работи, които не ис-катъ никакъвъ голѣмъ умъ, почти никакво обезж-дане, като, напр., въпросътъ, единъ голѣмъ въпросъ: „Моля да ми се издаде изпълнителенъ листъ“. Ще се събератъ трима членове на сѣда — двама членове и прѣдседателствующиятъ — съ единъ прокуроръ и секретаръ, за да разрѣшатъ тоя голѣмъ въпросъ: да-ли сѣ се изтекли 15 дена, респективно единъ мѣ-сецъ, и щомъ разрѣшатъ, че сѣ се изтекли толкова дни, колкото прѣдписва процедурата, уважава се молбата на просителя. Това не става всѣкадѣ тамъ, дѣто законътъ въ туй отношение е като нашиятъ и дѣто хората не гледатъ толкозъ повърхностно на буквата му, а влизатъ въ сѣщността на текста. Азъ въ другъ случай ви наумихъ, че въ наказа на Московския окръженъ сѣдъ, въ правилника за вътрѣшния редъ на Московския окръженъ сѣдъ, азъ съмъ челъ, че думата „сѣдъ“ въ респективния членъ на гражданското сѣдопроизводство трѣбва да се разбира прѣдседателтъ или прѣдседателствую-щиятъ на сѣда — той да издава изпълнителенъ листъ. И разумътъ тѣй диктува, защото не бива 5—6 души да се събиратъ на заседание за прѣсмѣ-тане, да-ли 2 и 2 е 4.

Има и други такива работи, напр., въпросътъ: ко-гато вне, който не сте обезпечили вземането си съ ипотека или съ залогъ, или въпросътъ, когато имате случайно единъ недобросѣтеленъ съсѣдъ и иска да почне да строи на частъ отъ ваше мѣсто, което присвоява, какво правите? Обръщате се къмъ сѣда да искате обезпечение на вашия искъ, едновременно, по нашата процедура, съ завеждане иска ви, не мо-гатъ да ви издадатъ тѣй леко заповѣдъ за обезпе-чение на иска, макаръ че давате гаранция тройна и заявявате устно, че можете да дадете десеторно за обезпечение на противната страна, ако изгубите дѣ-лото. Трѣбва трима сѣдии, единъ секретаръ и единъ прокуроръ да се събератъ за да рѣшатъ тая работа.

Трето. Нѣкой се намѣстя въ жилището ви, когато вие отсъствувате, разположи се вътрѣ, удари ключъ и си отиде, или пъкъ нѣкой ви заоре частъ отъ ни-вата. Трѣбва да заведете дѣло за възстановление нарушено владѣние. Мировиятъ сѣдия разгледва дѣлото, за жалостъ, често и той много пѣти слѣдъ мѣсеци, отива работата въ окръжния сѣдъ, като втора инстанция, дѣто има толкова и толкова други дѣла, понеже окръжътъ е голѣмъ, и чакате, може би, година, нѣкога година и половина и повече и не мо-жете да видите възстановено нарушеното ви вла-дѣние, сир., на произвола не може да се даде бърже край. Тоя родъ искове защо да не може въ окръжния сѣдъ да разглежда само единъ сѣдия? Никой нѣма да изгуби, отъ туй. Ако уважатъ иска ви за нару-

шено владѣние, тутакси се отваря правото, на от-вѣтника да заведе искъ за собственостъ върху сѣжия прѣдметъ, та нѣкога въ полза и на отвѣтника е да се рѣшаватъ такива дѣла бърже.

Т. Икономовъ: Това е сѣдопроизводство, а не сѣдоустройство, г. Мирски. И принципални въпроси не се повдигатъ така, а трѣбва да се внесатъ по-установения редъ и да се даде възможностъ да се изкажатъ всички.

К. Мирски: Моля, моля; азъ ще ви кажа, че съмъ на мѣстото си. Има хора, които отъ Васъ повече знаятъ, дѣ кое да се тури. Имайте малко търпѣние. Досега пѣхъ да свърша. Не бждете толкозъ многознаенъ.

Има още една категория искове; това сѣ исковетъ по записи на заповѣдъ и по мѣнителници, които се разглеждатъ по съкратеното сѣдопроизводство, и въ разпоредителни заседания се издава по такива изпителна заповѣдъ или изпълнителенъ листъ. Щомъ приставътъ ви прати призовка да платите до-броволно сумата, вие сте свободенъ веднага, да спрете изпълнението на листа, като заведете искъ на общо основание.

Т. Икономовъ: Ама и гаранция трѣбва да дадете.

К. Мирски: Разбира се, че ще трѣбва да дадете гаранция. Човѣкътъ далъ редовенъ протестъ, сѣдътъ намѣрилъ полицата редовна и издали ви изпълните-ленъ листъ.

Т. Икономовъ: Може подписътъ да е фалшифи-циранъ.

К. Мирски. Ако подписътъ е фалшифициранъ, има наказание за такива лица. Когато разсѣждаватъ и трима сѣдии, пакъ издаватъ листъ, макаръ и да с подписътъ фалшивъ, защото търговскиятъ законъ казва: „Когато записътъ на заповѣдъ е редовенъ. . .

Т. Икономовъ: Трима души познаватъ клиента.

К. Мирски: Никой отъ сѣдитъ не може да каже: „Тукъ подписътъ е подложенъ; азъ познавамъ под-писа на еди-кого си“. Такова нѣщо е запрѣтено въ гражданската процедура, г. Икономовъ, затуй бждете любезенъ да потърпите.

Това сѣ 4 категории процеси, за които азъ мисля, че ще трѣбва да направимъ първата стѣпка, която другитъ сѣ направиха въобще за по-бързото отпра-вление на правосъдието, като поставимъ една нова алинея, къмъ респективния параграфъ, дѣто се го-вори, че сѣдътъ дѣйствува въ съставъ отъ троица, именно, прѣдседателтъ или прѣдседателствую-щиятъ, единъ редовенъ сѣдия и другъ редовенъ или допълнителенъ сѣдия. И че съмъ правъ азъ, а не е правъ моятъ опонентъ, който се показва многознай-никъ, ето напр., чл. 20 отъ новия ромънски законъ за сѣдоустройството, промулгиранъ на 23 мартъ, 1909 г., и за да не мислите, че ще го прѣведа криво, ето ви го на ромънски: (Чете)

„Tribunalul poate judecà cu doi judecàtori afarà de ca-zurile de divergință de opiniuni, când se va constitui în completul său de trei judecàtori.

„In toate aceste cazuri sentința se dă cu cel puțin două voturi.

„Afacerile cari sunt de competența tribunalului, ca primă instanță, vor fi rezolvate și judecate de un singur judecàtor, afarà de afacerile penale, afacerile da faliment și moratoriu, divorțurile, sechestrele judiciare, pensiunile alimentare, ho-tărnicile, urmările imobiliare, eliberările de bani, aprobarea conturilor de tutelă și autorizațiunile pentru vâzarea, schimbul sau ipotecarea bunurilor dotale și acelor aparținând incapa-bililor. . . .“

По-нататък нѣма да чета, защото членътъ е доста дълъгъ, но ще ви кажа накратко какво се нарежда въ него. Тукъ се нарежда слѣдующето: окръжниятъ съдъ може да разгледва всѣкакви дѣла съ участието само на съставъ отъ двама съдии, освѣнъ въ случай на разногласие въ мнѣнията, когато се учрѣждава съдъ съ трима съдии; и въ двата случая рѣшението трѣбва да се издаде съ два гласа. Дѣлата, които сж отъ компетенцията на окръжния съдъ като първа инстанция, ще се разгледватъ и рѣшаватъ само отъ единъ членъ на съда, освѣнъ углавнитъ дѣла и редъ други категории граждански и търговски дѣла — да не чета пѣлия прѣводъ. И така, защо ние да не можемъ да постановимъ, когато тукъ му е мѣстото, че само за тѣзи 4 случая или — ако г. министърътъ на правосъдието намѣри, че крачката ще бѣде голѣмичка, въпрѣки това, че азъ я считамъ малка — само за нѣкои категории, които азъ изброихъ, да ги разгледва единъ съдия. При молба за обезпечение на искъ, като си прѣдставите гаранцията въ такъвъ размѣръ, въ какъвто я искате, защо да не може да ви се издаде обезпечителна заповѣдъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Чл. 540 сега какво говори?

К. Мирски: Нѣмамъ прѣдъ себе си текста, но азъ помня, че единъ отъ пунктоветъ на този членъ е, че щомъ прѣдставите доказателства и гаранция, искътъ ви трѣбва да се обезпечи; поне у насъ това е учрѣдено така.

Министъръ Н. Мушановъ: Прѣдседателятъ може да прави това.

К. Мирски: Прѣдседателятъ може, ако ще, но той не го прави, защото то е негово факултативно право. Задължете прѣдседателя, не оставяйте на неговата воля. За това не може да ни помогне това, г. министре.

Второ, искате да ви се издаде изпълнителенъ листъ — спечелено е дѣлото, допуснато е прѣдварително изпълнение — дадете още една молба, още 1 л. гербова марка, пакъ ще се събира съдътъ да мисли, при всичко че е допуснато прѣдварително изпълнение. Това е буквѣдство, което не знаа какъ се търпи.

Другитъ двѣ категории дѣла, които, по моему, ако се разглеждатъ отъ единъ съдия, разбира се, редовенъ съдия, избираи на всѣки 3 мѣсеца отъ редовнитъ съдии отъ общото събрание на съда...

Министъръ Т. Кръстевъ: За кои дѣла казвате — само за нарушено владѣние ли?

К. Мирски: Само за апелативнитъ дѣла на основание на нарушено владѣние и за дѣлата по заповѣдното съдопроизводство, защото азъ искамъ да направимъ много малка стѣпка и да се опита на дѣло у насъ тази твърдѣ малка стѣпка, въпрѣки това, че другадѣ хората сж направили по-голѣми стѣпки и не се калятъ, а, напротивъ, се хвалятъ. Това е по новия законъ на Ромжния, па и по вѣхтия законъ двама съдии гледаха всички дѣла.

Т. Икономовъ: Че като било въ Ромжния, и у насъ ли да бѣде тѣй?

К. Мирски: Въ Ромжния има много по-умни законодатели отъ тебе.

Т. Икономовъ: Ти нѣмашъ понятие отъ правото; ти си единъ самохвалецъ; ти си нѣвежа; повдигалъ

принципални въпроси само, за да те пишатъ въ вѣстникитъ; ти си единъ боленъ старецъ.

К. Мирски: Многознайниятъ! Въ Ромжния има опитни съдии и адвокати.

Прѣдседателятъ: (Звъни) Моля, не се разправайте.

Т. Икономовъ: Ти си нѣвежа, простакъ.

К. Мирски: Направете му бѣлѣжка, г. прѣдседателю.

Прѣдседателятъ: И на Васъ и на него правя бѣлѣжка. (Смѣхъ)

Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Мирски иска, щото въ окръжнитъ съдилища извѣстни въпроси да не се рѣшаватъ отъ съдъ съ единъ прѣдседателъ и двама съдии, а да се рѣшаватъ само отъ единъ съдия, и той изброи въпроситъ, които иска да се разрѣшаватъ отъ единъ съдия, тѣ сж нѣколко. Трѣбва да признаемъ, че тѣзи въпроси трѣбва да се раздѣлятъ: едни, за които мѣстото е тукъ да се говори, и други, за които не е мѣстото тукъ да се говори, а на съвършено друго мѣсто. Прѣди всичко, той иска дѣлата за издаване изпълнителенъ листъ и за обезпечаване на искове да се гледатъ отъ единъ съдия. Менѣ ми се чини, че за това нѣма защо да се измѣнява законътъ. Въ чл. 820, отъ гражданското съдопроизводство се говори за издаването на изпълнителнитъ листове; ако искате да не се издаватъ отъ съда, трѣбва да кажете въ чл. 820, че изпълнителнитъ листове се издаватъ само отъ прѣдседателя — безъ повече. Защо тукъ ще измѣняваме това? Редътъ, по който се издаватъ изпълнителнитъ листове, се третира въ гражданското съдопроизводство и тамъ ще намѣрите чл. 820, дѣто се говори по какъвъ начинъ се издаватъ изпълнителнитъ листове. И, слѣдователно, ако искаме да измѣнимъ досегашната система, трѣбва да измѣнимъ този членъ. Сжщо така за обезпечение на исковетъ не е мѣстото тукъ да се говори, защото въ гражданското съдопроизводство, чл. 540, изрично е казано, че при извѣстни бързи случаи самъ прѣдседателятъ, а не обязательно пѣлиятъ съдъ, дава обезпечението. Та, казвамъ, тѣзи два случая сж прѣдвидени въ закона за гражданското съдопроизводство и ако искаме да измѣнимъ тази практика досегашна, трѣбва да измѣнимъ тѣзи две членове, въ който сж турени тѣзи постановления. Тѣ сж турени въ гражданското съдопроизводство и, слѣдователно, когато ще се измѣнява гражданското съдопроизводство, тогава ще обсъждаме този въпросъ и тогава може да се говори за измѣнение на тая практика.

Другиятъ въпросъ е мировитъ дѣла, които идатъ по апелъ въ окръжния съдъ, съ изключение на тѣзи, които сж за нарушено владѣние, да се гледатъ отъ единъ съдия.

К. Мирски: Само за тѣхъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. Мирски самъ вижда, че това е дѣйствително една рѣшителна стѣпка къмъ едноличенъ съдъ, и може току-така — и завчера говорихъ по въпроса — когато се касае да се прокара единъ важенъ принципъ, макаръ по начало, при третото четене да се сюрпризира камарата и да се подлага на разрѣшение този въпросъ, безъ да е той достатъчно обсъденъ. Менѣ ми се чини, ако по този редъ постѣпваме, ще направимъ грѣшка, защото съ приемането на една важна, съществена реформа, на една съвършено друга система отъ тази, която сега съществува, съ едно прѣдложение, което

прави г. Мирски така набързо, и най-малкото нѣщо, което ще направите, ще бѣде едно прибързано, необмислено нѣщо, и не трѣбва да го правимъ. Ако искаме да създадемъ добри обмислени закони трѣбва да минатъ на 3 четения, за да обърне всѣки единъ внимание върху тѣзи закони и да си даде своето мнѣние. Защото, виждате, и това е установено отъ една дългогодишна практика, а не по нѣкакво вътрѣшно убѣждение, както иска да каже г. Драгиевъ, че прѣдседателятъ не дава да се говори при третото четене на законитѣ. Това е дългогодишна практика и на основание на тази традиция, която съществува въ нашия парламентъ, макаръ и къса, не се дава думата на трето четене, защото ще излѣзе, че при третото четене ще трѣбва да четемъ закона членъ по членъ. Така щото, щомъ не се дава думата на народнитѣ прѣдставители да говорятъ по тѣзи въпроси и да даватъ своето мнѣние, естествено, ако такава реформа се приеме тъй набързо, ще бѣде необмислено приета. Ето защо азъ мисля, че сега ако приемемъ туй, което прѣдлага г. Мирски, ще направимъ грѣшка. Сега, азъ не зная, защо г. Мирски е държалъ тази работа за най-накрая. Г. Мирски бѣше членъ въ комисията, когато приемаха този законопроектъ, бѣше и при второто четене и при всѣки членъ вземаше думата да говори. Чини ми се, че това е една грѣшка на г. Мирски, ако той мислѣше сериозно да я прокара тая идея, дѣто не я повдигна поне при второто четене. Той казва, че тогава се ѣризало и билъ уморенъ, но чини ми се, че това не е извинение. Когато се касае работата до такава една важна и съществена реформа, когато се касае работата до приемането на една нова система, тѣзи мотиви или оправдания не сж основателни. Ето защо, азъ ще моля Народното събрание да не приеме прѣдложението на г. Мирски.

Прѣдседателятъ: Моля, които приематъ прѣдложението, направено отъ г. Мирски, да си вдигнатъ раката. (Нѣколкомина вдигатъ) Събранието не приема. Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Нашата страна е пълна съ закони, съ които закони често пѣти сж се отнемали правата на хора, на които не би трѣбвало да имъ се отнематъ. Нашитѣ закони много пѣти сж създадени съ обратна сила и често пѣти законодателнитѣ тѣла сж били принудени да творятъ нови закони, за да възстановятъ правата на тѣзи хора, на които съ по-раншни закони, както се титулуватъ тѣзи, закони на личности, сж имъ били отнети. Сжщото се прави, г. г. народни прѣдставители, и съ законопроекта за измѣнение закона за сждоустройството. Съ чл. 209, ние прокарваме новъ принципъ за лицата, които занаяпрѣдъ ще могатъ да бждатъ сждин, а на всѣки студенти, които сега слѣдватъ въ нашия Университетъ, съ единъ замахъ имъ затваряме вратитѣ, за да могатъ да отидатъ тамъ, кждѣто сж мислили да постѣпнатъ, когато сж влѣзли въ Университета.

Извѣстна е случката отъ 3 януарий 1907 г., когато студентството, което всѣкога е играло важна политическа роля въ всѣка държава още отъ старо врѣме и днесъ, . . .

Обаждатъ се отъ мнозинството: А-а-а.

А. Екимовъ: . . . когато по единъ нещастенъ случай, студентството бѣ заставено да напусне университетската скамейка, Университетътъ бѣ затворенъ и всѣки студентъ бѣха останали на произвола на сждбата, тогава всѣки водители на опозиционнитѣ партии трѣбѣха между студентството: „Подържайте борбата противъ този тиранически режимъ“.

Министъръ Н. Мушановъ: Това не е истина. Много партии не казваха това.

А. Екимовъ: И студентството имъ тая голѣма заслуга, че то възбуди общественото мнѣние, че то възбуди незадоволство противъ бившия тиранически режимъ и въ скоро врѣме този режимъ падна. Следъ това пропѣденитѣ студенти се повърнаха пакъ въ Университета и, за нещастие, тѣ ще напуснатъ Университета 2 години по-късно, отколкото щѣха да го напуснатъ, ако не бѣше се случило тази случка. Ние сега идемъ съ законопроекта за измѣнение закона за сждоустройството да имъ затваряме вратитѣ да отидатъ да печелятъ своята прѣхрана тамъ, кждѣто тѣ сж мислили да отидатъ, когато сж постѣпнали да се учатъ. И азъ, за да се избѣгне случиятъ, щото бждѣщитѣ камари да създаватъ пакъ закони за личности — защото азъ не вѣрвамъ, че това ще остане за дълго, въ скоро врѣме ще се заинтересуватъ, ако не нашата партия, други да поправятъ тази грѣшка и да повърнатъ правата на тѣзи хора, на които ние ги отнемаме — правя прѣдложение, да се прибави къмъ чл. 209 едно допълнение: „Съ това право се ползуватъ и всѣки студенти, които настоящиятъ законъ заварва, че слѣдватъ по правото“. Не можемъ ние на тѣзи хора, които, когато сж постѣпнали да слѣдватъ правото въ Университета, сж имали прѣдъ видъ единъ законъ, по силата на който ще дойдатъ единъ денъ да си изкарватъ прѣхраната, съ единъ замахъ да имъ налагаме такива ограничения и да имъ прѣсичаме пѣтя да не могатъ да дойдатъ на това мѣсто. Тѣ не могатъ да прѣкъснатъ своитѣ занятия и да отидатъ да заловятъ друга професия, защото това е свързано и съ срѣдства, и съ врѣме. Та азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители да гласуватъ за тази добавка, която правя къмъ чл. 209, който става чл. 234. Съ това ще избѣгнемъ една голѣма несправедливостъ.

Прѣдседателятъ: Има думата г. министърътъ на правосждието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ длъженъ да се обясня по този въпросъ, защото напоследѣтъ четохъ и въ нѣкои вѣстници, които пишеха, че министърътъ на правосждието обѣщалъ на студентитѣ, които слѣдватъ сега правото, че щѣлъ да настои прѣдъ Събранието да стажуватъ по стария законъ. Г. г. народни прѣдставители! Въ прѣходнитѣ правила, които иматъ за цѣлъ да помиратъ положенията на стария законъ съ законоположенията на новия законъ, както и понапрѣдъ имахъ честта да говоря и да се обясня, не може да се прокара единъ строгъ принципъ. А щомъ е тъй, азъ казахъ, че по прѣходнитѣ правила не мога да правя въпросъ на довъріе; но моето мнѣние по тѣзи въпроси е изразено въ законопроекта, друго да искамъ — това, което студентитѣ ми искатъ — азъ не мога, защото азъ съмъ искалъ само за тѣзи, които сж на държавна служба, които сж започнали да стажуватъ, а за тѣзи, които не сж започнали да стажуватъ, азъ не мога да искамъ, защото това не съмъ искалъ въ законопроекта. На комисията отъ студентитѣ казахъ сжщото и имъ обяснихъ, че азъ не мога да правя искания противни на законопроекта, казахъ имъ да повдигнатъ тоя въпросъ чрѣзъ нѣкои народни прѣдставители въ камарата, която може да рѣши противното на това, което е въ законопроекта, и азъ пѣма да се противопоставя, нѣма да правя въпросъ на довъріе, но съмъ длъженъ въ камарата да изкажа своето мнѣние. Единъ министъръ трѣбва да прави въпросъ на довъріе само по съществени въпроси, само по принципиални въпроси, а по въпроси,

конто не сѣмъ сѣществени, конто не сѣмъ принципиални, единъ министъръ не може да прави въпросъ на довърне, но той, като министъръ ще си каже мнѣнието въ една или друга смисълъ. И затуй по този въпросъ, моето мнѣние е, че тъй както е написанъ законопроектътъ и както го внесохъ въ камарата, въ него най-добъръ сѣмъ разрѣшени въпроситѣ за тѣзи прѣходни врѣмена, както азъ самъ съмъ ги разрѣшилъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на просвѣтата.

Министъръ Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Екимовъ повдигна въпросъ за студентитѣ и ако вземамъ думата, то е да ви напомня, че тукъ има едно заблуждение у г. Екимова. Г. Екимовъ мисли, че прави извѣстно възмездие за борбата на студентитѣ по автономията на Университета, като ви прѣдлага сегашното си прѣдложение. Това е единъ много погрѣшенъ възгледъ на самия г. Екимовъ, защото ако има хора, конто сѣмъ загубили 6 мѣсеца отъ закриването на Университета, вие приемате тукъ законоположение за всички ония студенти, конто сѣмъ сега въ 4-тъ курса на юридическия факултетъ, даже и за ония, конто тази година сѣмъ постѣпили: веднажъ намиратъ се въ факултета, трѣбва законоположението, което е сега, да не се прилага за тѣхъ, и тогава фактически за студентитѣ отъ 4 прѣдшествующи години и 4 послѣдующи отъ тая година вие трѣбва непрѣмѣнно да не прилагате стажа по новия нашъ законъ. Тукъ ми е длъжностъ и на мене, защото засѣга материя отъ просвѣтата, да ви кажа до какви крайности се отива нѣкога. Цѣлиятъ споръ, който сѣществува сега за тѣй нарѣченихъ заблѣжката въ просвѣтата, е само грѣшка на бившитѣ законодателства, грѣшка, която се иска да се повтори пакъ днесъ. Защо? Въ 1899 г. г. Пеневъ, ако се не лъжа, като министъръ на правосѣдието, допусна сѣщо такава блѣжка, каквато г. Екимовъ иска да внесе за юриститѣ, а отъ друга страна за учителитѣ не я направи. Ние приехме заблѣжката за юридическия факултетъ, а не я приехме за студентитѣ въ историко-филологическия и физико-математическия факултети, единитѣ се възползуваха, а другитѣ не се възползуваха. Съ право бѣха студентитѣ да кажатъ: „Вие вземате 2 режима за едни и сѣщи студенти“. Ако приемете сега прѣдложението на г. Екимова, вие ще създадете 2 режима за студентитѣ въ нашия факултетъ. Защо? Вие гласувахте миналата година законъ за народната просвѣта и такова едно прѣдложение не направихте за всички ония студенти, конто слѣдватъ, за положението имъ като учители и азъ тая година всички, конто свършиха историко-филологическия или физико-математическия факултети, ги подведохъ относително стажа подъ сѣщия законъ и всички стажуваха. Азъ не приложихъ спрѣмо тѣхъ законоположенията, конто бѣха прѣди закона, когато тѣ бѣха студенти. Сега, азъ смѣтамъ, поне да бждемъ логични, не можемъ да създадемъ единъ такъвъ антигонизмъ между едни и сѣщи студенти само по съображение, че тѣ сѣмъ въ различни факултети. А у мене всички, конто свършватъ факултета, ще стажуватъ най-напрѣдъ като учители 1 година, ще получаватъ 100 л. възнаграждение и слѣдъ като издържатъ държавенъ изпитъ, ще получатъ служба, макаръ че по-рано, когато тия хора бѣха студенти въ Университета, нѣмаше стажа. Най-солидната работа въ едно законодателство е, когато законътъ разпорѣжда за всички ония, конто завари въ деня на промулгирането му. Никакви права нѣматъ студентитѣ отъ това, какво е казвалъ стариятъ законъ. Учителитѣ у мене говорятъ на тая тема; тѣ казватъ: „Ние мислѣхмо, че ще стои сѣ

сѣщото законодателство, при което се намирахме като студенти и се уреждаше положението на учителитѣ“. Това нѣма своята юридическа стойностъ и азъ бихъ молилъ да признаете това. Най-подиръ вие ще рѣшите въпроса; моя длъжностъ бѣше, защото много отъ студентитѣ сѣмъ подъ моето вѣдомство като служачи, да изтъкна прѣдъ почитаемото Народно събрание какво законодателство има за тѣхъ, какво се гласи за другитѣ, и да ви напомня, че за въ бждемъ най-хубаво е да вървимъ по единъ строго законенъ начинъ. Срѣщу него може да викатъ, обаче всички трѣбва да се прѣклонятъ, отколкото да създадеме различни такива заблѣжки, случайни заблѣжки, единъ хаосъ, каждѣто никой не може да намѣри нито справедливостъ, нито право.

А. Екимовъ: Азъ за обяснение искамъ думата.

Прѣдседателъ: Нѣмате думата.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, конто приематъ прѣдложението на г. Екимова, да си вдигнатъ рѣката. (Малцинство) Събранието не приема. Има думата г. Мирски.

К. Мирски: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ моля, прѣди всичко, г. прѣдседателя на Народното събрание да даде на разискване поне това мое прѣдложение, защото иначе и азъ ще се присѣдия и най-формално ще да протестирамъ противъ тъпканията на наредбитѣ на нашия правилникъ. Г. прѣдседателъ просто не прочита правилника и това, което пише правилникътъ на VII-то Народно събрание. Ето изричниятъ текстъ на чл. 40 на сега дѣйствующия правилникъ: (Чете) „Събранието постѣпва и съ тѣхъ“ — съ поправкитѣ или прибавкитѣ, направени при третото четене — „по начина, посоченъ въ прѣдидущия членъ“, а прѣдидущиятъ членъ казва, че тия поправки и прибавки „се разискватъ веднага или се прѣпращатъ на надлежната комисија за изучаване и докладване още въ сѣщия день, или пакъ въ едно отъ идущитѣ засѣдания“. При такъвъ изриченъ текстъ на правилника за вѣтрѣшния редъ, да става разискване само като говори веднажъ прѣдложителътъ на поправката и дваждъ министърътъ, позволете, това вече не е разискване и това е изрично противно на правилника, който сте свободни да измѣните — *erga humanum est*, ако мислите, че практикитѣ на XI-то и XII-то обикновени Народни събрания сѣмъ били криви, то при други събрания сме имали тоя редъ. Азъ не разбирамъ асѣж, какъ може да се подлага единъ въпросъ на рѣшаване, ако не се разисква. Това е толкозъ понятно, щото азъ просто не мога да разбера, не мога да си рѣша друго-яче, дѣто въ правилника на VII-то обикновено Народно събрание това стои, освѣнъ защото е било стамболовщина — „молчатъ, не разсуждатъ“; но слава Богу демократическо Народно събрание не е. VII-то Народно събрание, нито VI-то, нито V-то, записано въ нашата история като тѣло да регистрира прѣдложенията на министритѣ.

Прѣдложението ми е много просто; то се състои въ слѣдното: България порастна не съ това, дѣто стана независима — тя и напрѣдъ бѣше фактически независима — а съ това, дѣто населението не подражава на французитѣ и французойкитѣ и се умножава, и като е тѣй, врѣме е вече, намѣсто да е раздѣлена България на 3 апелативни района, да се раздѣли на 4 такива и, по моето дълбоко разумѣние, най-подходящъ пунктъ за четвъртия апелативенъ районъ би билъ въ гр. Варна. Да говоря повече азъ считамъ за излишно. Азъ ще прочета прѣдложението си, което, убѣденъ съмъ, ще се приеме поне по това, дѣто думата „княжество“ ще се махне отъ члена.

Министъръ Н. Мушановъ: Смицо и Търново е центъръ, и по-добъръ.

К. Мирски: Търново е до Русе. — Ето прѣдложението ми: „Чл. 35 става чл. 45 и се измѣнява тъй: Апелативни сѣдилища въ страната има 4: въ София, Пловдивъ, Русе и Варна. Районътъ на всѣки апелативенъ сѣдъ ще се опрѣдѣля съ особенъ законъ, който да влѣзе въ сила отъ 1 януарий 1911 г., докогато ще дѣйствуватъ само първитѣ 3 сѣдилища.“

Азъ изпълнихъ дълга си; оставамъ и вие да изпълнитѣ вашия.

Прѣседателътъ: Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Мирски иска да се направи извѣстно измѣнение въ чл. 35 на закона — тамъ, дѣто е казано „княжество“, да се каже „царство“, и г. Мирски асикъ е убѣденъ, че само това ще се приеме. Така е поне неговото убѣждение, той го изрази. Азъ съмъ съгласенъ напълно съ г. Мирски и даже ми се чини, че би трѣбвало да се вземе едно общо рѣшение за това, защото, както виждате, въ нѣкои членове, които не измѣнихме, думата „княжество“ си остава тъй. Понеже сега измѣняваме закона, ще си вземемъ едно рѣшение: тамъ, където е казано „княжество“, ще се замѣни съ „царство“; тамъ, дѣто се говори за „князь“, ще се каже „царъ“.

Сега, колкото се касае до увеличението на апелативнитѣ сѣдилища на четири, менъ ми се чини, че г. Мирски пледира тукъ pro domo sua.

К. Мирски: Турете го на друго мѣсто.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ не зная, да-ли, освѣнъ г. Мирски ще има нѣкой други да искатъ апелативенъ районъ въ Варна. Защо, г-да, азъ некамъ да кажа да-ли има други, които да искатъ да има апелативенъ сѣдъ въ Варна? Защото Народното събрание трѣбва да се вслушва въ желанията на населението и, ако има дѣйствително въ Народното събрание заявление отъ нѣколко окрѣзи, че искатъ да се създаде единъ новъ апелативенъ районъ, съ центъръ еди-кой си градъ, тогава разбирамъ — Народното събрание да се заинтересува и да го разгледа. Но тогава, когато се прави прѣдложение отъ единъ прѣдставителъ отъ единъ градъ: „Дайте ни апелативенъ сѣдъ“, менъ ми се чини, че това е много смѣло, защото всѣки градъ ще дойде тукъ да каже: „Дайте ни апелативенъ сѣдъ“.

К. Мирски: Азъ говоря като народенъ прѣдставителъ, а не като прѣдставителъ на гр. Варна. Азъ прѣдставявамъ българския народъ и казвамъ, че сж нужни 4 апелативни сѣдилища. Турете го другдѣ.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие знаете, че имаше една специално съставена комисия въ Министерството на вътрѣшнитѣ работи, за да прави ново административно дѣление, и, слѣдъ като тя направи това административно дѣление, да станатъ и други дѣления: сѣдебни, по отношение на горитѣ, по отношение на военнитѣ и пр. И този въпросъ се изучава. Така щото, сега, да се впуснемъ тукъ да създаваме нови райони, менъ ми се чини, че нѣма да бѣде правилно, защото трѣбва да има нѣкаква особена нужда и тая нужда да се е проявила досега, да има нѣкакви заявления, или нѣкакви ходатайства и тогава вече вие да измѣните единъ законополо-

жения, които съществуватъ отъ години. Ако едно разпрѣдѣление не е правилно, не е съгдно за населението, това население досега трѣбваше да вика, трѣбваше да се оплаква, да дава жалби и да иска тия работи. Сега този въпросъ веднага се явява и менъ ми се чини, че нѣма абсолютно никаква особена нужда да създаваме единъ апелативенъ районъ съ центъръ въ Варна, защото окрѣзитѣ, които можемъ да туримъ тамъ, тѣ ще бѣдатъ най-вече Шуменскиятъ или Търновскиятъ.

С. Савовъ: Въ гр. Шуменъ е по-право, отколкото въ Варна.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Ето, г. Савовъ казва, че въ гр. Шуменъ трѣбва да се отвори апелативенъ сѣдъ, г. Рожевъ ще иска да се отвори въ гр. Търново, или други въ други мѣста. Така щото менъ ми се чини, че този въпросъ сега не трѣбва да се разрѣшава. Ако ще става ново разпрѣдѣление, тогава можемъ да направимъ ново сѣдебно разпрѣдѣление и тогава да се сезираме съ въпроса, колко апелативни сѣдилища да бѣдатъ: три, четири, или петъ.

И. Хаджиевъ: Петъ трѣбва да бѣдатъ: двѣ въ Южна-България и три въ Сѣверна.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Ще моля да си остане членътъ тъй, както си е.

Прѣседателътъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Мирски, да си вдигнатъ ржката. (Нѣколцина вдигатъ) Събранието не приема. Слѣдва прѣдложението на г. Д-ръ Гиргиновъ. Има думата г. Д-ръ Гиргиновъ.

Д-ръ А. Гиргиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Права прѣдложение забѣлжката къмъ чл. 228 на § 110, както е тукъ, да се измѣни въ слѣдующата смисълъ: „Практицитѣ сѣдни, които сж упражнявали до 12 януарий 1899 г. сѣдийска служба, събрано 10 години, или иматъ III-класно образование и само 4-годишна сѣдийска служба до сжщата дата, могатъ да бѣдатъ помощници-адвокати. Всички други практици сѣдни, както и сѣдобнитѣ пристави, които иматъ 3-годишна практика, могатъ да бѣдатъ ходатаи по изпълнение на рѣшениа, а сжщо и просѣбписци“.

Моето прѣдложение не е нищо друго, освѣнъ възстановяване на забѣлжката къмъ този членъ така, както бѣ прѣдложена отъ г. министра на правосѣдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Мисля, съ една разлика.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма никаква разлика.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Въ моята забѣлжка е казано III-класно образование и 4-годишна служба; а мисля, че вие казахте 3-годишна служба.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Не.

Е. Начевъ: Г. прѣседателю! Туй прѣдложение не може да се разисква. Съгласно чл. 40 отъ правилника само нови прѣдложения могатъ да се разискватъ, а туй прѣдложение се разисква и гласува при второто четене; то не е ново нѣщо, а е стара работа, която е приета отъ Събранието. И г. Гиргиновъ, като сега наново я прѣдлага, нарушава чл. 40 отъ правилника, дѣто изрично е казано, че при третото четене съвсѣмъ нови прѣдложения могатъ да се внасятъ.

А. Стамболийски: Г. председателю! Съобразявайте се съ правилника. Това предложение е паднало един път.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Предложението, което азъ правя, е, както обяснихъ, възстановяване забължката въ проекта, предложена отъ г. министра на правосъдието.

Е. Начевъ: Това предложение не може да се разисква сега.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, г. Начевъ, недѣйте ме прѣкъсва. Не е Ваша работа, дали може да се разисква предложението ми или не.

Прѣдседателъ: Г. Начевъ, моля, чл. 40 говори за нови поправки, а предложението на г. Гиргинова е за нова поправка.

Е. Начевъ: Никаква поправка не се прави съ това предложение.

Прѣдседателъ: Това е нова поправка.

К. Мирски и Е. Начевъ: Лопъ прецедентъ ще създадете — всѣки въпросъ да се прѣръпва.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Тая забължка съществува и въ закона, който сега дѣйствува.

Е. Начевъ: Г. Караневъ ми казва, че същото предложение е правилъ при второто четене и е паднало, слѣдователно нарушавате правилника.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Вие нѣма да ни учите на редъ — има прѣдседателство.

Е. Начевъ: Всѣки прѣдставителъ има право да бди, какъ се изпълнява правилникътъ.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Вие не сте поставенъ на мѣстото на прѣдседателъ.

Тая забължка е поставена въ сега дѣйствующия законъ и тя санкционира известни права на помощникъ-адвокатъ на тѣзи практики-сѣдии, които сега дѣйствующиятъ законъ е заварилъ на служба, иматъ известна сѣдийска служба, иматъ известно образование, и казва: до тая и тая дата, щомъ иматъ такава и такава прослужена служба, могатъ да бждатъ помощници-адвокати. Другитъ практики-сѣдии, които нѣматъ по първата частъ на забължката този цензъ, оставатъ, по силата на сега дѣйствующия законъ, съ правото да бждатъ само или ходатаи по изпълнение на рѣшения, или пъкъ просопоисци. Комисията на Народното събрание по Министерството на правосъдието измѣни тая забължка, като прокара началото, че тѣзи практики-сѣдии, които иматъ 3-класно образование и иматъ 4-годишна сѣдийска служба, въобще, безъ връзка съ никаква дата, могатъ да бждатъ за въ бждѣще помощници-адвокати, а пъкъ всички други практики-сѣдии, които нѣматъ 3-класно образование и нѣматъ тази 4-годишна сѣдийска практика, могатъ да бждатъ за въ бждѣще само ходатаи по изпълнение на рѣшения. По тоя начинъ се разшири, така да се каже, правото на нѣкои да бждатъ помощници-адвокати, разшири се числото на самитъ помощници-адвокати. Институтътъ на помощници-адвокатитѣ е, както се обясни при разискването при второто четене...

Б. Токевъ. Стига.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Моля! Желая да мотивирамъ предложението си. — Институтътъ на помощници-

адвокатитѣ е единъ прѣходенъ институтъ. Понеже отначало не сж имали цензъ тѣзи, които сж били заварени отъ послѣдующитѣ закони на известни служби, трѣбвало да имъ се прѣдвиди една прѣходна служба и то е главно помощникъ-адвокатството. Съществена причина, за да съществуватъ подобни помощници-адвокати, нѣма, и най-лошъ прецедентъ е въ държавата да започнемъ наново да разширяваме подобни права, защото нашата държава отъ това само ще страда, а пъкъ нѣма нищо да спечели.

Г. г. народни прѣдставители! Ако ние сега оставимъ забължката така, както се прие отъ комисията и както се прие на второ четене, ще се питаме, безъ да можемъ да отговоримъ на този въпросъ: защо именно се прѣдвиждатъ 4 години, а не 3½ години, както мнозина вече сѣдии-практици питатъ: „Защо прѣдвиждате 3-годишна служба, а не 4 или 3½?“ Вие виждате, че ние се поставяме на една съвсѣмъ произволна почва и не можемъ да се доловимъ до едно сигурно начало, за да разрѣшимъ този въпросъ. И най-правилното разрѣшение за нашия законодателъ — и това ще прави честъ на нашата камара — ще бжде, ако ние кажемъ: никакви права ние не отнемаме, които досега сж били създадени отъ нашия законодателъ, а същевременно ще създаваме права само за ония, които иматъ нужния цензъ; защото този цензъ е гаранцията за доброто правосъдие, за добри адвокати и добри сѣдии. Следователно, моето предложение, като се базира върху досегашното законодателство, като не отнема никому никакви права, оказва се и най-правомѣрно и съответно на духа на закона и въ интереса на нашето правосъдие. И азъ вѣрвамъ, че това предложение народното прѣдставителство ще приеме.

Министъръ М. Такевъ: Прочетете го.

Д-ръ А. Гиргиновъ: (Прочита предложението си пакъ) Така е въ закона. Въ проекта на Министерството на правосъдието е същото.

К. Мирски: Искамъ думата.

Б. Токевъ: Нѣмате думата.

К. Мирски: Затуй я искамъ, за да се запише, че не ми се дава.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Вече нѣколко пѣти азъ взимамъ думата по тази бѣлжка. Моятъ първоначаленъ проектъ, както бѣше прѣставенъ и както сега го подема г. Гиргиновъ, е слѣдующиятъ: да не даваме повече права отъ тѣзи, които сж дадени съ закона отъ 1899 г.; собствено азъ възпроизведохъ същата забължка, която е въ стария законъ отъ 1898 г. Но тукъ, когато се разискваше въпроса на второ четене, нѣкои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители изказаха слѣдующето мнѣние: че понеже сега ще уловяваме практицитѣ сѣдии, то, тъй като тѣ сж служили по туй вѣдомство и не могатъ повече да служатъ, дайте имъ една кора хлѣбъ, за да се прѣхранватъ и утрѣ да не останатъ на улицата. Това предложение бѣше направено отъ нѣколко народни прѣдставители. Същото нѣщо се повдигна и въ комисията. Както знаете, комисията по Министерството на правосъдието се състои отъ тѣзи хора, които боравятъ по сѣдебното вѣдомство и тѣ всички единодушно, водими повече отъ чувството на състрадание, на съчувствие къмъ тѣзи стари практики, възпрехна това мнѣние, което се изказа тукъ при пър-

воту четене на законопроекта, че от съжаление, от състрадание, ако щете, понеже тѣзи хора не могат да бждат занаятѣ сѣдии, то да им се даде правото да бждат адвокати. Комисията бѣше единодушна. Азъ ви казахъ и вчера, днес пакъ ви говоря, че по прѣходнитѣ правила азъ нѣма да правя въпросъ на министерско довѣрие.

Е. Начевъ: Браво!

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Но работата е, че по тѣзи въпроси азъ съмъ длъженъ да изкажа своето мнѣние и да го поддържамъ. Моето мнѣние е, че тѣй, както азъ съмъ го писалъ въ проекта, е най-правото, най-цѣлесобразното. И азъ поддържамъ сѣщото прѣдложение, което поддържа и г. Гиргиновъ и което съмъ внесълъ въ проекта, защото то е мое мнѣние. Но казвамъ: ако вне не се съгласите и, отъ чувство на състрадание, дадете нѣщо повече, азъ нѣма да се противопоставя. Моето мнѣние, обаче, е това, което е и въ проекта.

Б. Токевъ: Да се гласува, г. прѣседателю.

К. Мирски: Искамъ думата. Протестирамъ, ако не ми я дадете.

Прѣседателъ: Ще се обяснимъ по този въпросъ. Имайте прѣдъ видъ чл. 40 отъ правилника.

К. Мирски: Значи, безъ разисквания ще рѣшаваме.

Прѣседателъ: Това се е разисквало много.

К. Мирски: Правилникътъ е много изриченъ. Вие го нарушавате.

Прѣседателъ: Мисля, че не го нарушавамъ. На всѣки случай, практиката е била такава.

И. Хаджиевъ: Тази е стамболовистска практика.

Прѣседателъ: Г. Хаджиевъ! Тукъ не можемъ да говоримъ за стамболовистски правилникъ. Съ правилника на VII-то обикновено Народно събрание сѣ се ползували и други камари: и радослависти, и народняци и т. н.

И. Хаджиевъ: Не сѣ се ползували.

Прѣседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Гиргинова, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Е. Начевъ: Малцинство е. Азъ оспорвамъ. Сериозно заявявамъ, че е малцинство. Правилникътъ ми дава право и азъ оспорвамъ гласуването.

Прѣседателъ: Добрѣ, ще провѣримъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Г. прѣседателю! Азъ ще кажа едно, че отъ 99 души народни прѣдставители, не може да стане единъ прѣдставител и да казва, че е малцинство; той не може да ни разиграва. Правилникътъ дава право, но когато това оспорване се подкрѣпя отъ трима-четирма души. Може ли да става игра съ насъ?

Е. Начевъ: Правилникътъ не казва, че трѣбва да ме поддържатъ трима души.

Обаждатъ се: Гласува се.

Д-ръ Н. Наковъ: Какъ така, единъ да стане да каже „не“ и да се повтори гласуването. Ако има

да го подкрѣпятъ двама или трима души, азъ ще бжда пръвъ, който ще настоявамъ да се провѣрятъ гласовѣтѣ.

А. Стамболийски: Азъ подкрѣпямъ г. Начева.

Прѣседателъ: Г. Наковъ! Много е мъчно да се констатира, да-ли сериозно или несериозно се правятъ такива оспорвания. Г. Начевъ заяви, че сериозно го прави. Г. Стамболийски каза, че го поддържа.

А. Стамболийски: Още по-сериозно го подкрѣпямъ.

Д. Мишевъ: Противното да се гласува.

Б. Токевъ: Тѣ да станатъ на крака.

Прѣседателъ: Моля ония, които не приематъ прѣдложението на г. Д-ръ Гиргинова, да станатъ на крака. (Нѣколцина ставатъ) Малцинство е.

К. Мирски: Напрѣдваме парламентарно!

Прѣседателъ: Азъ ви моля, да не повдигате въпроси нарочно само да разигравате събранието.

Има думата г. Д-ръ Гиргиновъ по друго прѣдложение.

Д-ръ А. Гиргиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Въ § 111, чл. 229, гласувахме при второто четене, че кандидатитѣ за сѣдебна длъжностъ, които настоящиятъ законъ завари на служба, ще доизкаратъ своя стажъ по старото законоположение. Сѣщеврѣменно казахме въ този сѣщия членъ, че тѣзи кандидати нѣма да държатъ практическия изпитъ, който се прѣдвижда за тѣзи, които въ бждѣще ще станатъ кандидати, нито пъкъ тѣ ще бждатъ назначавани като допълнителни сѣдии. Значи, изцѣло възстановяваме сегашното положение за тѣзи кандидати на сѣдебна длъжностъ. Въ този членъ, обаче, нищо не се поменва за кандидатитѣ, които стажиратъ при адвокати и които, по силата на сега дѣйствующия законъ, иматъ право да стажиратъ при тѣхъ и, слѣдъ като стажиратъ, могатъ да станатъ сѣдии, безъ да държатъ практически изпитъ, и да станатъ сѣдии направо, като титулярни сѣдии, а не допълнителни сѣдии. Понеже ние прѣдвиждаме едно изключение само за кандидатитѣ на сѣдебна длъжностъ и не прѣдвиждаме това изключение за тѣзи кандидати, които законътъ заварва, че стажиратъ при адвокати, мѣнъ ми се струва, че сѣщото изключение, което прѣдвиждаме за кандидатитѣ на сѣдебна длъжностъ, ще трѣбва да се прѣдвиди и за кандидатитѣ, които стажиратъ при адвокати. Това е справедливо и необходимо, защото въ противенъ случай ние ще отнемемъ вече единъ извѣстенъ придобити права; защото въ случая има придобити права — тия кандидати стажиратъ вече при адвокати по силата на едно законоположение и иматъ, слѣдователно, вече спечелено право слѣдъ като сѣ стажирали вече 1 година при адвокатъ, безъ практически изпитъ да бждатъ назначавани за титулярни сѣдии. Ето защо азъ правя слѣдующето прѣдложение: (Чете) „§ 111, чл. 229, да се попълни съ слѣдната нова алинея: „Това постановление важи аналогично и за кандидатитѣ, които настоящиятъ законъ завари, че стажиратъ при адвокати“.

К. Батоловъ: Защо аналогично?

Д-ръ Л. Дѣяновъ: „Важи сѣщо“ — така да се каже.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Не, аналогично е по-добър, за да се знае, че съответните работи, предвидени за кандидатите на съдебна длъжност, важат и за кандидатите при адвокати. Това нѣщо е справедливо и нѣма абсолютно никаква опасност отъ него, защото тѣ сж записани и имената имъ сж завѣрени въ сѣда, така че съ това нѣма да стане никакво злоупотребуване.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че това се разбира отъ само себе си. Тѣзи, които сж започнали да стажиратъ, ще стажиратъ по старото законоположение и чини ми се, че е излишно такова допълнение, каквото г. Гиргиновъ прѣдлага. Ако считате, че тия обяснения, които давамъ тукъ и които сждинитѣ при тълкуването на закона ще ги иматъ прѣдъ видъ, сж недостатъчни, че за по-голяма ясностъ ще трѣбва една нова втора алинея, азъ нѣмамъ нищо противъ; но казвамъ, че и сега се разбира, какво тѣзи, които сж почнали да стажиратъ, ще стажиратъ по старото законоположение.

Д-ръ А. Гиргиновъ: За по-голяма ясностъ и за да нѣма прѣтълкуване, това трѣбва да влѣзе въ закона.

Д. Каранешевъ: Това обяснение на г. министра е достатъчно.

Прѣдседателъ: Г. Гиргиновъ! Стѣдъ обяснението на г. министра на правосѣдието, настоявате ли на Вашето прѣдложение?

Д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ не оттеглямъ прѣдложението си, защото считамъ, че това обяснение, което даде г. министърътъ на правосѣдието, може да има задължителностъ, само ако е въ закона, защото то не е задължително за тѣзи, които ще тълкуватъ закона. Понеже го нѣма въ закона, моля да се гласува моето прѣдложение.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Д-ръ Гиргинова, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събраниято не приема.

А. Екимовъ: Мнозинство е.

В. Милевъ: Тамъ е казано „стажбори“.

Д-ръ А. Гиргиновъ: „Кандидати на съдебна длъжностъ“ е казано.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ моля, ако се съгласи Събрането, само туй да се измѣни.

Прѣдседателъ: Не можемъ да се повърнемъ по този въпросъ, г. министре, защото е свършенъ.

Министъръ Н. Мушановъ: Обясненията на г. министра на правосѣдието ще останатъ, бе джанъмъ.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ не стигатъ.

Министъръ Н. Мушановъ и Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Стигатъ, стигатъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. Д-ръ Гиргиновъ по третото му прѣдложение.

Д-ръ А. Гиргиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Сега правя прѣдложение относно онзи параграфъ, онзи членъ, по който станаха голѣми

дебати тукъ, въ Народното събрание, и който се отнася до атестацията, която се дава отъ прѣдседателя и отъ прокурора за онѣзи кандидати, които ще искатъ да бъдатъ допуснати къмъ практически изпитъ. Правя прѣдложение, щото този членъ, който се прѣдвижда въ нашия законопроектъ, да бъде съ съвѣстъ друго съдържание, не съ това на гласуването, а онова съдържание, което той има съответствено въ сега дѣйствующия законъ.

Нѣкои отъ мнозинството: Прочетете го.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, недейте бърза. Да се обяснимъ. Много сте нетърпеливи, затуй станаха тия работи. — Г. г. народни прѣдставители! Азъ по този въпросъ нѣма да се простирамъ надълго, защото е извѣстенъ за всѣкого отъ насъ. Касае се сега да се измѣни този членъ съ слѣдующето съдържание.

Е. Начевъ: Може ли, съгласно правилника, да стане туй.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Може, защото е въ сега дѣйствующия законъ и ние само възстановяваме съдържанието на сжщия членъ и въ нашия законъ, който сега изработваме. § 17 чл. 33, гласуванъ на второ четене, има слѣдующето съдържание: (Чете) „До практически изпитъ се допускатъ само онѣзи кандидати за съдебна длъжностъ, които сж получили добра атестация отъ прѣдседателя и прокурора на окръжния сѣдъ, за тѣхното примѣрно поведение и за отличитѣ имъ отношения къмъ съдебната колегия и вънъ въ обществото“. Сега азъ правя прѣдложение, това съдържание да се изхвърли и на негово мѣсто да се остави съдържанието на чл. 31, което ние срѣщаме въ сега дѣйствующия законъ за съдоустройство: (Чете) „Въ свободното отъ занятие врѣме, кандидатитѣ сж длъжни да посѣщаватъ засѣданията на съдебнитѣ мѣста, при които служатъ“. Това постановление — нека го потрета — е отъ самия сега дѣйствующъ законъ и засега ние го нѣмаме никѣдъ въ законопроекта. Това постановление само по себе си не би трѣбвало да се изхвърли, защото необходимо е да се каже въ закона, че кандидатитѣ, които стажиратъ при сѣда, сж длъжни да посѣщаватъ засѣданията на сѣда. Но това задължение за кандидатитѣ, сега-засега, въ нашия законопроектъ е изхвърлено; слѣдователно, отъ една страна, вече се появява нужда да се помѣсти наново това постановление, това задължение за кандидатитѣ, отъ друга страна, имайте прѣдъ видъ всички онѣзи разисквания, които станаха по атестацията — една атестация съвѣстъ неужна, защото това не е атестация за служба, а е атестация за изпитъ. По-нататъкъ азъ не искамъ да говоря, защото считамъ, че всѣки единъ отъ г. г. народнитѣ прѣдставители по тоя въпросъ за атестацията, доколкото тя е търпима въ единъ такъвъ законъ и доколкото о цѣлесъобразна, си има вече сформировано мнѣние . . .

Д. Мишевъ: Нѣма съотношение между това, което прѣдлагате, и онова, което има въ законопроекта.

Д-ръ А. Гиргиновъ: . . . ето защо азъ правя прѣдложение да се измѣни чл. 33 отъ § 17 въ слѣдния смисълъ: (Чете) „Въ свободното отъ занятие врѣме, кандидатитѣ сж длъжни да посѣщаватъ засѣданията на съдебнитѣ мѣста, при които служатъ“.

А. Стамболийски: Това е съвѣстъ ново постановление.

Д. Мишевъ: Нѣма никаква връзка.

С. Бърневъ: Чл. 31 става чл. 33 — само тѣй да се каже.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Да, само туй; въ сжщностъ, нищо повече.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. Гиргиновъ съ своето прѣдложение ви-зира два въпроса, които сж свършено отдѣлни и които не трѣбва да се смѣсватъ. Единиятъ е, че кандидата трѣвало да присѣдствува, когато ставатъ сждебни засѣдания. Азъ не мога да се съглася туй да се тури, защото, ако е казано да присѣдствуватъ въ сждебнитѣ засѣдания, значи, само въ засѣданията ще работятъ; а ние тукъ, споредъ закона, казваме, че тѣ ще бждатъ кандидати при сжда и прѣдседателъ, въ споразумѣние съ прокуроритѣ, ще имъ дава надлежнитѣ работи, за да добиятъ съответната опитност. Той може да ги тури въ засѣданието да слушатъ, или той може да ги прати да държатъ единъ протоколъ, може да ги прати да пишатъ опрѣдѣление, да пишатъ проекти на обвинителни актове или проекти на други работи, безъ да стоятъ въ сждебното засѣдание. Така, щото, да кажемъ изрично, че непрѣмънно само въ сждебното засѣдание ще стоятъ, е свършено неправилно. Прѣдоставя се на прѣдседателя и на прокурора, тѣ, по свое усмотрѣние да опрѣдѣлятъ — и тя е една материя, която ще трѣбва да се уреди съ единъ особенъ правилникъ — какво ще правятъ тия кандидати. Може тѣ да слушатъ въ сждебното засѣдание, могатъ да ги пратятъ изъ канцеларитѣ на работа, могатъ да ги пратятъ при сждебнитѣ слѣдователи на работа и да не слушатъ въ сждебното засѣдание. Така щото, така категорично, както иска г. Гиргиновъ, да се каже, ми се чини, че ще направимъ грѣшка и то не може да се допусне, защото иначе ще изгѣзе, че щомъ е казано, че тѣ трѣбва да присѣдствуватъ въ сждебнитѣ засѣдания, разбира се, че прѣдседателъ не може да ги прати да държатъ протоколи или да пишатъ проекти на обвинителни актове или проекти на рѣшения.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Така бѣше и досега; всички тѣзи задължения ги имаше, но тѣ имаха за цѣлъ да се явява кандидатътъ въ 9 ч. въ сжда.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: При все това; но както вие искате да се поправи членътъ, то не може. Прѣдседателъ е, който ще води засѣданията, и затуй той трѣбва да държи смѣтка, какъ посѣщаватъ кандидатитѣ сжда, какъ се държатъ вънъ отъ сжда и пр.

Колкото се касае до отмѣняването на атестацията, сжщо така не съмъ съгласенъ. Тукъ се говори всѣкога, че атестацията била нѣщо военно, че е нѣкаква ужасна военна разпоредба. Всичко, което е въ военщината, не е лошо. Атестация вие имате не само за военнитѣ, ами и въ закона за чиновнитѣ вие туряте, че за да бжде нѣкой назначенъ чиновникъ, трѣбва да има свидѣтелство, че е съ добро поведение.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Това е за службата.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: А ако го има въ закона за чиновнитѣ, още повече е необходимо и за сждитѣ.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Тази атестация не е за изпитъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: То е сѣ сжщото.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Не е сѣ сжщото.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Моля. — Който утива да държи изпитъ, трѣбва да му се даде атес-

тация. Г-да! Трѣбва тогава да се разчистятъ и да се разграничатъ въпроситѣ. Дохождаха при мене пѣкои г. г. народни прѣдставители и ми казваха: „Нека се иска атестацията слѣдъ изпита“. Това мога да приема, то е малко по-логично. Казва се: ще се държи екзамѣнъ, вие можете да не ме назначите, но азъ искамъ да си имамъ единъ дипломъ, че съмъ миналъ извѣстенъ екзамѣнъ, изпитъ и пр., па, ако искамъ да се назнача на служба, тогава ще ми искате свидѣтелство за добро поведение. Това е резонно, мога да го приема. Но да ми казва: да не се дава атестация за тия, които назначавамъ, съ това не мога да се съглася. И ако вие правите прѣдложение въ такъвъ смисълъ, че атестацията се дава слѣдъ екзамѣна, нѣмамъ нищо противъ; направете си своята редакция.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Моята редакция не е такава.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Но, ако искате да прѣмахнемъ атестацията, за да бжде назначаванъ кандидатътъ на служба, това би било грѣшка, защото, казвамъ, ако е необходимо за единъ обикновенъ чиновникъ да има атестация за добро поведение, толкова повече това се налага за единъ сжда, който считаме, че е единъ примѣренъ чиновникъ.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Гиргинова, да си вдигнатъ ржката. (Нѣколцина вдигатъ) Събранието не приема.

Има думата г. Емануилъ Начевъ.

Е. Начевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ правя слѣдующото прѣдложение къмъ чл. 232 по законопроекта за устройството на сждилищата да се каже: „Онѣзи сждии, които иматъ 10-годишна практика, иматъ право на помощникъ-адвокати“. Най-малко право иматъ юриститѣ-адвокати и народнитѣ прѣдставители да взематъ да бждатъ така ожесточени противъ практицитѣ-сждии, които не малка заслуга иматъ къмъ това отечество.

Д-ръ А. Гиргиновъ: А пѣкъ най-малко право иматъ тѣзи, които партизанствуватъ съ подобни прѣдложения.

Е. Начевъ: Практицитѣ-сждии, г-да, сж учителитѣ на нашитѣ юристи-сждии. Всичкитѣ тукъ юристи признаха, че е имало много добри практици-сждии, които съ честъ сж носили това достойно име „сжда“ и които сж прослужили по сждебното вѣдомство повече отъ 10, 15 и 20 години. И като практици-сждии, тѣ сж се славили като достойни, способни, добри сждии. Сега, когато ние съ гласуването на този законъ единъ пѣтъ завинаги туряме прѣграда на практицитѣ и когато ние трѣбваше да кажемъ двѣ добри думи за тѣхъ, ние излѣзохме не само да не признаваме тѣхната добросъвѣстност, тѣхната способностъ като сждии, но нѣщо повече се каза по тѣхенъ адресъ.

А. Стамболийски: Да ги изхвърлимъ на улицата.

Е. Начевъ: Благодарение на кривото тълкуване, което дадохме прѣди малко на правилника, не се изказахме по миналия членъ, който се гласува и прие на първо и второ четене и който, за жалостъ, по прѣдложение на г. Гиргинова, се отхвърли. Дѣйстви-телно, той бѣше членъ, който не задоволяваше болшинството. Споредъ моитѣ свѣдѣния, едва-ли шѣха да се ползватъ отъ това измѣнение, както бѣше прѣдложено и прието отъ комисията, бивши сждии съ 3-класно образование и 4-годишна практика, повече отъ 25—30 души. Азъ правя своето прѣдложение въ по-широка форма.

Министъръ Н. Мушановъ: Колко ще се ползуватъ?

Е. Начевъ: Повече. — Азъ правя моето предложение въ слѣдующата форма: „Онѣ, които сж прослужили повече отъ 10 години непрѣкъснато като мирови съдии, или като членове въ съдилища, иматъ право на помощници-адвокати“ т. е. да защищаватъ дѣла само прѣдъ мировитѣ съдии. Какъ може, г. г. народни прѣдставители, да приказваме и да се съгласяваме, че единъ практикъ съдия билъ заемалъ съ достоинство това мѣсто като съдия, а пъкъ има нѣколко души, които, дѣйствително, и сега съ достоинство заематъ тѣзи мѣста, че не могатъ да бждатъ помощници-адвокати? Азъ съмъ ималъ такива случаи: когато единъ практикъ мирови съдия отиде въ отпускъ, пращатъ единъ членъ отъ окръжния съдъ да го замѣсти, и като влиза въ заседание, слѣдъ нѣколко часа отлага дѣлата и непрѣстанно продължава да ги отлага, докато дойде другиятъ съдия, защото въ окръжния съдъ той е навикалъ въ седмицата да напише 3 или 4 рѣшения, а тамъ трѣбва да напише 50—60. И говоря ви тукъ—както щете погледнете, но азъ съмъ видѣлъ юристи-съдии, които просто сж готови, ако ги оставишъ да бждатъ мирови съдии, да си дадатъ оставката, да не служатъ. А практицитѣ-съдии, като знаятъ, че не могатъ да направятъ друго, освѣнъ да се заематъ по-сериозно съ своята работа, работятъ повече и много пжти сж били по-полезни като мирови съдии, отколкото юриститѣ. Затуй азъ ще ви моля, г. г. народни прѣдставители, особено онѣзи, които не боравите съ адвокатство и които не сте юристи, да се съгласите за това измѣнение.

Казаха нѣкои, че ние отваряме вратитѣ още на извѣстни хора, които ще станатъ помощници-адвокати или адвокати. Какви врати имъ отваряме? Ще дойде да работи: ако е способенъ — ще спечели клиентела, ще работи; ако е неспособенъ — никой нѣма да отиде при него, не може да работи. Но друго създаваме — ще отидатъ да взематъ отъ клиентелата на юриститѣ. Тамъ е опасението. Азъ съмъ твърдѣ убѣденъ, че мнозина поддържатъ, че ще дойдатъ практицитѣ, като бивши съдии въ извѣстни околии, запознати сж и иматъ връзки съ населението, което познава тѣхнитѣ способности, и ще подкопаятъ нѣкой юристъ, който, може би, е юристъ, но въ обществото не може толкова да вирѣе, колкото ще вирѣе онзи съдия, който въ продължение на 10 години се е подвизавалъ въ тази околия. Може би, не всички, но мнозина г. г. народни прѣдставители изхождатъ отъ тамъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Г. Начевъ! Това Ваше предложение го приехме съ забѣлжката на г. Гиргинова.

Е. Начевъ: Приехме го, но до 1899 г.

Д-ръ Н. Наковъ: При съществуването на забѣлжката отъ 1899 г., много малко сж практицитѣ, които постѣпиха на служба отъ 1899 г. насамъ. Всички сж съ висше образование.

Е. Начевъ: Не е вѣрно. Сега, отъ 4—5 години има юристи. — Съ настоящия законъ, г. г. народни прѣдставители, този въпросъ се урежда единъ пжтъ завинаги. Споредъ този законъ, който сега приемаме, нѣма вече да има нови практики-съдии, които да искатъ отъ васъ да ставатъ било адвокати, било помощници-адвокати. Туря се точка единъ пжтъ завинаги — практики по съдебното вѣдомство нѣма да имаме; отсега само юристи ще могатъ да бждатъ съдии. Дѣйствително, хубаво прави г. министърътъ: така трѣбва да стане въ всѣка една възраждающа се държава; както е било и съ другитѣ, така трѣбва да стане и съ насъ, особено по правосъдието. Но ние не трѣбва, г. г. народни прѣдставители, да изхвърлимъ тия хора на улицата. Единъ човѣкъ, станалъ 50-го-

дишенъ, прослужилъ 10—20 години по съдебното вѣдомство, кажете каква работа ще върши? Ще му дадете извѣстна пенсия отъ 50—60 л. и той на стари години трѣбва да отиде да проси. Ето защо, ще направите една висша справедливостъ, споредъ мене, ако възприемете това предложение, което азъ прѣдлагамъ. Нѣма съ нищо да нахърните нашето правосъдие. Това ще бжде уреждане на този въпросъ единъ пжтъ завинаги, това ще бжде послѣдната пролука, тѣй да кажа, дѣто ще дадете възможностъ да проживѣятъ и тѣзи практики. Едно врѣме викаха противъ даването пенсия на опѣлченцитѣ; добръ, ама ето тѣ се свършиха, единъ по единъ прѣминаха си врѣмето, измрѣха и се свърши въпросътъ. Сжщото ще стане и съ тѣзи практики-съдии. Та азъ ще ви моля да се съгласите и приемете моето предложение. Азъ моля и г. министра да не прави въпросъ на довърше по това предложение и да го гласуваме.

Прѣседателътъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че предложението, което прави г. Начевъ, не би трѣбвало да се поставя на гласуване, прѣди всичко, защото къмъ този членъ вие приехте вече, по предложението на г. Гиргинова, една забѣлжка съ едно съдържание тѣкмо противното на това, което прѣдлага сега г. Начевъ. Така щото, единъ пжтъ Събранието е дало вотъ върху тази работа, свършено противно на това, което сега се прѣдлага, менъ ми се чини, само за това не би трѣбвало да се слага на гласуване.

Е. Начевъ: Нѣма такова нѣщо. То е съвсѣмъ ново.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Ако вие, г. г. народни прѣдставители, го приемете за гласуване, азъ имамъ да кажа двѣ думи. Азъ ви казахъ и по-рано, още при второто четене, че когато се замѣнява единъ законъ съ другъ, въ който за извѣстни занятия се прѣдвиждатъ извѣстни условия, тогава се запазватъ само спечеленитѣ права. Тѣй бѣше въ 1898 г.; дотогава нѣмаше законъ, който да опрѣдѣля какви условия се изискватъ да бжде нѣкой адвокатъ. Всички бѣха адвокати.

И. Хаджиевъ: Достойнитѣ адвокати нѣма защо да се страхуватъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Щомъ приека, че адвокатътъ трѣбва да удовлетворява извѣстни условия, да има извѣстно образование и т. н., тогава казаха: отсега-нататѣкъ адвокати не могатъ да бждатъ, освѣнъ тѣзи, които удовлетворяватъ тѣзи и тѣзи условия. Но тия, които дотогава сж адвокатствували, тѣ сж вече спечелили едни права, които Народното събрание не можеше да отнеме. Дойде законътъ отъ 1898 г., който даде права и на други хора. Азъ не искахъ да дамъ повече права, защото всѣкога, когато се разрѣшаватъ тия въпроси, се разрѣшаватъ тѣй: пазятъ се само спечеленитѣ права, но нови права не се създаватъ.

Е. Начевъ: Защо го приехте въ комисията?

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Защо го приехъ въ комисията и защо се съгласихъ, азъ вече 3—4 пжти ви казахъ и нѣма защо да го повтарямъ. По тѣзи въпроси азъ съмъ длъженъ да си изкажа мнѣнието. Но по въпроси отъ прѣходенъ характеръ, отъ тѣхъ въпросъ на довърше не може да стане.

Обаждатъ се отъ мнозинството: Да се гласува,

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ прѣдложението на г. Емануила Начевъ, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Има думата г. Молловъ.

В. Молловъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Вие при второто четене приехте единъ новъ институтъ въ сѣдоустройството — института на сѣдебни инспектори. Той се схващаше отначало и трѣбва да се схваща, като единъ институтъ, който ще прави ревизия, или по-добъръ, редовна инспекция на сѣдилищата, но институтъ, който нѣма да губи своята самостоятелностъ, който нѣма да бѣде само едно административно учрѣждение; органитъ, на който институтъ нѣма да бѣдатъ само административни чиновници, но ще бѣдатъ сѣдии и прокурори — така гласи чл. 173. На друго мѣсто се подметна, че тѣзи инспектори ще бѣдатъ нѣкакви дембели, които нѣма да упражняватъ никакъвъ надзоръ върху сѣдилищата и, слѣдователно, по-правилно би било, надзорътъ да бѣде оставенъ пакъ на Върховния касационенъ сѣдъ, който досега пакъ не е упражнявалъ този надзоръ тъй, както трѣбва, или тъй, както поне отъ закона за сѣдоустройството се очаквало и очаква, защото, споредъ закона за сѣдоустройството, ревизиитъ, които има право да прави министърътъ на правосѣдието, сѣ единъ извънреденъ начинъ на надзираване, на ревизиране на сѣдилищата. Редовниятъ надзоръ на сѣдилищата се върши отъ инстанциитъ, както се казва, по реда на надзора — всѣка една по-висша инстанция ревизира по-долнитъ. Но този надзоръ именно не е билъ дѣйствително, ефикасенъ надзоръ, и затуй въ сегашния проектъ се прѣдвижда една особена институция на инспектори, която ще се попълва отъ лица, взети отъ несмѣняемитъ сѣдии, отъ прокуроритъ при Върховния касационенъ сѣдъ и при апелативнитъ сѣдилища. Обаче, едно прѣдположение въ дадения случай е наложително — че тѣзи лица, за да отговарятъ на своето назначение, ако сѣ били взети измежду числото на несмѣняемитъ сѣдии, да запазятъ своята несмѣняемостъ, или, ако сѣ били взети измежду прокуроритъ, да запазятъ своето старшинство, защото иначе, Министерството на правосѣдието не би могло да намѣри подходящи лица за тази много важна функция и, наистина, тя би се изродила или не би съответствувала на своето назначение. И заради туй, съ съгласието на г. министра на правосѣдието, азъ правя прѣдложение да се прибави къмъ чл. 173 слѣдната алинея: (Чете) „Сѣдѣнитъ и прокуроритъ, които заематъ длъжностъ на сѣдебни инспектори, запазватъ старшинството на длъжността, която сѣ заемали прѣди това назначение. Несмѣняемитъ сѣдии, назначени за инспектори, запазватъ своята несмѣняемостъ“. Съ тази нова алинея къмъ чл. 173 институцията на сѣдебни инспектори се поставя на оная висота, на която трѣбва да стои и тогава ние съ право ще можемъ да очакваме отъ нея да изпълни своето назначение.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ възприемамъ тази редакция на г. Моллова. Тя е обмислена въ съгласие съ мене и нѣкои членове отъ комисията.

Прѣдседателъ: Моля, които приематъ прѣдложението на г. Моллова, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

В. Молловъ: Пакъ съ съгласието на г. министра на правосѣдието правя слѣдното прѣдложение. Въ чл. 161, точка в, кадетъ се говори, че единъ сѣдия, който е билъ наказванъ три пѣти дисциплинарно, се уволнява отъ министра на правосѣдието, да остане онова съдържание, онзи текстъ, който е въ проекта, а не онзи, който е приетъ на второ четене.

За да бѣде ясенъ, обаче, смисълътъ на това измѣнение, заедно съ туй ще се измѣни и чл. 191 отъ сѣдното сѣдоустройство, който е измѣненъ въ такъвъ смисълъ, че двѣтъ години, въ които, ако нѣма никакво дисциплинарно наказание, то първото се заличава, отъ 2 ставатъ 3 — да стане сѣщо тъй, както е въ сегашното сѣдоустройство — 3-тъ години да станатъ пакъ 2.

Спомнете си, че измѣнението, което ние прокахме на второто четене въ чл. 161 точка в, бѣше това, че едното отъ 3-тъ дисциплинарни наказания, безъ друго, трѣбва да бѣде отстранение. Посетѣтъ, въ сѣщия проектъ има друго едно постановление, че едно лице отъ сѣдебното вѣдомство, което е наказано 2 пѣти на отстранение се уволнява по право. Така щото, измѣнението, което направихме по чл. 161 точка в, не бѣше напълно въ съгласие съ това послѣдующе постановление; измѣнението не се съгласяваше и съ тази редакция, която се направи въ чл. 191 въ проекта — собствено чл. 175 отъ сегашния законъ за устройството на сѣдилищата, а чл. 191 по новата номерация — не се съгласяваше заради туй, защото нѣма смисълъ, ако наказанието е отстранение да чакаме ние 3 години, както прѣдвижда този законъ; би трѣбвало, тогава, срокътъ да бѣде намаленъ. А когато наказанието не е отстраняване, а всѣко друго дисциплинарно наказание, тогава има смисълъ и тази — тъй да кажа — давностъ, това заличаване на дисциплинарното наказание да става въ по-късъ срокъ — отъ 2 години. Затуй азъ правя прѣдложение чл. 161 точка в, да остане съ сѣщото съдържание, както е било въ проекта.

К. Мирски: Едно обяснение: когато единъ сѣдия го наказатъ 3 пѣти съ забѣлѣжки, ще може ли да бѣде уволняванъ?

В. Молловъ: Ще може.

К. Мирски: Благодаримъ за тази несмѣняемостъ!

В. Молловъ: Че дисциплинарниѣ наказания се налагатъ отъ сѣда.

К. Мирски: Искамъ думата.

Д-ръ Н. Наковъ: Прочетете Вашето прѣдложение, г. Молловъ.

В. Молловъ: Остава тъй, както е въ проекта.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Тя е сѣщата, г. Мирски. Г. г. народни прѣдставители! Азъ не искамъ съ нищо да измѣните стария чл. 174, освѣтъ да приемете досегашното законоположение. Нищо повече не искамъ. Чл. 174, алинея втора споредъ стария законъ казва: (Чете) „Сѣдѣята, който е подвъргнатъ на три дисциплинарни наказания, може да бѣде уволненъ по дисциплинаренъ редъ. Това е по стария законъ. Знаете, отъ друга страна, че тукъ се казва „дѣйствието на една забѣлѣжка въ разстояние на 2 години се заличава, ако въ продължение на това врѣме сѣдѣята не е билъ подвъргнатъ на ново дисциплинарно наказание. Слѣдователно, той трѣбва да приеме 3 дисциплинарни наказания въ разстояние на 2 години, 3 дисциплинарни наказания да има и тогава да бѣде уволненъ. И ние възприехме, казвамъ, сѣщата тази система, каквато я има въ досегашната ни несмѣняемостъ. Нѣма защо да се възмуцава г. Мирски да благодари за сегашната несмѣняемостъ.

К. Мирски: Ако ми се даде думата, ще се обясня, но не ми се дава.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Защото това е досега. Вие искате да усилите това наказание, като турите и друго, че трѣбва едното да е отстранено, а за да дойде до отстранението, трѣбва 5 наказания да му турите, защото, г. г. народни прѣдставители, има извѣстни простѣпки, които иначе, не могатъ да се отстранятъ. Прѣдставете си, напр., една малка простѣпка, каквато е тази: сѣднѣтъ да не отиватъ редовно на засѣдания; назначено е засѣданието въ 9 ч., той идва въ 10. Какво дисциплинарно наказание ще му турите 3 пѣти по редъ. Ще му турите забѣлѣжка или, най-много, може да му турите мъмрене; повече не можете да му турите. Но той постоянно не иде — иначе, редовенъ — но не иде въ засѣдание редовно. Има ли смисълъ да му налагате тѣзи наказания и можете ли съ тѣхъ да поправите този човѣкъ.

К. Мирски: Нѣма да Ви отговаряме: не ни допускате да Ви отговаряме — не ни питайте.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: А, искате да кажете, че не Ви даватъ думата.

К. Мирски: Въпрѣки правилника.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Сега азъ говоря. Естествено, Вие ще говорите съ ржката, когато ще вдигате или нѣма да вдигате. Но, г. г. народни прѣдставители, азъ мисля, че съпоставени тѣзи 2 члена, най-правилно е да бѣде оставено тѣй, както е било въ законопроекта и нѣма защо да се възмущава г. Мирски, защото моя законопроектъ не съмъ го работилъ самъ азъ. Моя законопроектъ сж го работили несмѣняеми сѣдии, които сж запазвали своитѣ права. Това сж го работили сѣдии отъ Върховния касационенъ сѣдъ, които сж запазвали своитѣ интереси и тѣ постановиха това и тѣ знаятъ, че това, което е писано тамъ, не засѣга тѣхната несмѣняемостъ тѣй, както иска да каже г. Мирски. То не е отъ менъ измислено. Та, ето защо, азъ ще моля, г. г. народни прѣдставители да възприемете това прѣдложение, което се прѣдлага отъ г. Моллова.

В. Молловъ: Да го прочета. Тукъ има само едно недоразумение между насъ и докладчика, защото, както го възприехте, излиза, че е положението на закона. Въ закона е казано: „може да бѣде уволненъ.“

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ приемамъ — „може да бѣде уволненъ“.

В. Молловъ: Тогава редакцията на точка 6 трѣбва да стане така: „Вънъ отъ горнитѣ случаи, дисциплинарниятъ съвѣтъ може да постанови за уволнението на несмѣняеми сѣдии, ако сж били осжждани на 3 дисциплинарни наказания за нарушение на обязаноститѣ си по службата.“

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ приемамъ редакцията на чл. 174.

В. Молловъ: Чл. 174 отъ закона.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: „Може да бѣде уволненъ слѣдъ 3 дисциплинарни наказания“.

В. Молловъ: Слѣдователно, редакцията ще стане така: „Вънъ отъ горнитѣ случаи, дисциплинарниятъ съвѣтъ може да постанови уволнението на несмѣняеми сѣдии, ако сж били осжждани на 3 дисциплинарни наказания за нарушение обязаноститѣ имъ по службата“.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Не е тѣй, г. Молловъ, не „дисциплинарниятъ съвѣтъ“, а да остане

втората алинея на чл. 174, както е въ стария, досегашния законъ.

К. Мирски: Вие ще докарате втора камара въ България съ такова законодателствуване, дѣто не сте се споразумѣли и сте дошли да ни занимавате. На какво прилича това! Казахте, че г. министърътъ се е съгласилъ.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: То е само, защото не Ви даватъ да говорите.

В. Молловъ: Моля, г. Мирски, азъ поддържамъ моето прѣдложение. Г. министърътъ го измѣни. Вие не ме поддържате, то е Ваша работа, но азъ съжалявамъ, че не знаете парламентарния редъ и говорите тукъ грубости.

К. Мирски: Това не е законодателство.

В. Молловъ: Разбира се, има законодателство, когато правите прѣдложение да има въ Варна апелативно сѣдилище. — Точка 6 на чл. 161, тогава, споредъ прѣдложението на г. министра, трѣбва да стане така: „Сѣдия, който е билъ подвѣргнатъ на 3 дисциплинарни наказания, може да бѣде уволненъ по дисциплинаренъ редъ“.

К. Мирски: Дайте да го видимъ.

Г. Георговъ: Да се прочете прѣдложението.

Прѣдседателъ: Г. Георговъ! Искате да се прочете законоположението, което г. Молловъ прочете. Нищо повече. А Вие четете вѣстникъ тамъ и не слушате какво се говори.

Моля, който приема прѣдложението на г. Моллова, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

К. Мирски: Не го разбрахме.

Х. Дограмаджиевъ: Меншество бѣше. Нека се провѣри. Азъ казвамъ, че е меншество — трѣбва да се провѣри.

Д-ръ Н. Нановъ: Нека се провѣри.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Моллова, да си вдигнатъ ржката.

Моля квестора г. Арабаджиевъ да прѣброи гласоветѣ.

Квесторъ Г. Арабаджиевъ: (Слѣдъ прѣброяването) 55 души.

Д-ръ Л. Дѣяновъ: Колко сж, г. Дограмаджиевъ?

Квесторъ Г. Арабаджиевъ: Присѣтствуватъ 82 души, 55 гласуватъ.

Прѣдседателъ: Събранието приема.

В. Молловъ: Въ съгласие съ туй пакъ — азъ обяснихъ вече съдържанието на прѣдложението — прѣдлагамъ да се изхвърли измѣнението, прѣдложено въ § 85 на проекта: (Чето) „Въ чл. 175, който става чл. 191 думитѣ „2 години“ се замѣняватъ съ „3 години“, съ други думи остава текстътъ на сегашния законъ за сждоустройството — просрочието става въ 2 години, а не въ 3.“

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложението на г. Моллова, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Има думата г. Войниковъ.

П. Войниковъ: Г. г. народни прѣдставители! За § 17 се говори много. Нека ми бѣде позволено да кажа само нѣколко думи. Въ теорията знаемъ, че качествата на единъ добъръ сѣдия еж: да бѣде той честенъ, да бѣде добросъвѣстенъ, да бѣде независимъ. Това, обаче, въ закона не се пише, то е въ теорията. Сѣщото трѣбва да се приеме и за отношенията на хората, за поведението; и то не би трѣбвало да се вписва въ законитѣ. Но, ако приемемъ, че трѣбва да се вписва и това поведение въ законитѣ, че за да бѣдешъ сѣдия, или за да бѣдешъ допуснатъ до экзаменъ, та въ бѣдѣще да станешъ сѣдия, трѣбва да имашъ и добро поведение, трѣбва да имашъ и добри отношения, тогава, азъ бихъ замолилъ да се приеме друга редакция, а не оная, която е въ § 17. Правятъ се тѣзи двѣ възражения, че положението на сѣдията е особено, той е човѣкъ, който раздава правосѣдие и, като е тѣй, покрай другитѣ му качества, трѣбва да се изисква атестация и за неговото добро поведение. Казвамъ, по начало, ако се съгласимъ на това — азъ не се съгласявамъ и бихъ молилъ г. министърътъ, както и г. докладчица, пѣкъ и почитаемото Народно събрание да възприематъ слѣдното положение: тази атестация да не се дава само отъ прѣдседателя и прокурора. Съображенията сж много, г. г. народни прѣдставители. Азъ ще ви изброя само двѣ-три и то много набърже. Прѣди всичко, прѣдседателъ нѣма тази възможностъ да познава всички.

Второ, произволътъ може да бѣде по-голямъ при 1 или 2 лица, отколкото ако тази атестация се дава отъ повече хора, ако се дава отъ сѣдебната колегия, защото въ нея, естествено е, че ще има повече хора, които ще познаватъ лицето, отколкото ако прѣдоставимъ право само на прѣдседателя и прокурора да даватъ тази атестация.

Трето, прѣдседателътъ ще дава тази атестация заедно съ прокурора, който е смѣняемъ, а това разбирате до какви резултати може да доведе. Въ всѣки случай, ако тази атестация не е военна, както нѣкои се изказаха, тя не може да бѣде полезна, а много по-полезна би била, ако тази атестация се даде отъ колегията, дѣто лицето служи и дѣто може да бѣде познатъ на тази колегия. Това е едно.

Отъ друга страна — то е вече въпросъ на редакция — важно е да се приеме по начало тази атестация отъ кого трѣбва да се дава. Ако вие възприемете, че атестацията би трѣбвало да се дава отъ сѣдебната колегия, то азъ прѣдлагамъ редакцията на § 17 да бѣде слѣдната: (Чето) „Чл. 31, който става чл. 33, се измѣнява така: „До практически изпитъ се допускатъ само онѣзи кандидати за сѣдебни длѣжности, които сж получили добра атестация“ — туй е сѣщото, както е въ проекта. Понататѣкъ, вмѣсто да се каже: „отъ прѣдседателя и прокурора“ да се каже: „отъ сѣдебната колегия за тѣхнитѣ хубави отношения и добро поведение къмъ нея и вънъ въ обществото“. Поставямъ думата „хубави“, само за да избѣгна какофонията, за да избѣгна повторението на понятието, на думата „добри“, защото иначе ще бѣде „добра атестация за добро поведение и добри отношения“. Заради туй азъ казвамъ: „добра атестация отъ сѣдебната колегия за тѣхнитѣ хубави отношения и добро поведение къмъ нея и вънъ въ обществото“. Или пѣкъ, ако щѣте, само поведението да остане.

Д-ръ Н. Навовъ: Атестацията да се издава отъ сѣдебната колегия въ общо събрание — тѣй го направете.

П. Войниковъ: Азъ прибавямъ „отношения“ само заради туй, г. г. народни прѣдставители, за да не ми се направи възражение, че подобно прѣдложение е гласувано при второто четене, защото забѣлжате,

на второ четене се гласува друго едно прѣдложение, къмъ което не бѣха прибавени тѣзи нѣща. Ето защо азъ ще помоля почитаемото Народно събрание да възприеме тая редакция тѣй, както я прѣдлагамъ, или, ако щѣте, само съ думитѣ „добро поведение“, по въ всѣки случай, да се запази началото, че тая атестация трѣбва да дава сѣдебната колегия. Това прѣдложение съмъ направилъ писмено.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на правосѣдието.

Министъръ Д-ръ Т. Кръстевъ: Г. г. народни прѣдставители! Този въпросъ, когато приемахме на второ четене този законопроектъ, се слага при нѣколко члена: кой да даде тази атестация, и най-сетнѣ Събранието прие, че трѣбва да я даде прѣдседателътъ и прокурорътъ. Тамъ, отдѣто сме взели тази система, е казано „прѣдседателътъ и прокурорътъ“, а ние заехме тая система. Даже г. Мирски ме апострофира по този въпросъ, че ако прѣдседателътъ и прокурорътъ бѣдатъ на противно мнѣние, кой ще разрѣшава този въпросъ? Та по този въпросъ ние говорихме много и Събранието се произнесе, че прѣдседателътъ и прокурорътъ трѣбва да даватъ тази атестация. И азъ ще моля, г. г. народни прѣдставители, да не измѣнявате вашето мнѣние. Казахъ, че тамъ, отдѣто сме взели тази система, прѣдседателътъ и прокурорътъ даватъ атестацията, и че ако прѣгледаме у насъ какъ е, по-правилно е да даватъ тази атестация тѣ, отколкото да я дава колегията. Азъ ще ви посоча единъ примѣръ. Тукъ, въ Софийския окръженъ сѣдъ, сж 5 отдѣления. Кандидатътъ ще стои 6 мѣсеца. Единъ членъ на сѣда я го види, я нѣма да го види, защото ще го пращатъ при слѣдователя, въ паркета и пр. и пр. Той нѣма да слѣди толкозъ за неговото поведение. За неговото поведение ще слѣдятъ прѣдседателътъ и прокурорътъ, защото законътъ казва, че тѣмъ — на прѣдседателя и прокурора — се възлага надзорътъ върху кандидатитѣ и тѣ опрѣдѣлятъ реда, по който ще стажиратъ и какъ ще стажиратъ, за да добиятъ онази опитностъ, която законътъ иска да имъ даде. Та казвамъ, ако вие турите цѣлата колегия да дава атестацията, тя не е въ състояние да се произнесе за поведението на кандидата. А независимо отъ туй, вие знаете, че когато е цѣлата колегия, отговорностъ не се взема. Единъ кандидатъ, който дружи съ тѣзи сѣдии, съ които работи, на които гледа не като на свои началници, а като на свои другари, отъ тѣхъ ще иска атестация, а тя трѣбва да се даде отъ единъ човѣкъ, който стои по-високо отъ този кандидатъ и който е въ положение да слѣди за неговото поведение. Събранието по този въпросъ, казвамъ, се произнесе при нѣколко члена и не виждамъ основане защо сега да си измѣнимъ мнѣнието и да възприемемъ колегията да дава атестацията. Азъ поне не видѣхъ никакви доказателства, никакви мотиви и съображения толкова основателни, щото ние да измѣнимъ тая практика, и да дадемъ на колегията това право, тя да дава тази атестация.

Сега, колкото се касае до редакцията, тя не издържа критика, защото за „хубави отношения“ не може да се говори. Трѣбва да се каже, както е казано за адвокатитѣ, „добри отношения“, а пѣкъ за другитѣ е казано „отлични отношения“, и азъ ще моля г. Войникова да си оттегли прѣдложението, да не поставя камарата въ едно положение да гласува противъ едно прѣдложение, което вече нѣколко пѣти е гласувала.

П. Войниковъ: Вие прѣди малко се съгласихте само за онѣзи, които сж издържали практически экзаменъ.

Министър Д-ръ Т. Кръстевъ: Азъ ви казахъ и по-рано, че атестацията може да бъде дадена слѣдъ изпита, а не прѣди изпита, но не вѣди и тъй да е.

П. Войниковъ: Добрѣ. Въ таквъ случай азъ имамъ и друго едно прѣдложение, защото се опасявахъ, че първото ще падне.

Министър Д-ръ Т. Кръстевъ: Вие оттеглете сега това.

П. Войниковъ: Тогава второто прѣдложение да се гласува, дѣто е казано: „Отъ издържалитѣ практически изпитъ се назначаватъ на сѣдебна длѣжностъ . . .“

Прѣдседателъ: Г. Войниковъ! Вие имате тукъ 2 прѣдложения. Сега, кое поддържате?

П. Войниковъ: Първото оттеглямъ, а моля да се гласува второто, въ което е казано: „Отъ издържалитѣ практически изпитъ се назначаватъ . . .“

Прѣдседателъ: Г. Войниковъ! Настоявате ли на прѣдложението, което развихте сега, или не?

П. Войниковъ: Г. Прѣдседателю! Азъ казахъ, че имамъ 2 прѣдложения върху единъ и сѣщъ параграфъ. Първото прѣдложение, което започва съ думитѣ: „До практически изпитъ се допусчатъ“, оттеглямъ; второто прѣдложение, което започва съ думитѣ: „Отъ издържалитѣ практически изпитъ се назначаватъ и пр.“, поддържамъ. Ще моля да се гласува.

Прѣдседателъ: Втората редакция, значи.

П. Войниковъ: Втората редакция е по-надолу, дѣто е казано: „Отъ издържалитѣ практически изпитъ се назначаватъ на сѣдебна длѣжностъ онѣзи, които сѣ получили добра атестация отъ сѣдебната колегия за тѣхнитѣ хубави отношения и добро поведение къмъ нея и вънъ въ обществото.“

Прѣдседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г. Войникова, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Събранието не приема.

Ще туря на гласуване изцѣло законопроекта и моля ония, които приематъ законопроекта за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ закона за устройството на сѣдилищата, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Давамъ 5 минути отидиъ.

(Слѣдъ отидиъ)

Прѣдседателъ: **Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски:** (Звъни) Сѣзданието продължава.

Имате на второ четене законопроекта за земледѣлското образование, опитнитѣ и културни заведения по повдигане земледѣлие.

Има думата г. министърътъ на земледѣлието и търговията.

Министъръ А. Ляпчевъ: Понече този законопроектъ не е готовъ, азъ ви моля да започнете отъ законопроекта за измѣнение и допълнение закона за статистиката.

Прѣдседателъ: **Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски:** Моля докладчика г. Беровъ да докладва този законопроектъ.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„З а к о нъ“

за измѣнение и допълнение на закона за Дирекцията на статистиката.“

Заглавието е прието безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ заглавието на този законопроектъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 1. Чл. 6 се измѣня така:

„Дѣйността на Главната дирекция на статистиката прѣзъ всѣка финансова година се очертава въ особенъ докладъ, даванъ ежегодно отъ главния директоръ на статистиката на министра на търговията и земледѣлието, заедно съ бюджетопроекта на дирекцията. Въ тоя докладъ се излага подробно както резултатътъ отъ извършеното прѣзъ текущата година, сѣщо тъй и програмата за дѣйностъ прѣзъ настѣпващата година. Програмата съдържа подробно изложение на плана, метода, размѣра и срѣдствата за всѣко ново статистическо прѣдприятие.“

„Никоя нова статистика не може да се почне да се работи отъ дирекцията, ако докладътъ за нея не е одобренъ отъ министра на търговията и земледѣлието и ако това одобрение не е утвърдено съ специаленъ указъ, въ случай че свѣдѣнията за новата статистика ще се събиратъ непосредствено отъ населението.“

Остава безъ измѣнение отъ комисията.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 1 така, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 2. Прибавятъ се нови членове:

„Чл. 7. Прѣзъ течение на годината Главната дирекция на статистиката изработва само прѣдвиденитѣ въ доклада, споредъ горния членъ, статистики, за които се и прѣдвижда кредитъ въ бюджета. Само при неотложни нужди тя може да прѣдприеме и други статистически работи, обаче за това е потребно прѣдварително специално разрѣшение и одобрение на министра на търговията и земледѣлието.“

И този членъ е приетъ безъ измѣнение.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ новия чл. 7 въ § 2, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 8. Въ своята дѣйностъ Главната дирекция на статистиката се подпомага отъ единъ върховенъ статистически съвѣтъ.

„Той се състои отъ 10 постоянни и 2 врѣмenni члена. Постоянни сѣ: главниятъ директоръ на статистиката, началникитѣ отдѣление на търговията и земледѣлието при Министерството на търговията и земледѣлието, началникътъ на митницитѣ, шефътъ на статистическата служба при Военното министерство, професоритѣ по статистика и по политическа економия, прѣдседателътъ на Българското економическо дружество и двама вѣщи люди, извѣстни въ статистическата наука и литература (последнитѣ по изборъ отъ министра на търговията и земледѣлието). Врѣмenni членове сѣ: главниятъ секретаръ или директоръ и респективниятъ началникъ

отъ онова министерство и сервисъ, до сферата на които се отнася поставениятъ на разглеждане въпросъ въ съвѣта.

„Забѣлѣжка. Присъствуватъ безъ право на гласъ всички поканени отъ самия съвѣтъ лица.“

Въ този членъ само думитѣ „началникътъ на косвенитѣ данъци“ се замѣна съ думитѣ „началникътъ на митницитѣ“

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Молловъ.

В. Молловъ: Азъ бихъ желалъ да чуя обясненията на г. докладчика, защо се турятъ тукъ думитѣ „главниятъ секретаръ и директоръ“. Директора разбирамъ, но главенъ секретаръ нѣма. Така щото, по-добъръ е да се каже „директоръ“. И послѣ прѣдлагамъ думата „сервисъ“ да се замѣни съ думата „служба“ или „отдѣлъ“, или „отдѣление“, но не „сервисъ“.

Министъръ А. Ляпчевъ: Тукъ е прѣдвидено главенъ секретаръ или директоръ.

В. Молловъ: Ако ги има, значи.

Министъръ А. Ляпчевъ: Да.

Относително замѣняването на думата „сервисъ“ съ „служба“, нѣмамъ нищо противъ да бѣде „служба“, вмѣсто „сервисъ“.

Докладчикъ П. Беровъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ новия чл. 8 отъ § 2, съ измѣнението, което е въ комисията направено, и онуй, което направи г. Молловъ, прието сега отъ г. министра и г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 9. Постояннитѣ членове на съвѣта се назначаватъ съ указъ. Също тъй съ указъ се назначава и прѣдседателътъ, който се избира отъ министра на търговията и земледѣлието измежду 10-тъ члена.

„Забѣлѣжка. Министърътъ на търговията и земледѣлието прѣдседателствува по право съвѣта винаги, когато намѣри за добъръ да присъствува на засѣданияго му.“

Членътъ не е измѣненъ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Вмѣсто това послѣдното да бѣде забѣлѣжка, по-добъръ е да бѣде алинея.

В. Молловъ: По-правилно е.

Министъръ А. Ляпчевъ: Да, по-правилно е.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Съгласни ли сте, г. докладчикъ?

Докладчикъ П. Беровъ: Съгласенъ съмъ.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 9 отъ § 2, съ измѣнението, което сега направи г. министърътъ на търговията и земледѣлието и което се прие отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: Въ чл. 10 има измѣнение, а именно: докладитѣ нѣма да се даватъ на г. ми-

нистеръ-прѣдседателя, а ще се даватъ на Министерския съвѣтъ. Членътъ се чете така: (Чете)

„Чл. 10. Върховниятъ статистически съвѣтъ е съвѣщателно тѣло. Той дава своитѣ доклади на Министерския съвѣтъ.

„Начинътъ на упражняване атрибутитѣ и редътъ за засѣданията на съвѣта се опрѣдѣлятъ съ специаленъ правилникъ, утвърденъ съ указъ.“

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Молловъ.

В. Молловъ: Сега, тъй, както бѣше редакцията на този членъ, като че ли липсватъ само думитѣ „Негово Височество министъръ-президентътъ“, за да разберемъ, че докладътъ се дава на везира. Понеже такъвъ нѣмаме, комисията го поправи. Много по-ясно е, защо да не бѣде на министъръ-президента. Азъ прѣдлагамъ докладътъ да се дава на министра на търговията и земледѣлието, на когото Дирекцията на статистиката е административно подчинена, и, ако той намира за нужно, по-нататъкъ той ще го прѣпрати въ Министерския съвѣтъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Нѣмамъ нищо противъ прѣдложението на г. Моллова.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Екимовъ.

А. Екимовъ: По този въпросъ, г. г. народни прѣдставители, станаха доста бурни прѣния въ комисията и директорътъ на статистиката г. Кирилъ Поповъ биде много добъръ да ни даде обяснение. Азъ ще си позволя да кажа нѣколко думи. Той каза, че Дирекцията на статистиката е едно учрѣждение, което служи на всички министерства и, ако се допусне да се дава докладътъ на г. министра на търговията и земледѣлието, често пѣти може да се случватъ спрѣквания. Въ този съвѣтъ засѣдаватъ лица отъ всички министерства, и най-справедливо е, за да се спази хармония между всички, докладътъ да не се дава на Министерството на търговията и земледѣлието, да борави то повече съ своитѣ статистически нужди, а да се дава на Министерския съвѣтъ, който ще може най-правилно да разрѣшава тия работи, и затова именно се поправи въ проекта, че се дава на Министерския съвѣтъ. И азъ ще моля да се приеме, както се докладва.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Тукъ, въ мое отсъствие, въ комисията е замѣнено едното съ другото, но правилното поставяне на въпроса е слѣдното: ако трѣбва да се внесе въ Министерския съвѣтъ, ще трѣбва да се внесе отъ надлежния министъръ, . . .

В. Молловъ: Ясно е.

Министъръ А. Ляпчевъ: . . . а не е въ реда да се внесе направо отъ статистическия съвѣтъ — това е погрѣшно. Ето защо азъ, като поддържамъ прѣдложението на г. Моллова, казвамъ да остане така: „Върховниятъ статистически съвѣтъ е съвѣщателно тѣло. Той дава своитѣ доклади на министра на търговията и земледѣлието“. Толкова.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Наистина, слѣдъ обясненията на г. директора на статистиката, ние възприехме това, но сега дори съглеждаме, че не е удобно да

се дават отчети или доклади на Министерския съветъ. Какъ ще се явятъ прѣдъ Министерския съветъ? Се пакъ трѣбва да се възложи внасянето на докладитъ на единъ отъ министритъ и той може да ги прѣдставя на министъръ-прѣдседателя. Добръ ще бѣде да се възложи това на министра на търговията и земледѣлието, защото той се занимава съ тази работа и той назначава лицата. Та нека припомнимъ така, както иска г. Молловъ, а също и г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. докладчикъ! Съгласни ли сте?

Докладчикъ П. Беровъ: Комисията, дѣйствително, се е ръководила отъ иностранната практика. Имало е случай, че такива доклади сж се давали направо на царетъ, но у насъ не само практиката, но и условията сж други. Та и азъ съмъ съгласенъ да остане тъй, както прѣдлага г. Молловъ и г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 10 отъ § 2, съ поправкитъ, направени отъ г. Моллова и приети отъ г. министра на търговията и земледѣлието и отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 11. Никоѣ държавно, окръжно и общинско учрѣждение не може да почва събранието на каквито и да било статистически свѣдѣния съ цѣлъ да ги използва и публикува като официални статистики, безъ да подложи на разглеждане въпроса въ върховния статистически съветъ.“

„З а б ъ л ѣ ж к а. Сжществувашитъ и установени вече периодически и неперодически публикации при разнитъ учрѣждения се също подхвърлятъ на разглеждане въ върховния статистически съветъ.“

Въ този членъ само думата „използува“ се отхвърля.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Георговъ.

Г. Георговъ: Забѣлжката тукъ казва: „Сжществующитъ и установени вече периодически и неперодически публикации при разнитъ учрѣждения се също подхвърлятъ на разглеждане на върховния статистически съветъ“. Значи, всички, т. е. и когато има метеорологически статистически данни, които се публикуватъ всѣки денъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, и тѣ трѣбва да отидатъ въ статистическия съветъ. Трѣбва да се каже: „извънъ метеорологическитъ данни“.

Т. Васильовъ: Тѣ се изключватъ. Има по-долу забѣлжка за това.

Г. Георговъ: Не се изключватъ, защото се казва всички статистически данни, които се публикуватъ, трѣбва да се подхвърлятъ на разглеждане отъ статистическия съветъ, а тѣзи метеорологически публикации, които ставатъ отъ Метеорологическата станция, не трѣбва да се разглеждатъ тамъ, защото тѣ сж бързи, ще станатъ голѣми сѣпки и ще има само излишна работа този съветъ.

А. Стамболийски: Тази забѣлжка е умѣтна.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Беровъ: Грѣшката на г. Георгова е тамъ, че той прѣдполага, че статистическия съветъ всѣки денъ ще се занимава съ тѣзи данни. То

не е тъй. Статистическия съветъ ще установи само начина, по който се събиратъ статистическитъ данни, и формуляритъ ще бѣдатъ веднажъ завинаги установени, и слѣдъ това ще се попълватъ по сжщия начинъ, както и сега отъ директора на Метеорологическата станция.

Г. Георговъ: Казва се, че ще се подхвърлятъ на разглеждане отъ статистическия съветъ.

А. Стамболийски: Би трѣбовало да се каже: „изключая Метеорологическата станция“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 11 отъ § 2, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 3. Чл. 7 става чл. 12 и се измѣнява така:

„Чл. 12. Главната дирекция на статистиката се раздѣля на 4 отдѣления: 1. административно-редакторско и за населението, 2. за индустрията и земледѣлието, 3. за търговията, съобщенията и финанситъ, 4. за правосъдието, просвѣщението и войната.“

Членътъ не е измѣненъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 3, както е приетъ отъ комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 4. Чл. 8 става чл. 13 и се чете така: „Личниятъ съставъ на Дирекцията на статистиката се състои отъ 1 главенъ директоръ (чиновникъ II класъ, I разредъ), четирма началници на отдѣления (чиновници отъ IV класъ, I разредъ), четирма подначалници на отдѣления (чиновници отъ VI класъ, I разредъ), 8 I-степенни докладчици (чиновници отъ VII класъ, I разредъ), 10 II-степенни докладчици (чиновници отъ VII класъ, II разредъ), 15 III-степенни докладчици (чиновници отъ VII класъ, III разредъ), чиновникъ за иностранната кореспонденция и за прѣвеждане текстоветъ (чиновникъ отъ VI класъ, II разредъ), економъ-счетоводителъ (чиновникъ отъ VII класъ, I разредъ), архиваръ (чиновникъ отъ VII класъ, I разредъ), помощникъ на архиваря (чиновникъ отъ VIII класъ, II разредъ), двама регистратори (чиновници отъ VIII класъ, II разредъ), библиотекаръ (чиновникъ отъ VII класъ, I разредъ), магазинеръ-експедиторъ (чиновникъ отъ VIII класъ, II разредъ) и потребното число прѣсмѣтчи, раздѣлени на 6 степени (I—VI, чиновници отъ VIII класъ, I, II, IV разредъ и IX класъ, I, III и V разредъ), 1 литографчикъ (чиновникъ отъ IX класъ, II разредъ) и нужното число писари и разсилни.“

Къмъ сжщия членъ се прибавя:

„З а б ъ л ѣ ж к а. I. За ония статистики, които изискватъ вѣщъ специалистъ по известна наука (лѣкаръ, сѣдия и други подобни), може да се назначаватъ и „чиновници специалисти“. Обаче такива чиновници се допускатъ само по 1 за всѣка една статистика и получаватъ заплата най-много равна на заплатата на началникъ на отдѣление.“

„З а б ъ л ѣ ж к а. II. За изработване материалитъ по общитъ прѣброявания на населението и пр., по земледѣлската собственост и за периодически врѣмenni работи се назначаватъ врѣмenni прѣсмѣтчи, раздѣлени на 4 разряда: I разредъ 1.200 л. годишна заплата, II — съ 960 л., III — съ 840 л. и IV — съ 720 л.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Тукъ се изброяватъ чиновницитъ, които ще влизатъ

въ нашето статистическо учрѣждение. Досега ние сме смѣтали това учрѣждение като приютъ за арти-сали чиновници отъ другитѣ министерства — не може ли да бѣде нѣкъдѣ назначенъ нѣкой чиновникъ, намиратъ му мѣсто въ статистиката. Така, както сж изброени чиновницитѣ, ние не можемъ да кажемъ нито противъ, нито за, защото не сме изучили въпроса. Знаемъ, че днешниятъ директоръ на статистиката е единъ добросъвѣстенъ човѣкъ, който изхвърли голѣмъ персоналъ отъ онзи, що бѣ назначенъ отъ стамболииститѣ. Сѣ пакъ ония, които сж редили тоя законопроектъ, сж бюрократи, сж чиновници и тѣ не могатъ да иматъ похвата, който може да има единъ народенъ прѣдставителъ. И азъ бихъ желалъ въ бѣдѣ и тукъ парламентарната комисия да погледне строго, да го проучи и да изработи чатъ, защото и сега ние сме въ неизвѣстностъ, да-ли сж потребни тия чиновници, които сж прѣдвидени тукъ, или и тѣ сж много.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Значи, не правите никакво прѣдложение.

А. Стамболийски: Напомнявамъ, за да се има прѣдъ видъ това нѣщо въ бѣдѣ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 4, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранieto приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 5. Чл. 9 става чл. 14 и се измѣнява така:

„Чл. 9. Директорътъ ръководи и управлява самостоятелно дѣлата на Дирекцията на статистиката и се назначава съ указъ отъ Негово Величество царя по докладъ отъ министра на търговията и земледѣлието.

„Началницитѣ на отдѣление, тѣхнитѣ помощници, докладчикитѣ, чиновникътъ по иностранната кореспонденция и прѣвеждане на френски текстове на изданията, економъ-счетоводителътъ, библиотекарътъ и архиварътъ се назначаватъ и уволняватъ съ указъ отъ Негово Величество царя по докладъ отъ министра на търговията и земледѣлието и по прѣдставление отъ директора на статистиката; помощникътъ на архиваря, регистраторитѣ, магазинеръ-експедиторътъ и ония отъ чиновницитѣ прѣсмѣтачи, които получаватъ повече отъ 125 л. мѣсечна заплата, се назначаватъ и уволняватъ съ заповѣдъ отъ министра на търговията и земледѣлието и по прѣдставлението на директора на статистиката, а чиновницитѣ и прѣсмѣтачитѣ, които получаватъ до 125 л. мѣсечно, литографчикътъ, писаритѣ и разсилнитѣ се назначаватъ и уволняватъ съ заповѣдъ отъ директора на статистиката.

„Алинен трета, четвърта и пета се изхвърлятъ и вмѣсто тѣхъ, се прибавятъ:

„Главниятъ директоръ се уволнява по рѣшение на дисциплинарния съвѣтъ при Министерството на търговията и земледѣлието, съгласно закона за чиновницитѣ.

„За службата и уволнението на всички други чиновници при Главната дирекция на статистиката се произнася (споредъ чл. 45 отъ закона за чиновницитѣ) дисциплинарниятъ съвѣтъ при самата дирекция, състоящъ се отъ юрисъ-консулта при Министерството на търговията и земледѣлието, драма началници и единъ подначалникъ (отъ Дирекцията на статистиката), назначени съ заповѣдъ отъ министра на търговията и земледѣлието.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Васильовъ.

Т. Васильовъ: Менѣ ми се чини, че алинеитѣ, които се отнасятъ до уволнението на директора, както и на другитѣ чиновници въ Дирекцията на статистиката, не би трѣбвало да стоятъ тукъ, защото уволнението се туря въ свръзка съ чл. 45 отъ закона за чиновницитѣ, който членъ не се изпълнява. Дисциплинарниятъ съвѣтъ, прѣдвиденъ въ закона за чиновницитѣ, никѣдъ не съществува и никѣдъ не се прилага. По-умѣстно ще бѣде, прочее, да се каже: Главниятъ директоръ, както и всички други чиновници въ дирекцията, се уволняватъ по реда, посоченъ въ закона за чиновницитѣ. Бѣдѣниятъ законъ за чиновницитѣ, какъвто сигурно скоро ще имаме, ще опрѣдѣли съ по-голѣми подробности и по-добъръ какъ ще става уволнението на чиновницитѣ отъ всички категории. Тамъ ще бѣде наредено и какъвъ ще бѣде дисциплинарниятъ съвѣтъ. Ако тукъ се опрѣдѣли дисциплинарния съвѣтъ само за Дирекцията на статистиката, възможно е това да бѣде въ конфликтъ съ другия законъ, който, може би, ще опрѣдѣли съвѣтъ другъ начинъ на уволнение. Та азъ мисля, че ще бѣде по-добъръ, ако подробности по уволнението чиновницитѣ въ Дирекцията на статистиката не се излагатъ тукъ, а само се каже, че уволнението става по реда, посоченъ въ закона за чиновницитѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Напълно възприемамъ прѣдложението на г. Васильова и въ този смисълъ ще трѣбва да се направи само нужната редакция.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Васильовъ! Пратете прѣдложението си.

А. Краевъ: Членътъ е излишенъ — по-добъръ е изцѣло да го нѣма.

Министъръ А. Ляпчевъ: Не може.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Не може да се махне този членъ, защото съ него се отмѣнява единъ много по-лошъ. Както ни се прѣдстави, по-рано, въ миналия законъ, е имало постановление, че самъ директорътъ е могълъ да се прѣдставлява на уволнение — той прѣдставя на уволнение другитѣ чиновници, прѣдставя и себе си. Та съ този членъ трѣбва да отмѣнимъ поне онзи, понеже, както казахъ, първиятъ членъ е без-смислица и сега трѣбва да го изхвърлимъ. Заклучавамъ, нека си остане този членъ тѣй, както си е.

А. Краевъ: Тогава, да се запази само първата алинея, която говори за директора, а втората алинея, която се отнася до другитѣ чиновници, да стане тѣй: „Останалиятъ персоналъ се нарежда по общия законъ за чиновницитѣ“.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Това искахъ да кажа, че чл. 9 трѣбва да се измѣни съ нѣкакъвъ другъ членъ, защото тѣй, както е постановено сега, невъзможно е да остане.

Д-ръ Н. Нановъ: Нека остане на трето четене.

Министъръ А. Ляпчевъ: Излиза, че г. директорътъ ще трѣбва да поднесе уволнението си — не оставката — на министра на търговията и земледѣлието.

В. Молловъ: Ще сѣди себе си.

Министъръ А. Ляпчевъ: Да, и затуй азъ приемамъ редакцията на г. Васильова, която дава възможностъ

да се измѣни чл. 9 и въ сѣщото врѣме да се посочи, че увольнението на тия чиновници, които служатъ въ Дирекцията на статистиката, ще става, ще се нарежда, както увольнението на останалитѣ чиновници отъ другитѣ вѣдомства на управлението.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Беровъ: Г-да! За да ви стане ясно, защо трѣба да има такъвъ единъ членъ въ новия законопроектъ, ще ви прочета чл. 9 отъ стария законъ. Той е много интересенъ. Въ него е казано: (Чете) „Главниятъ директоръ, началникитѣ на секции, тѣхнитѣ помощници, докладчицитѣ, чиновникътъ по иностранната кореспонденция и прѣвездано на френски текстовѣ на изданията, счетоводителътъ, библиотекарътъ и экономъ-архиварътъ се назначаватъ и увольняватъ съ указъ отъ Негово Царско Височество княза по докладъ отъ министра на търговията и земледѣлието и по прѣдставление отъ Директора на статистиката.“ Значи, директорътъ самъ себе си прѣдставлява за увольнение. (Смѣхъ) Понеже никой самъ себе си нѣма да прѣдстави за увольнение, той е несмѣняемъ. Та ето защо необходимо е такова постановление въ законопроекта и естествено редакцията трѣба да бѣде измѣнена.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Прѣдложението на г. Васильова, което се възприе и отъ г. министра на търговията и земледѣлието е: (Чете) „Главниятъ директоръ, както и всички други чиновници въ дирекцията, се увольняватъ по реда, посоченъ въ закона за чиновницитѣ“.

А. Краевъ: „Се назначаватъ и увольняватъ“.

Т. Васильовъ: Не. За назначението има редъ, но само за увольнението.

Министръ А. Ляпчевъ: За назначението се иска особенъ цензъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Въ такъвъ случай, г. Васильовъ, Вие прѣдлагате, щото новитѣ алинеи: „Главниятъ директоръ се увольнява...“ и пр. и „За службата и увольнението на всички други чиновници...“ и пр. — тия 2 алинеи...

Т. Васильовъ: Алинеи трета, четвърта и пета се изхвърлятъ и вмѣсто тѣхъ се прибавя това.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Но въ тази прибавка има 2 алинеи: едната се отнася само до главния директоръ, а другата се отнася до службата и увольнението на всички други чиновници.

Министръ А. Ляпчевъ: Сега всички ставатъ еднакви.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Тѣй-шото, до тѣзи 2 алинеи се отнася.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ, щото въ § 5 по проекта да се изхвърлятъ тѣзи алинеи, които се отнасятъ до (Чете) „Главниятъ директоръ се увольнява по рѣшение...“ и пр. и „За службата и увольнението на всички други чиновници...“ и пр. и вмѣсто тѣхъ, вмѣсто тая редакция въ този параграфъ, да се прибави: (Чете) „Главниятъ директоръ, както и всичкитѣ други чиновници въ дирекцията, се увольняватъ по реда, посоченъ въ закона за чиновницитѣ“.

Министръ А. Ляпчевъ: Не е тѣй, г. прѣдседателю. Просто трѣба да се каже: Чл. 9 става чл. 14 и се чете — както казва г. Васильовъ.

А. Краевъ: За всички.

Министръ А. Ляпчевъ: Вмѣсто текста въ проекта, ще се гласува текстътъ на г. Васильова.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Въ такъвъ случай, въ § 5 чл. 9 става чл. 14, по прѣдложението на г. Васильова, възприето отъ г. министра на търговията и земледѣлието и отъ г. докладчика, съ слѣдующето съдържание: (Чете) „Главниятъ директоръ, както и всички други чиновници въ дирекцията, се увольняватъ по реда, посоченъ въ закона за чиновницитѣ“. Моля, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 6. Прибавятъ се:

„Чл. 15. Главенъ директоръ на статистиката може да бѣде назначено само лице съ съответно завършено висше образование, което при това има научни трудове и извѣстностъ по статистиката или по политическата економия.

„Началникитѣ и подначалникитѣ на отдѣление и докладчицитѣ трѣба да иматъ завършено висше образование и да сж държали изпитъ по статистика и политическа економия.

„Чиновници-специалисти могатъ да бѣдатъ назначавани само лица съ съответно висше образование, упражнявали най-малко 3 години специалността си.

„Постоянни прѣсмѣтаци трѣба да иматъ пълно срдѣно образование.

„Врѣмenni прѣсмѣтаци трѣба да сж свършили най-малко V гимназиаленъ класъ.

„Забѣлѣжка. Като изключение могатъ да заематъ длѣжността: а) на началникъ и подначалникъ — чиновници отъ съответна по-долна длѣжностъ съ пълно срдѣно образование и положили изпитъ по статистика и политическа економия споредъ курса, който се чете въ Софийския университетъ; б) на докладчици — чиновници отъ съответната по-долна степенъ съ завършено срдѣно образование и положили отредения за това изпитъ; в) на постоянни прѣсмѣтаци — прѣсмѣтаци съ най-малко V-класно образование и положили отредения изпитъ.“

Членътъ не е измѣненъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 15 отъ § 6, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 16. Всѣка вакантна длѣжностъ се заема отъ чиновници отъ респективно по-долна длѣжностъ и степенъ, или отъ лица, заемали вече такава длѣжностъ въ Главната дирекция на статистиката, съгласно постановленията на настоящия законъ. Изключение правятъ само кандидатитѣ съ завършено висше образование, които могатъ да заематъ направо длѣжностъ най-много докладчикъ отъ II степенъ.

„Ваканциитѣ за началници, подначалници и I-степенни докладчици се заематъ съ конкурсенъ изпитъ отъ кандидати заемали респективно по-долна длѣжностъ, съгласно настоящия законъ, най-малко 1 година.

„Ваканциитѣ за II и III-степенни докладчици и постоянни прѣсмѣтаци се заематъ по старшинство и изборъ отъ кандидати заемали респективно по-долна степенъ, съгласно настоящия законъ, най-малко 6 мѣсеца, ако сж съ висше образование, 1 година, ако сж съ срдѣно образование, и 2 години, ако сж съ V-класно образование.

„Прослужилитѣ непрѣкъснато 3 години въ една и сѣща степенъ прѣсмѣтаци се повишаватъ по право въ по-горна степенъ.

„Първоначалната длѣжностъ при Главната дирекция на статистиката за кандидати съ V-класно обра-

зование е врѣмененъ IV-разреденъ прѣсмѣтатъ, а за такива съ завършено сръдно образование — постоянъ VI-степененъ прѣсмѣтатъ.

„Забѣлѣжка. Лица съ сѣщото образование като прѣдидущитѣ, служили, обаче, по други вѣдомства и по-трѣбни въ статистиката като специалисти-техници, могатъ да бъдатъ назначавани направо респективно прѣсмѣтати най-много отъ III степенъ.“

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 16 отъ § 6, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 17. Положението на заваренитѣ отъ настоящия законъ чиновници се урежда, както слѣдва:

„Ония, които притежаватъ прѣдвидения въ чл. 15 цензъ и сѣ прослужили повече отъ 3 години въ една и сѣща длѣжностъ (началникъ, подначалникъ, докладчикъ и прѣсмѣтатъ), както и ония, които нѣматъ тоя цензъ, но сѣ прослужили повече отъ 5 години въ една и сѣща длѣжностъ (началникъ, подначалникъ, докладчикъ, прѣсмѣтатъ) — запазватъ своитѣ мѣста.

„Всички останали се подхвърлятъ на изпитъ: началниците и подначалниците — по статистика, споредъ курса, който се чете въ Софийския университетъ, а останалитѣ — по програма изработена отъ Главната дирекция на статистиката.

„Неиздържалитѣ изпитъ до 1 октомврий 1911 г. се прѣназначаватъ на респективно по-долни длѣжности или се увольняватъ отъ длѣжностъ.“

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 17 отъ § 6, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 18. За всички прѣдвидени въ настоящия законъ изпити се изработва специаленъ правилникъ, утвърденъ съ царски указъ.“

Думата „царски“ е заличена.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 18 отъ § 6, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 7. Чл. чл. 10—21 ставатъ респективно чл. чл. 19—30.

„Въ чл. 13 (респективно чл. 22) алинея втора думитѣ „и въ странство“ се изхвърлятъ.“

Така че, чл. 13 ще се чете така: (Чете) „Писмата, формуляритѣ, таблицитѣ и всички други документи, които разнитѣ власти и учрѣждения, дружества и частни лица изпращатъ въ Дирекцията на статистиката, или на означенитѣ отъ нея административни или специални органи се освобождаватъ отъ пощенска такса.

„Освобождаватъ се тѣй сѣщо отъ пощенска такса всички писма и разни книжа, които Дирекцията на статистиката изпраща на разнитѣ власти, дружества и частни лица въ страната, а книгата пъкъ (удостоверения, извѣстия и пр.), които служатъ за водене на регистра за населението, се освобождаватъ отъ гербовъ налогъ.“

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ § 7, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„§ 8. Навредъ думитѣ: „княжество“ и производнитѣ отъ него се замѣнятъ съ „царство“ и производни отъ него: „Негово Царско Височество княза“

— съ „Негово Величество царя“; „секция“ се измѣня на „отдѣление“ и „дирекция“ — на „Главна дирекция“.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ § 8 тѣй, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

По дневния редъ слѣдва по-нататѣкъ второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за горитѣ отъ 1904 г. и неговото измѣнение и допълнение отъ 1906 г.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Законопроектъ

за измѣнение и допълнение на закона за горитѣ отъ 1904 г. и неговото измѣнение и допълнение отъ 1906 г.,

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ заглавието на този законопроектъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Докладчикъ П. Беровъ: (Чете)

„Чл. 1. § 1 отъ измѣнението и допълнението на закона за горитѣ се измѣнява така:

„Всѣки лѣсничей е длѣженъ да опише въ отдѣлни протоколи границитѣ на държавнитѣ и общински гори въ своето лѣсничейство така, както тѣ фактически се владѣятъ въ деня на описването.

„При това описване лѣсничейтъ се ръководи отъ факта, кой въ момента на описването дѣйствително владѣе гората, т. е. пази я, ползува се отъ нея и пр. „Гори или граници, за които съществуватъ вече заведени дѣла въ сѣдилищата, както и тия, що сѣ вече описани досега, нѣма да се описватъ.“

„За деня на описване границитѣ на една гора лѣсничейтъ е длѣженъ най-малко 15 дена по-рано да съобщи сръщу разписка на окръжния управителъ, като прѣдставителъ на държавата, и на кмета или кметския намѣстникъ на селото или града, дѣто е гората, която се описва, съ цѣль да обявятъ писмено и чръзъ глашатай на населението за деня, когато лѣсничейтъ ще извършва описването, та заинтересуванитѣ да могатъ да участвуватъ при описването.

„Съставенитѣ така протоколи се публикуватъ въ „Държавенъ вѣстникъ“ най-късно 3 мѣсеца отъ датата, която тѣ носятъ.

„Щомъ излѣзе публикацията на протоколитѣ въ „Държавенъ вѣстникъ“, лѣсничейтъ съобщава за това сръщу разписка на надлежния окръженъ управителъ, като прѣдставителъ на държавата, както и на общинския кметъ, респективно кметскиятъ намѣстникъ на надлежното село, за да разгласятъ между населението на общината или селото за публикуване на протокола.

„Недоволнитѣ отъ съдържанието на протокола могатъ да запазятъ своитѣ интереси чръзъ искъ прѣдъ надлежния окръженъ съдъ най-късно 6 мѣсеца отъ деня на публикуването му въ „Държавенъ вѣстникъ“. Единъ екземпляръ отъ исквата молба окръжниятъ съдъ съобщава на лѣсничей, който е съставилъ протокола.

„Непослѣдва ли какво обжалване, протоколътъ добива сила на документъ за фактическо владѣние на гората.“

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Ноевъ.

Т. Ноевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Не съмъ доволенъ отъ измѣненята на

закона за горитѣ, които г. министърътъ на търговията и земледѣлието внася въ настоящата сесия.

Г. г. народни прѣдставители! Отъ 30 години насамъ ние оставахме много назадъ по горитѣ и заради туй ще ви моля, да имате търпението да ме изслушате. Азъ по принцигъ нѣмахъ случай — не бѣхъ тукъ — да дамъ нѣкои обяснения. Много е важенъ тоя законопроектъ.

К. Батоловъ: По параграфа!

Т. Ноевъ: Вие говорете по параграфа, азъ ще дамъ нѣкои обяснения.

К. Батоловъ: Второ четене е това.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Моля, прѣрѣкани да не ставатъ. Моля г. Ноева да говори по параграфа.

Т. Ноевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. министърътъ на търговията и земледѣлието даде въ комисията нѣкои обяснения; каза така: „за идущата сесия ще внесе други измѣнения въ закона за горитѣ“. Азъ нѣмамъ гаранция да вѣрвамъ, че идущата сесия ще бѣде тукъ почтениятъ министъръ на търговията и земледѣлието, та и ние народнитѣ прѣдставители.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Т. Ноевъ: Може би на нашето мѣсто да дойдатъ други хора. Въ противното никой не може да ме увѣри, никаква гаранция не можете да ми дадете, защото въ наше време политическитѣ страсти сж такива, че за това нѣма никаква гаранция. Законътъ за горитѣ е много важенъ, г. г. народни прѣдставители. Да не смѣтате, че азъ ида на трибуната като народенъ прѣдставителъ отъ една селска среда, която, както се хвърлятъ хули по адресъ на насъ земледѣлцитѣ, опустошавали сте горитѣ; напротивъ, азъ съмъ голѣмъ партизанинъ за запазването на горитѣ за общо ползуване, за общъ приходъ на цѣлия български народъ, да запазимъ единъ имотъ, който наслѣдихме прѣди освобождението, когато имавме гори, а днесъ имаме гжсталаци — така ги наричатъ. Единъ руски генералъ, когато е минавалъ прѣзъ варненско, е казалъ: „Какви чудесни гори, но нѣма да можете да ги използвате“. И така стана. Азъ онази година, отъ голѣмо желание, ободихъ балканскитѣ страни въ Сѣверна-България да проуча нѣщо по горитѣ. Отъ тия съображения. Вѣхъ чувалъ, че сж направени злоупотрѣбления отъ горскитѣ власти, а не отъ населението, окачвали лѣсничентѣ нѣкакви палта, окачвали се нѣкакви конски торби, пълни се съ наполеони, съ левове; отидохъ да видя, дали туй е вѣрно. Азъ, г. г. народни прѣдставители, се увѣрихъ, намѣрихъ хора, които сж очевидци, намѣрихъ горски стражари, които сж очевидци, и ми установиха тая истина, че е имало окачени конски торби съ пари, съ наполеони, съ левове; това е вѣрно. Най-голѣми злоупотрѣбления сж ставали, г. г. народни прѣдставители, на горитѣ тамъ, където е имала гората пазаръ. Има много хубави гори, на които не е имало износъ, не е имало пжтица и съобщения, не е имало желѣзници; тамъ не сж станали никакви злоупотрѣбления. Най-голѣми злоупотрѣбления сж станали въ Варненска околия. Варненска околия има експлоатирало около 300—400 хиляди декара гори. Какви чудесни гори! Когато прѣди освобождението много пжтници замръзваха тамъ и ставаха жертва на дивитѣ звѣрове, като сж се замотавали въ бурни и снѣжни виелици, та ги изѣждаха вълцитѣ, днесъ, когато ходимъ на свобода нѣмаме гори. Сега нито

вълци ни ядатъ, нито гори имаме, нито каситѣ ни сж пълни съ пари.

Министъръ Н. Мушановъ: Значи, прогресъ.

Т. Ноевъ: Да, прогресъ, напрѣдъкъ!

Г. г. народни прѣдставители! Прѣзъ 1881, 1882, 1883 г. се е почнало за пръвъ пжтъ да се експлоатиратъ горитѣ отъ държавата отъ тѣзи съображения — нѣкои съвѣти отъ Европа е имало — че непрѣмънно трѣбва да се изсѣче старата гора и послѣ да се възобнови. Ние я изсѣкохме, но не я възобновихме. И тази гора отъ 300—400 хиляди декара — азъ ви казвамъ само примѣръ, какъ се експлоатира гората, за да ви увѣря — давала се е на кюмюрджии и тогава не е имало никакви позволителни, никакви квитанции. Тогава разрѣшението се е дължело само на едни лѣсничен, тогава сж били наричани инспектори. За голѣмо съжаление, билъ е единъ ерменецъ; казвалъ се е Гарабетъ Каспарянъ, помощникъ на Карамфиловича, варненски горски инспекторъ и той е игралъ много голѣма роль — да окачва палтото. Гората се е давала на кюмюрджии; тѣ сж стояли съ по 100 колиби съ 200 коня.

Д. Каранешевъ: Кажете за палтото — какво сж правила съ него.

Т. Ноевъ: Ще дойде до палтото; ще го окачимъ най-напрѣдъ и тогава ще видимъ, какво е ставало. — Викатъ лѣсничея да имъ даде сѣчище — тогава казвали сж го линия. Той се явява, дава имъ едно мѣсто, а тѣ искатъ да имъ даде по-гористото мѣсто. Той казва: „Нѣма да ви го дамъ, ще ви дамъ по-големо“, и си заминава. — „Молимъ, г. инспекторо, дайте ни туй мѣсто, дайте ни по-гористото“. То не се е давало на кубикъ, но се е давало на товаръ, и лѣсничеятъ видѣлъ, че има 500 товара, на товаръ се е плащало една нищожна цѣна, но се е опрѣдѣляла. И тогава, когато задоволявали инспектора, като му давали 4—500 наполеона, давалъ имъ по-гористото мѣсто, вмѣсто 200 товара, записвалъ 500 товара ако е нѣмало рушветъ. Поставялъ единъ горски стражаръ да пази постояненъ контролъ; отъ него е зависѣло да пише износа на товаритѣ — колко товари се е изнасяло отъ туй сѣчище; той всѣка вечеръ оказвалъ една конска торба надъ колибата, въ която е живѣялъ и всички сж били длжжни да турятъ въ нея за всѣкъ конь по 20 ст.; иначе, той имъ пишелъ повече товари, ако не внесатъ въ торбата. Туй се е практикувало постоянно. Имало е горски стражари, които сж продавали питие; такива горски стражари, които занимавали тази професия — рушветчилъкъ, продавали се били много пития. Когато се връщалъ инспекторътъ да провѣри, дали се сѣче равно сѣчището, той вземалъ, заедно се себе си, нѣкой административно-полницейски чиновникъ или околийски началникъ да се покаже по-страшенъ. Той си оказвалъ на една страна палтото и почвалъ бързо-бързо да ревизира: „Туй защо е така изсѣчено, онова защо е така изсѣчено. Занапрѣдъ спирамъ сѣченето; вие нѣмате право да сѣчете, вие нѣмате право да правите кюмюръ“ и пр. и си отивалъ. Окачвалъ палтото на една страна и почвалъ тогава да казва: „Туй не става тѣй, не може, не ми разправяйте на мене; азъ съмъ ученъ човѣкъ, азъ не съмъ глупавъ човѣкъ; идете на палтото ми разправяйте, а не менъ“. И когато отивалъ да види, има ли въ палтото толкова пари, уважавалъ желанието имъ, обличалъ палтото си, пълно съ злато, и си отивалъ. Свърши се туй, повтаря се сжщо втори пжтъ. Веднажъ имало случай единъ, наивенъ лѣсничей упълномощилъ единъ горски стражаръ да му събере рушфета и донесе — ако желаете, можемъ да ги запишемъ тукъ, да ги има за светци . . .

А. Екимовъ и К. Сидеровъ: Кажете, кажете имена!

Т. Ноевъ: Карамфиловичъ и Каспариянъ, ерменецъ, който е игралъ най-важната роля — той е билъ палтаджията, той е окачвалъ палтото.

А. Стамболийски: Добръ, че сж чужденци, да не позорятъ българското име.

Т. Ноевъ: Следъ туй единъ наивенъ, който е ималъ доверие на своитѣ служаци, казалъ: „Бъди ти посредникъ между кюмюрджинтъ — а тѣ иматъ свои господари — господари на кюмюрджинтъ. ще донесатъ 6.000 л.; ти ще съберешъ тия 6.000 л. и ще ги донесешъ въ дома ми“. Този горски, когато събралъ 6.000 л., написалъ оставката си: „Уважаеми г. инспекторе, понеже, по домашни причини, нѣма да мога да продължавамъ службата, приемаме ми оставката“ и взелъ паритѣ и си отишълъ въ дома. Той се казва Григоръ Фитовски, братъ на покойния Петъръ Фитофски.

Най-много е попрѣчила на балканскитѣ села силната агитация на лѣсничейтъ, щото половината отъ селата въ България, които се намиратъ между гори, да нѣматъ педя частна гора. Силна агитация се е водила и това е причина за забогатяването на лѣсничейтъ. Въ 1883 г. е имало една комисиия, която е описвала общинскитѣ и държавни гори. Дѣто е имало най-големъ гори, тамъ населението днесъ нѣма нито една педя гора. Този Каспариянъ отивалъ и имъ казалъ: „Не ги записвайте, за да не плащате послѣ данъкъ; гора не ви трѣбва да записвате“. Той е попрѣчилъ да не се записватъ горитѣ. Села, които нѣматъ записани гори, сж безброй — има цѣли окрѣзи. Въ Сѣверна-България и въ Дели-Ормазъ има такива злоупотребления; въ Южна-България дали има, не мога да знаа, защото не съмъ ходилъ тамъ.

Вие сте чували, че и днесъ има голѣмо недоверие у българския народъ отъ закона за горитѣ. Навсѣкѣждѣ казватъ: „Не сме доволни отъ този законъ, съсипаха ни съ глоби за тия гори, нѣмаме гори, нѣмаме пасища, нѣмаме мери“. Туй го казватъ най-много тия хора, които се намиратъ въ горитѣ. Има села, които сж на 15 м. до гората и днесъ нѣматъ своя гора; даже и гората, въ която кокошкитѣ имъ ходятъ, се смѣта за държавна. Това е друга една причина, която е спомогнала за изкореняването на тѣзи гори отъ населението затуй, защото колкото гора сж заграбили, колкото гора сж изкоренили, само то е останало тѣхно. останалото вече не е тѣхна гора и тѣхна мера. Стамболовистекитѣ законъ за горитѣ отъ 1904 г., който забранява да се пасе добитѣкътъ и въ 3-метровитѣ гори, се отрази злѣ надъ тѣзи села и хората бѣха принудени да държатъ добитѣка си посредъ лѣто въ домоветѣ си. Казваше имъ се: „Нѣмате гора; за едрия добитѣкъ ще платите по 1 л. такава, а за дребния — по 20 ст., ако искате да го пасете; за васъ, иначе, нѣма пасища“. Много пжти сж се явявали при мене депутации отъ селата на Провадийска околия, както и г. министърътъ, може би, има 50 телеграми отъ балканскитѣ околии, съ които протестиратъ, и казваха: „Какво да правимъ? Да се подчинимъ ли на властѣта, или да правимъ революция? Азъ имъ казахъ: на насъ единъ Дуранъ-кулакъ е достатъченъ, нѣма нужда отъ другъ; демократитѣ сж по-разумни хора и тѣ въ своята платформъ сами написаха, че ще уредятъ тази работа. Но занаяпрѣдъ се отказвамъ да вѣрвамъ. Г. г. народни прѣдставители! Отъ туй не страда само едно село, само единъ градъ, а всички балкански села. Населението въ балканскитѣ села се занимава главно съ скотовѣдство и то е главниятъ неговъ поминѣкъ. Когато стамболовиститѣ смѣтаха да не тупчатъ добитѣка да пасе въ горитѣ, да направятъ единъ голѣмъ скокъ изведнажъ, то по-хубаво бѣше да кажатъ на туй население да напусне селата и да

му посочатъ полскитѣ села. Туй не го направиха. Изведнажъ стана стѣлководие съ този народъ, почна да негодува този народъ и бѣше се така противопоставило туй население на тия наредби, че опасно бѣше да нѣмахме, както казахъ по-рано, нѣкое сбиване съ горскитѣ и административни власти.

За рушвети, за взятки и дума не може да става.

С. Савовъ: Значи, нѣма.

Т. Ноевъ: Ако искате да направите съ измѣненето една добра реформа, за да запазите държавната гора и да имате единъ хубавъ законъ, съ който да се похвалите прѣдъ народа, трѣбва да кажете веднажъ за всѣкога така: вѣтъ прѣдприемачитѣ отъ държавнитѣ гори, нека си търсятъ другъ поминѣкъ и да оставятъ държавнитѣ гори настрана. Тогава ще стане това: сухитѣ дървета ще огниятъ, ще ставатъ торъ и на мѣстото имъ ще никнатъ още по-хубави дървета. На прѣдприемачитѣ веднажъ завинали трѣбва да се каже да излѣзатъ отъ горитѣ. Азъ ще ви кажа нѣколко факти, които много добръ знаа, за да видите какъ прѣдприемачитѣ експлоатиратъ държавнитѣ гори. Досега експлоатацията на държавнитѣ гори се даваше на търгъ и се даваха горитѣ на цѣли хиляди декари. Единъ прѣдприемачъ взема 1.000 декара гора за експлоатация, въ която има различни материяли, и освѣтъ тия 1.000 декари, съ подкупъ на лѣсничей и на горскитѣ власти, изсича още 500 декара, застава простото население да му донася каквито ще строители материяли и той ги складира въ своя складъ и ги маркира. Питамъ азъ, какво поцели държавата? Значи, ние си опустошаваме горитѣ, заради прѣдприемачитѣ. Има и единъ другъ способъ за кражба отъ прѣдприемачитѣ. Има други едни прѣдприемачи, които доставляватъ на държавата траверси и стѣлбове. Тѣхната кражба е по-интересна и става така: приготвятъ свои хора, които сѣкатъ дърветата до земата и коронитѣ имъ затрупватъ съ храсте, за да се не виждатъ, или ги прѣнасятъ на друго мѣсто и послѣ казватъ, че отъ тѣзи дървета, които е откупилъ да ги сѣче, сж излѣзли толкозъ траверси, когато повечето отъ траверситѣ сж отъ краденитѣ дървета. Други прѣдприемачи сж довеждали по 100—200 души работници отъ Сърбия, . . .

А. Стамболийски: Кажете имената имъ.

Т. Ноевъ: Братя Иванови. — . . . които сж изсичали безъ никакво разрѣшение гората и сж избѣгвали; не може да имъ се състави актъ, защото сж непознати и чужди подданици. Горската властъ отива, конфискува този материялъ, складира го и го продава на публиченъ търгъ. Кой ще го купи? Явява се пакъ този прѣдприемачъ, който има нужда отъ гора, и го откупува, защото той е направилъ злоупотреблението и нему е нужна гората.

Други злоупотребления прѣдприемачитѣ правятъ съ закона. Ето ви едни злоупотребления, които се правятъ съ закона за горитѣ. Чл. 28 гласи: „Въ случай, че въ държавнитѣ общински гори се появятъ нѣкои стихийни поврѣди (пожари, вѣтроломи, инсекти и др.) и изработването и изнасянето на поврѣденитѣ дървета е належаще, то, съ съгласието на Министерския съветъ, Министерството на търговията и земледѣлието може да намали таксата и да промѣни условията за прѣдплащането — въ смисълъ да се плаща отпослѣ. Ако опасността за горитѣ е много голѣма, Министерството на търговията и земледѣлието може да подпомогне и парично за бързото изнасяне на материяла и изчистването на гората“. Споредъ тоя членъ, колко материяли, колко дървета съ листа сж се изнесли? Ето тукъ имамъ една бѣлѣжка отъ в. „Демократъ“, колко дървенъ материялъ се (

изнесълъ съ половина такса, съгласно чл. 28 отъ закона за горитѣ въ разстояние на 2—3 години. (Чете) „Прѣзъ 1905 г. — 22.200 куб. м. трупѣ, 866 куб. м. греди; прѣзъ 1907 г. — 14.806 куб. м. трупѣ, 10.044 куб. м. греди и 6.675'81 куб. м. траверси“ — съ половина такса, съгласно чл. 28 отъ закона за горитѣ; туй е благородна кражба. — „Прѣзъ 1908 г. — 16.923 куб. м. трупѣ, 7.965 куб. м. греди и 2.562'95 куб. м. траверси. Всичко 51.935 куб. м. трупѣ, 18.075'85 куб. м. греди и 9.238'76 куб. м. траверси“. Това показва, че единъ денъ ние нѣма да имаме гори, а че имаме само богати прѣдприемачи, богати лѣсничей, които ще гледаме да иматъ хубави палати, пъкъ ние да нѣмаме гори и ще викаме, че селското население опустошавало горитѣ.

Ето, ще ви кажа двѣ-три думи за единъ лѣсничей; той е съдружникъ на прѣдприемача.

Н. Холевичъ: Какво общо има това съ законопроекта? Само по измѣненіята трѣбва да говорите.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Сега не разискваме по принципъ.

Т. Ноевъ: Нѣма да имамъ другъ пътъ случай да говоря. Най-послѣ азъ съмъ народенъ прѣдставителъ!

Между другото в. „Свободенъ гласъ“, издаванъ въ Варна, ето какво казва: (Чете) „Какви сж намѣреніята на министра на търговията и земледѣлието, та се е оградилъ съ най-типичнитѣ изразители на най-черната реакция“? — Нѣмамъ нищо противъ Васъ, г. министре. — „Прѣдставете си единъ лѣсничей, който днесъ строи хотелъ за 100 хиляди лева въ гр. Плевенъ и за когото ходятъ упорити слухове, че е вземалъ рушвети около 100 напоеона мѣсечно, прѣдставете си тѣзи хора днесъ г. Ляпчевъ държи на служба, макаръ че знае що за стока сж. Колкото лѣсничей сж служили въ Варна, ние не видѣхме поредъченъ човѣкъ. Кой не знае за легендарния лѣсничей Семерджиевъ“?

Д. Бончевъ: Той е уволненъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Той е уволненъ и даденъ подъ сѣдъ.

Т. Ноевъ: Нека да е уволненъ. Азъ говоря за по-стари работи. — (Чете) „Тия факти и още много други, като си прѣдставимъ, въ недоумѣние се питаме: защо още се протежиратъ злодѣйцитѣ на държавна служба“?

Д. Бончевъ: Какво искате — да се назначи ли сега?

Т. Ноевъ: Не искамъ да го назначите.

Заради туй азъ не съмъ съгласенъ съ тѣзи прѣдложения на г. министра на търговията и земледѣлието и ще прѣдложа други, много скромни, които могатъ да задоволятъ и населението въ България, и могатъ да бждатъ полезни и за държавата. (Чете)

„1. Къмъ чл. 2 се прибавя слѣдующата алинея: „Села, на които горитѣ сж отнети отъ държавата отъ освобождението ни и досега, отстъпва имъ се нужното пространство за паша и горивъ материалъ, ако въ случай сж заградени съ държавни гори.“

„2. Чл. 16 се измѣня така: „Държавни горички, които сж по-малки отъ 3.000 декара, когато отгледването и стопанисването имъ се не изплаща, Министерството на търговията и земледѣлието ги отстъпва на околнитѣ села, сръщу извѣстни суми, за училищни курии.“

„Втората алинея отъ сѣщия членъ се изхвърля.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Ноевъ, говорете по § 1.

Т. Ноевъ: Малко обяснения. Между държавнитѣ и между общинскитѣ гори да се стремите да нѣма никакви частни гори. Единъ човѣкъ, който владѣе гора между държавна и общинска гора, когато му се позволи да експлоатира гората, той си има и марки да маркира материала, подкупва горския и знаете ли колко гори опустошава той съ неговата гора? Частни гори между държавни и общински трѣбва да се стремите да се махнатъ. (Чете)

„3. Забѣлѣжката къмъ чл. 19 се изхвърля.

„4. Чл. 20 се измѣня така: „Висшиятъ, държавенъ и общински горски персоналъ се назначава и уволнява отъ Министерството на търговията и земледѣлието, а низиниятъ — отъ районнитѣ горски инспектори, по прѣдставление отъ респективнитѣ лѣсничей, за държавнитѣ гори и отъ общинскитѣ съвѣти — за общинскитѣ гори.“

Една голѣма грѣшка сте направили, дѣто въ общинскитѣ гори държавата назначава горски инспектори. Общинскитѣ гори се пазятъ по-хубаво отъ държавнитѣ, но тукъ е голѣма грѣшката, че се назначава горски стражаръ за общинскитѣ гори, който не е подчиненъ на общинския кметъ и който своеволнитѣ съ единъ богатъ имотъ и го опустошава и не го пази. Държавата нека контролира горитѣ, но да не назначава горски общински.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Ноевъ, това не е по члена, който се разисква сега.

Т. Ноевъ: Г. Гимиджийски! Нѣма да имамъ случай да говоря другъ пътъ по закона за горитѣ; сега веднажъ ми се удаде случай. (Чете)

„5. Чл. 21 се измѣнява така: „Заплатитѣ на общинската горска стража се изплаща отъ общинскитѣ бюджети. Тѣ се опрѣдѣлятъ отъ общинскитѣ съвѣти.“

„6. Въ чл. 24 слѣдъ забѣлѣжката въ втората алинея пунктъ б), „чрѣзъ концесия“ се заличава.“

Искахъ обяснения отъ нѣкои хора, които разбиратъ този въпросъ. За концесия не можемъ да се противопоставяме още, защото имаме непроходими гори, и непрѣмънно тѣ трѣбва да се дадатъ на концесия, но за проходимитѣ балкани най-хубаво е да не се даватъ на концесия. Това да бжде само за непроходимитѣ. (Чете)

„7. Въ втората алинея отъ чл. 25, послѣдниятъ пасажъ: „Материалътъ се изнася и пр.“, се измѣня така: „Опрѣдѣленото пространство за сѣчене се раздѣля отъ общинския кметъ или неговия намѣстникъ, споредъ задоменитѣ членове въ домакинството.“

Туй се отнася за общинскитѣ гори, които ги дѣли по домакинства.

Н. Холевичъ: Г. прѣдседателю! Моля, обърнете вниманието на г. Ноева да говори по члена.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Ноевъ, оставете четенето на новъ законъ, говорете по члена.

Т. Ноевъ: Никакъвъ новъ законъ, това е мое прѣдложение. Азъ съмъ народенъ прѣдставителъ, за когото сж гласували 6.000 души избиратели, да знаете. Азъ ще говоря. (Чете)

„Чл. 28 да се заличи.

„8 Чл. 33 се измѣнява така: „Приходитѣ отъ държавнитѣ и общински гори се събиратъ отъ секретаръ-бирницитѣ, сръщу специални за тая цѣль горски квитанции.“

„Събранитѣ суми отъ държавнитѣ гори се внасятъ въ държавното съкровище, а ония отъ общинскитѣ — въ общинскитѣ каси.“

„9. Следъ чл. 38 слѣдва новъ чл. 39 съ слѣдующето съдържание: „За съграждане: черкви, училища, читалища, болници и общински канцеларии се отпуща отъ държавнитѣ и общински гори безплатно нужния строителенъ материялъ.“

„10. Чл. 46 се измѣнява така: „Пашата въ върастнитѣ гори е свободна за добитѣка на близкитѣ села, безплатно.“

„11. Втората алинея отъ чл. 51 се измѣнява така: „Прѣписъ отъ това постановление се връчва лично нарушителю срѣщу разписка, подписана отъ него, чрезъ надлежния общински кметъ.“

Д. Мишевъ: Какво значи това? Има ли правилникъ тукъ?

Д. Бончевъ: Новъ ли законъ прѣдлагате или какво?

Т. Ноевъ: Азъ си казвамъ мнѣнието.

Министъръ А. Ляпчевъ: Допуснахме г. Ноева да чете досега; моля, оставете го нека си дочете.

Н. Холевичъ: Ама той прѣдлага новъ законъ.

Т. Ноевъ: Питамъ Ви, г. Холевичъ, нѣмамъ ли право да говоря, да кажа мнѣнието си.

Н. Холевичъ: Тѣй се говори по площадитѣ, а тукъ е камара, има редъ.

Т. Ноевъ: Народнитѣ прѣдставители говорятъ отъ тукъ, отъ трибуната, а само като Васъ — какъ да ви кажа — недостойнитѣ говорятъ отъ тамъ. Азъ съмъ народенъ прѣдставителъ, мога да говоря.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: (Звъни) Моля, г. Ноевъ.

Т. Ноевъ: Азъ казахъ своето мнѣние, азъ си изпълнихъ дълга като народенъ прѣдставителъ. Ще ви кажа най-послѣ една турска пословица: „Сизимъ папуджунузданъ ихалие илать олмаджакъ“.

Д. Бончевъ: Вие сте аслж грозни разбойници, защото изсѣкохте 2—3 хиляди декара гора за една нощъ. Защо не разправихъ това? Седналъ си да ми четешъ моралъ за такива работи.

Т. Ноевъ: Отъ лихвари като Васъ ще чакаме моралъ.

Д. Бончевъ: Азъ съмъ банкиринъ, не съмъ лихваръ.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: (Звъни) Моля, г-да, не се разправяйте. Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ П. Беровъ: Г-да! Азъ искамъ накжсо, съ нѣколко думи, да отговоря на това, което г. Ноевъ говори сега.

Г. Ноевъ ни говори доста много и фактически, ако искате, той е правъ, вѣрни нѣща каза. Ние гори почти нѣмаме, имаме горски площи, площи прѣдначинени за гори, но гори съ материялъ цѣненъ, съ строителенъ материялъ, нѣмаме или, ако имаме, тѣ сж останали незначителни комплекси, или на нѣкои недосегаеми върхове въ балканитѣ, или въ дълбоки долини, откъдѣто нищо не може да се изнесе. По фактическата страна на работата азъ съмъ съгласенъ съ г. Ноева. Това е вѣрно, фактътъ е печаленъ, грозенъ, горитѣ ни се съсипватъ, даватъ дефицитъ всѣка година, не се увеличаватъ, а се намаляватъ.

Но по причинитѣ за това не съмъ съгласенъ съ г. Ноева. Причинитѣ, споредъ мене, лежатъ много по-дълбоко, отколкото това разбира г. Ноевъ. Споредъ мене, нѣколко или главно три сж причинитѣ. Едната причина сж нашитѣ економически условия. Така е дошло, че гората у насъ дава по-малко приходъ, отколкото дава земята. Въ нѣкои други европейски държави вие ще видите обратното и тамъ хората взеха да обръщатъ нивитѣ на гори, защото горитѣ даватъ по-голямъ приходъ, отколкото даватъ земитѣ. Тѣй щото това се намира въ зависимостъ отъ економическитѣ условия. Всѣки стопанинъ на земи трѣбва да бѣде свободенъ въ начина на експлоатация на тази земя, разбира се свободенъ допѣждъ, когато е въпросъ за горитѣ. Тѣ иматъ обществено значение и независимо отъ туй, че сж държавни, общински или частни, при извѣстни условия поставени, трѣбва да бѣдатъ запазени, защото иматъ обществено значение, защото ако тѣ се изсѣкатъ могатъ да прѣсѣхнатъ извѣстни извори, може да се появятъ извѣстни наводнения, каквито ги имаме въ България, каквито слушаме, че има и въ Франция. Тѣй щото горитѣ трѣбва да се подвеждатъ подъ единъ държавенъ контролъ, независимо отъ туй, да-ли сж общински, частни или държавни. Та една отъ причинитѣ, г-да, споредъ мене, сж економическитѣ условия.

Втора причина сж нашитѣ партизански страсти. Стига да ви напомня, че отъ 1881 г. насамъ законътъ за горитѣ е 2 пѣти изцѣло измѣняванъ, т. е. внасяни сж нови закони, и 5—6 пѣти тѣ сж измѣнявани и допълнявани частично. Тѣй щото, редъ правителства сж имали винаги прѣдъ видъ горитѣ, винаги сж се стремили едни да внесатъ нѣкакви подобрения въ експлоатацията на горитѣ, да ги запазятъ, но не сж сполучавали и това често пѣти е зависѣло отъ нашитѣ груби партизански страсти. Ако прослѣдитѣ нашето горско дѣло, ще видите, че най-напрѣдъ се явява тенденция всички гори да бѣдатъ държавни; слѣдъ това се измѣнява законътъ съ тѣкмо противна тенденция: нѣма нужда да бѣдатъ горитѣ държавни, дайте ги всички да бѣдатъ общински или на частнитѣ лица, понеже по-добъръ ще ги запазятъ, отколкото държавата, по-добъръ ще ги експлоатиратъ отколкото държавата. Ето двѣ противоположни тенденции, и съобразно съ туй ще видите, че се е измѣнявалъ и начинътъ на пазенето на горитѣ, ще видите, че веднажъ пазенето трѣбва да бѣде въ рѣцѣтъ на горскитѣ и всички стражари се назначаватъ отъ лѣсничей, послѣ настѣпва друга тенденция: трѣбва да оставимъ горитѣ въ рѣцѣтъ на общинитѣ и на частнитѣ лица, и тогава вече стражари се назначаватъ отъ кметоветѣ. Нито едното, нито другото не даде добри резултати. Въ първия случай кметоветѣ винаги се оправдаваха съ туй: ако горитѣ се съсипватъ, казватъ, ние нѣмаме свои стражари, този стражаръ, когото имаме не ни слуша, той слуша лѣсничей и затова горитѣ не може да се запазятъ. Измѣниха се условията, стражаритѣ започнаха да се назначаватъ отъ общинскитѣ кметове, тия сжщитѣ стражари станаха кехай и слуги лично на кметоветѣ и резултатитѣ пакъ бѣха сжщитѣ. Следъ това измѣни се пакъ законътъ, че кметътъ прѣдставлява лѣсничей, назначава го министертвото, но, казвамъ, и единиятъ, и другиятъ начинъ не сж дали добри резултати. Жертва на тѣзи партизански страсти сж станали много гори въ Франция: и тамъ е сжщото — баври оголени, съсипани, и тия нововъведения сж резултатъ отъ тая безразборна експлоатация на французкитѣ гори; отъ 30 години насамъ ще видите, че въ Франция въ бюджета се прѣдвиждатъ специално 1.000.000 л. за залѣсяване. Историата на нашитѣ гори напълно прѣповтаря това, което е било въ Франция, съ всичкитѣ му политически страсти и тамъ резултатътъ е сжщиятъ,

който е постигнал горитѣ въ Франция. И въ Франция виждаме, че чакъ тогава, когато видѣха хората, че по-нататѣкъ не може да се върви така, тогава, когато баиритѣ се оголиха, тогава, когато започнаха да ставатъ наводнения, стреснаха се и започнаха наново да възобновяватъ онова, що е съчинено въ десетини години, подъ влиянието на тѣхнитѣ партизански страсти и подъ влиянието на тѣхната некултурностъ, ако искате.

Третията причина е нашата некултурностъ. Вие знаете населението какъ се отнася къмъ горитѣ. То не щади не само горитѣ, дървета джѣбъ, букъ или други, но и ако намѣри даже дърво ябълка или круша въ лозето, гледа да го отсѣче. Просто овчарчето си сѣди въ лозето, мѣчно му е и като нѣма какво друго да прави, започва да дѣла и отсича дървото. Това е просто една некултурностъ.

Кадѣ е цѣрътъ на това зло? Цѣрътъ на това зло е да се прѣмахнатъ самитѣ причини. Е, партизанскитѣ страсти какъ ще се прѣмахнатъ? Тѣ съ законъ не се прѣмахватъ. Тукъ е нужно врѣме, нужно е възпитание, нужно е развитие, трѣбва да минатъ години, трѣбва да въздѣйствува училището, просвѣтата, за да могатъ да се прѣмахнатъ тия страсти, сѣщо и тая наша некултурностъ. Ето защо не бива да се говори у насъ, че като внесемъ новъ законъ за горитѣ, то кой знае какво чудо щѣло да стане, и горитѣ занаяпрѣдъ щѣли да се запазятъ и нѣмало да има тая безбожна експлоатация, която днесъ има. Нищо нѣма да стане: какъвто и добъръ законъ да се внесе, при нашитѣ нрави, при нашата културностъ или некултурностъ, какето, резултати много добри, много съществени, много ефикасни нѣма да се получатъ. Ето защо, споредъ мене, нѣма нужда отъ внасянето на единъ цѣль законъ, а има нужда отъ извѣстни допълнения, отъ извѣстни измѣнения. Увѣрявамъ ви, че този законъ, който имаме сега, ако се приложи, ние щѣхме, ако не да имаме гори занаяпрѣдъ, то поне щѣхме да запазимъ това, което имаме сега. Всичката наша земледѣлска политика трѣбва да се стреми къмъ туй — да запази туй, което имаме; а този законъ е въ положение да го запази, стига да бѣде приложенъ. Това ще зависи отъ персонала. А какво ще правите съ този персоналъ, когато той се намира въ зависимостъ отъ сѣщитѣ страсти, за които говорихъ сега, отъ сѣщата некултурностъ, отъ сѣщитѣ партизански страсти, които влияятъ естествено и върху него? Защото вие гледате, какъ се мѣстятъ лѣсничейтѣ — ако не сега, то при всички минали режими, и сега се мѣстятъ, но малко. Какво бѣше съ лѣсничейтѣ по-рано? При всѣки режимъ ставаше пълно размѣстване на лѣсничейтѣ.

С. Савовъ: Единъ депутатъ смѣни 14 лѣсничей.

Докладчикъ П. Беровъ: И кой ги мѣсти? Мѣстятъ ги депутатитѣ, мѣстятъ ги министритѣ. Защо? За да могатъ да разрушаватъ и унищожаватъ тия гори, за които плачатъ послѣ, когато дойдатъ тукъ, въ Народното събрание.

Това искахъ, да отговори на г. Ноева и щѣхъ да помоля и другитѣ господа, които ще говорятъ, да се ограничатъ въ прѣдѣлитѣ на измѣнението на чл. 1, прѣдлагано съ този законопроектъ, защото той нѣма абсолютно нищо общо съ експлоатацията и администрацията горска. Той урежда само единъ начинъ на описване горитѣ, а второто положение е да се продължи срокътъ, вмѣсто до 1907, да бѣде до 1920 г. описването на горитѣ.

Прѣдседателствуещъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! И азъ нѣма да злоупотребявамъ съ врѣмето, защото

аслж законопроектътъ е на второ четене, но г. Ноевъ имаше право да поговори по-обширно, защото необходимо бѣше да се изтъкне нуждата, че е потребно едно коренно промѣнение на закона за горитѣ. Г. министърътъ на търговията и земледѣлието, вмѣсто да ни поднася това нѣщо, трѣбваше цѣль единъ законопроектъ да ни поднесе или пъкъ да направѣше най-същественитѣ измѣнения на стамболийския законъ за горитѣ. Днесъ, фактъ е аслж и никой не може да го отрече, и г. министърътъ признава, че нито гори имаме, че тѣ най-безмилостно се опустошаватъ, а отъ друга страна и самото население се изтезава съ този законъ. Безспорно е, че има много причини да се унищожаватъ нашитѣ гори; както каза и г. докладчикътъ, но най-главната е, лошиятъ горски персоналъ, лошата горска администрация, липсата на контролъ и допѣкъ, лошиятъ български нрави. Но поне ние, като законодатели, да направимъ това, което е възможно, да създадемъ единъ законъ, чрѣзъ който по-добъръ да контролираме тая администрация, чрѣзъ което пъкъ да внушимъ на самото население да нѣма интересъ да унищожаватъ горитѣ, а да създадемъ въ него интересъ, любовъ къмъ тѣзи гори . . .

Докладчикъ П. Беровъ: Страшна любовъ!

А. Стамболийски: . . . да му позволимъ поне само да пасе добитѣка, да го заставимъ да гледа по съ присърце на тия гори. Днесъ-днесъ, понеже горитѣ сѣ забранени, понеже то не смѣе да стапи въ тѣхъ, понеже то се глобява безбожно, затова то гледа на тѣхъ като на нѣщо неприятно и се мѣчи по всѣкакъвъ начинъ да ги унищожи, не съзнателно, разбира се, както виждате заставени сѣ хората да се стараятъ да злоупотребяватъ. Ето защо, казвамъ, необходима бѣше една коренна промѣна въ този законъ, да позволимъ на населението, особено на това, което живѣе въ горитѣ, което поминава отъ горитѣ, да си придобива нѣкакъ по-добъръ поминѣка отъ тѣхъ. Послѣ, да позволимъ поне на ония добитѣкъ, който не може да врѣди на горитѣ, да пасе въ тѣхъ. Истина е, че заради козитѣ всичкиятъ другъ добитѣкъ страда. Можете да забраните въ низкостебленитѣ гори да пасатъ козитѣ, но за едритѣ гори, особено въ 3—4-годишнитѣ, никаква пакостъ не може да се принесе и трѣбва да позволите да се вкарва въ тѣхъ този добитѣкъ. Г. министърътъ на земледѣлието и търговията, въпрѣки запрѣщението на закона, е позволявалъ това, а и много други министри сѣ позволявали, ала прѣдъ самитѣ избори, като сѣ заставяли по тоя начинъ населението да гледа въ този моментъ на горитѣ като на една плячка, и се мѣчи по всѣкакъвъ начинъ да ги опустоши, безъ да помисли, че напася на себе си врѣда. Искамъ да кажа, нека г. министърътъ на търговията и земледѣлието се съгласи да оттегли този законопроектъ и да направимъ въ комисията най-същественитѣ измѣнения въ закона за горитѣ и тогава да ги внесемъ. Тукъ му е мѣстото, както и въ комисията се повдигна този въпросъ, г. министърътъ на народната просвѣта да се намѣси и да поиска нѣщо за съграждането на училища въ ония села, които сѣ бѣдни, и да поиска нѣщо отъ тѣзи държавни гори за образуването на училищни фондове. Тукъ му е мѣстото, както въ меритѣ направихме, така сѣщо и тукъ да направимъ нѣщо за тия училища. И поради тѣзи причини се налага отлагането на този законопроектъ. Азъ ще моля г. докладчика да остави този законопроектъ — още повече, че въ комисията не се гласува цѣлий, оставиха се наполовина разискванията — да го остави и да се помъчи и той да съгласи г. министра на търговията и земледѣлието да внесе нѣкои нови, съществени измѣнения въ закона за горитѣ, поне най-важнитѣ, за да удовлетворимъ населението.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Тоневъ.

Х. Тоневъ: Чл. 1 отъ внесенния законопроектъ трѣбваше да стане и този законопроектъ трѣбваше да се разиска, защото, споредъ закона за горитѣ, срокътъ на комиситѣ, които щѣха да работятъ по чл. 3 на закона отъ 1904 г., измѣненъ съ § 1 отъ 1906 г., е изтекълъ още на 15 февруарий 1908 г. По този членъ се искаше всѣки единъ лѣсничей, заедно съ извѣстни лица отъ селото, избрани като свидѣтели, да отиде въ всѣка една гора, държавна, селска или частна, да опрѣдѣли точнитѣ и граници. Въ извѣстни мѣста това се извърши, а въ нѣкои мѣста тѣзи комисии не можаха да привършатъ своята работа, вслѣдствие на което комисията и по чл. 12 не можа да извърши своята работа. Срокътъ, както на едната комисия, тъй и на другата по този членъ отъ § 1 отъ 1906 г., е изтекълъ, както казахъ по-рано, въ 1908 г. за да може да се извърши тая работа и тѣзи комисии да могатъ да дѣйствуватъ, г. министрътъ внася настоящия законопроектъ. Той безъ да споменувамъ друго нѣщо, ние трѣбва да приемемъ на драго сърце този законопроектъ, за да може да се тури основа на започнатото дѣло. Но, както виждамъ азъ, внесеното измѣнение ще трѣбва да се допълни; трѣбва още нѣкакво законоположение да се внесе по чл. 1 на законопроекта. Когато се измѣни законътъ въ 1906 г., като почнаха комиситѣ своята работа, доколкото разбрахъ отъ слушантѣ, които имахме въ нашата втора Силистренска околия, станаха голѣми злоупотребления. И доколкото азъ разбирамъ, тогавашнитѣ законоподатели създадоха това измѣнение съ цѣль, да могатъ да обогатятъ своитѣ партизани. Въ втората Силистренска околия, когато стапа описването на общинскитѣ гори — туй се отнася само за общинскитѣ гори, повечето гори тамъ сѣ общински, а държавнитѣ се групираха на други извѣстни мѣста, които не засѣгаха общинскитѣ гори — отъ тая дата, извѣстни лица, безъ да сѣ притежавали частни гори, на основание описването на тази комисия, не зная какво намѣриха, нѣкакъвъ срокъ ли не бѣ спазенъ или друго, но тѣ обжалваха тия протоколи на комисията и спечелиха горитѣ за въ частна полза на 14 села отъ втората Силистренска избирателна околия, които села иматъ приблизително около 76 хиляди декара общинска гора. До 14. XI. 1909 г. има заведени 154 дѣла отъ тѣзи 14 села. Спечелено е отъ общинската гора въ частна полза 13.880 декара. До тази дата има въ сѣдилищата неразрѣшени дѣла 27, заведени срѣщу 2.226 декара. До тази дата сѣ подадени рекламации 31 за 4.960 декара. А всичко събрано, до 14. XI. 1909 г. има 21.606 декара; това ще каже, една четвъртъ отъ общинската гора е взета отъ частни лица. Азъ не мога да разбера, на какво напѣтъ сѣдилища се основаватъ, защото по повечето отъ тѣзи дѣла сѣ взети сѣдебни рѣшения, безъ да е защитена общината; защото, когато се завеждаха дѣлата, тѣ бѣше нареждана работата, че самата община нѣмаше свой защитникъ и сѣдилищата като разглеждаха дѣлата, щомъ двама свидѣтели кажатъ: ние знаемъ, че отъ турско врѣме тая гора е на Хасанъ-ага, веднага се издаваше рѣшение и се вземаше гората. Това нѣщо и днесъ продължава, и вѣрвамъ, че и на г. министра е извѣстно, че има вече рекламации и може би сѣ хиляди други ще послѣдватъ, и въ скоро врѣме тѣзи общински гори ще се взематъ въ частна собственостъ отъ нѣколко лица, и на тѣзи селяни нищо друго не ще остане, освѣнъ да взематъ да се изселятъ. При това сѣщитѣ тѣзи гори, които сѣ спечелени отъ частни лица, тѣ се продаватъ на трети лица и въ скоро врѣме тѣзи гори ще влѣзатъ въ рѣцѣтъ само на едно-два лица. За тѣзи села, ако би тѣ се изселятъ и се заселятъ съ българи, не остава нищо друго, освѣнъ тѣ отъ своитѣ ниви да създадатъ

пасбища. Азъ мисля, че ще бѣде право, ако вземемъ по чл. 1 на настоящия законопроектъ да прѣвзимемъ едно положение, да може да стане едно прѣглеждане на тѣзи сѣдебни рѣшения, и вѣрвамъ, ако стане подобно нѣщо — има тукъ юристи, които разбиратъ тѣзи работи — ако стане такова нѣщо, ние ще видимъ, че всички издадени рѣшения и влѣзли въ законна сила сѣ неправилно издадени, защото тѣ се основаватъ на лъжливи показания и, ако се разпитатъ днесъ сѣщитѣ лица пакъ, тѣ ще откажатъ. По този въпросъ, доколкото азъ зная, силистренскитѣ лѣсничей е писалъ въ тогавашно врѣме въ министерството, искалъ е отговоръ, искалъ е наставления, какво да направи, и никой нищо не му е отговорилъ; когато нашата партия дойде на власт, тогава му се отговори. Никой не бѣше въ положение да защити общинитѣ, защото самитѣ общински свѣти, които държатъ постановления, знаятъ, че сѣ свидѣтелствували Иванъ за Хасанъ, Мехмедъ за Хасанъ и т. н. и така горитѣ сѣ били разграбени, но нищо не правятъ за отнемането на горитѣ. Азъ мисля, ще бѣде добръ, ако се съгласи г. министрътъ да се прѣвзиди едно такова законоположение, да стане прѣглеждане на тѣзи вземени рѣшения и занарѣдъ да не се допуска никакъ да могатъ да се подаватъ рекламации, защото ако се допуснатъ — азъ не мога да разбера, безъ да притежавамъ гора, безъ да плащамъ данътъ, да казвамъ, че притежавамъ гора — тогава горитѣ ще отидатъ въ частна собственостъ. Затова моля г. министра да се съгласи да се прѣвзиди едно положение, за да може да стане прѣглеждане на тѣзи сѣдебни рѣшения.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Шиваровъ.

Г. Шиваровъ: Прѣдложението, което внася почтенниятъ г. министръ на търговията и земледѣлнето, има своето мѣсто, защото ако не се внесеше едно такова прѣдложение отъ правителството за продължение срока за описване, както на държавнитѣ, така и на общинскитѣ гори, работата, както е извѣстно, г. г. народни прѣдставители, не бѣше извършена до край и нѣмаше да се довърши. Азъ нѣмахъ честѣта онзи день да се изкажа по този законопроектъ, и заявявамъ сега, че ще гласувамъ за него, като го намирамъ за много умѣстенъ. Но дължа да заява, че въ туй отношение добръ ще бѣде въ чл. 1, дѣто се прѣдвижда да става описване на границитѣ, както на държавнитѣ, така и на общинскитѣ гори, да се помѣсти и „описване на частнитѣ гори“, при все че тѣ сѣ частна собственостъ. Но, г. г. народни прѣдставители, съ туй прѣдложение, състояще се само отъ два члена, не се допринася онуй, което се очаква отъ българския народъ, по отношение на закона за горитѣ. Много се е говорило по закона за горитѣ и има що да се говори, Министритѣ на търговията и земледѣлнето, както сегашниятъ, тъй и другитѣ прѣди него, сѣ се мѣчили по всѣкакъвъ начинъ да могатъ да повдигнатъ горското дѣло у насъ, да могатъ да усилятъ производството, при едно правилно експлоатиране на горитѣ, но като че ли черна котка е минала, та не могатъ да го направятъ. Фактъ е отъ доклада на началника на горитѣ, който има народното прѣдставителство въ своитѣ рѣцѣ, дѣто се изтъква, че въ България приходътъ отъ горитѣ е отъ 1 до 2½ стотинки отъ 1 декаръ, а въ Ромѣния 20 и нѣколко стотинки. Това показва, че злото е или въ недоброто експлоатиране, или же въ подобра законъ за горитѣ.

Нашиятъ законъ за горитѣ — едно малко отклонение ще направи отъ чл. 1 и ще свърша — нашиятъ законъ за горитѣ прилича на една кърпена дреха, буквално кърпена дреха, нѣма никъдъ здраво мѣсто,

всѣки министъръ въ всѣка сесия на всѣка камара е внасялъ по едно предложение съ по единъ единственъ членъ за измѣнение на нѣкои членове.

А. Стамболийски: И то по лични интереси.

Г. Шиваровъ: Да. — Когато човѣкъ, ако погледне на чуждото законодателство, особито за горитѣ, напр., въ закона за горитѣ въ Прусия — недавна четохъ на едно мѣсто, че законътъ за горитѣ въ Прусия е гласуванъ още въ 1858 г. и оттогава до прѣди нѣколко години сѣ се държали обѣтѣжски отъ надлежитѣ чиновници по горитѣ да видятъ, дѣ сѣ неджизитѣ при прилагането на този законъ и наскоро е внесено вече едно измѣнение на самия законъ. У насъ, казвамъ, съ тѣзи кърпески сме направили закона просто едно недоносче. Днесъ се научихъ, че г. министърътъ на търговията и земледѣлието това лѣто свикалъ една комисија, състояща отъ двама депутати, види се, трѣбва да е имало и специалисти по горската частъ, лѣсничей; тая комисија се е занимавала доста дълго да работи нѣкакви законопроекти или да изучава горското дѣло у насъ. Азъ не зная, защо г. министърътъ, вмѣсто да внесе такъвъ единъ законопроектъ за едно по-добро нареждане на закона за горитѣ, иде да ни занимава само съ едно предложение, което не е безполезно, умѣстно е, но друго пѣщо се очакваше. Още повече, че почтениятъ министъръ на търговията и земледѣлието, чини ми се, безъ да му напомнямъ азъ, знае какъвъ е ангажментътъ му, като министъръ на търговията и земледѣлието, прѣдъ българския народъ, особито прѣдъ тѣзи мѣста, които е посѣтилъ: че ще внесе едно законоположение въ страната, което да може да улесни населението; съ други думи, вѣлжътъ да е ситъ и агнето да бѣде здраво.

А. Стамболийски: Тѣзи работи се приказватъ прѣди деня на изборитѣ.

Г. Шиваровъ: Сега, мнѣ ми се чини, че съ туй предложение, което се внася, г. министре, не се постига цѣльта. Горитѣ нѣма да се запазятъ отъ похищения, отъ безобразно експлоатиране, а ще се експлоатиратъ и ще продължаватъ да се експлоатиратъ пакъ така.

Вѣрно е, дѣто намекна почтениятъ г. докладчикъ, че не е злото само въ лошитѣ закони: законътъ може да бѣде най-лошъ, но даденъ въ добри рѣцѣ, той е най-идеалния, и обратно. Додѣто имаме тая поквара отъ партизанство — защото навсѣкждѣ правимъ отъ горитѣ политика, особено тамъ, дѣто има гори — каквито закони и да създаваме, сѣ ще се позаобидеятъ. Но каквото и да е, при паличността, казвамъ, на единъ такъвъ законъ, какъвто е сегашниятъ законъ за горитѣ, при едно неясно опрѣдѣляне длѣжноститѣ и правата, въ много случаи, казвамъ, на кметове, на свѣтници и на стражари, естествено е, че експлоатацията, безобразната, безобразната експлоатация е повече отъ допустима. Ще посоча, напр., единъ конкретенъ случай, че има се нужда отъ едно по-добро измѣнение на настоящия законъ за горитѣ и то да се състои въ слѣдното. Ако единъ стопанинъ на една частна гора поиска да отсѣче нѣколко декара — да кажемъ, 4—5 декара — мѣсто и даде заявление на лѣсничая, лѣсничаятъ докато дойде, минава се сума врѣме. 3—4 декара дърва, ако струватъ по 5—6 л., дървата му ще сторятъ 20—30 л.; а за да дойде лѣсничаятъ да му даде позволение, за да изсѣче това мѣсто, трѣбва да му плати 40—50 л. Ето, казвамъ, единъ конкретенъ случай, дѣто се налагаше на г. министра да направи едно измѣнение. И лѣсничаятъ ще отиде тогава, когато му е кефъ, а нѣма да отиде тогава, когато има нужда да се яви. Стопанинътъ може да има нужда да отсѣче дървата, за да може да

вземе пари да заплати, било на държавата, било на общината, било на частни лица срѣщу частни задѣлжения, но когато законътъ не задѣлжава лѣсничая, цомъ му се заяви, да отиде веднага да прѣгледа гората и да издаде нужното позволително, а по кефъ работи, възможно е да се докара дотамъ работата, цото съдебниятъ приставъ да отиде прѣдъ частния имотъ на стопанина съ едно рѣшение. Това го посочвамъ сега, като единъ конкретенъ случай, за нуждата отъ едно измѣнение въ закона за горитѣ. Но не е само туй. Има още много. Безъ да влизамъ въ тъкоститѣ на самия законъ, мисля, че самъ г. министърътъ на търговията и земледѣлието ги съзнава и се надѣя — дай Боже животъ и здраве да се видимъ и въ третата редовна сесия — г. министърътъ ще внесе такава нѣщо.

Ще гласувамъ за чл. 1.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Савовъ.

Нѣкои прѣдставители: Частъта е 8 вѣче.

С. Савовъ: Азъ ще бѣда много краткъ. Законопроектътъ за измѣнение и допълнение закона за горитѣ не е нищо друго, освѣтъ онова, което още въ първата извънредна сесия съ едно предложение азъ искахъ отъ г. министра и което внесохъ. Но едно пѣщо е пропуснато въ този членъ, на което азъ искамъ да обърна внимането на г. министра и на г. народнитѣ прѣдставители. На много мѣста има силни на деня хора, които сѣ завладѣли по единъ или другъ начинъ голѣми парцели отъ общинскитѣ гори и, само слѣдъ едно вписване въ регистра, въ данъчнитѣ книги, слѣдъ 5—10 години общинскитѣ свѣти, споредъ сега съществуващия законъ за замяняване турскитѣ документи съ крѣпостни актове, сѣ имъ издавали общински постановления и, въз основа на тѣзи постановления, нѣкои даже сѣ се сдобили съ крѣпостни актове, когато е знайно, че общинскитѣ гори и общинскитѣ мери не могатъ да бѣдатъ завладѣвани по каквато и да е давност. Ето защо, азъ ще моля г. министра да намѣри тукъ една форма на една алинея, въ която да се каже: при описването на горитѣ, тамъ, дѣто се срѣщнатъ стопани или владѣтели на частни гори, които сѣ между общински гори, да прѣдставятъ своитѣ документи и, ако тѣзи документи сѣ придобити по такъвъ начинъ, по какъвто азъ споменахъ, да не се считатъ владѣтели на частни гори, а да се опишатъ тѣхнитѣ гори направо като общински гори, защото мнозина сѣ си присвоили такава едно право, да бѣдатъ владѣтели на общински гори. Даже нѣкои сѣ се изхитрили дотамъ, че за да могатъ да станатъ стопани на общинска гора, осмѣждали сѣ общината и, подъ прѣлогомъ на вземане, съ съдебни пристави сѣ могли да успѣятъ да обсебятъ по 200—300—500 декара даже общинска гора, а това е много лошо. Чл. 1 не урежда тая работа, тая материя и когато дойде да се сѣдятъ селата, общинитѣ помежду си, или селата съ частни лица, законътъ прѣдвижда да доказватъ своето владѣние чрѣзъ околни люде. Моля ви се, какво по-лесно има отъ това? И нищо не ми е било по-гнусно отъ това, да гледамъ, какъ сѣдятъ биватъ лѣгани отъ тѣзи околни люде, околни лица, които свидѣлствуватъ само за 20 л. и се заклеватъ прѣдъ съдебното мѣсто, дѣто ще става огледъ, и казватъ, че „азъ бѣхъ въ турско врѣме тукъ и знаа, че този човѣкъ съчеше дърва и ги носѣше съ шейна“ и пр. и пр. Но тая работа е толкова калпавъ, а знайно е, че даже има такива мѣста, кждѣто, когато турцитѣ сѣ продавали своитѣ имоти и на мировитѣ сѣдии, и е било извѣстно, че извѣстно село нѣма частни гори, въ него не съществуватъ частни гори, и когато турцитѣ сѣ правили продавателни, за да прѣхвърлятъ своитѣ

имоти, мировитѣ сѣдни сѣ имѣ връщали тия документи, тия удостоверения отъ общинитѣ, за да изхвърлятъ тия послѣднитѣ пунктове, дѣто е писано „гори“, защото знаятъ, че такива гори не сѣ смѣстували, а тѣ сѣ искали по комшийски начинъ да ги завладѣятъ. Но послѣ, макаръ и отхвърлени тѣзи гори отъ сѣдебната властъ, тѣзи приятели въ продължение на 30 години сѣ успѣли сами да ги впишатъ въ данъчнитѣ книги като собствени, плащатъ имъ данъка и ги владѣятъ. Ето защо, азъ моля г. министра на търговията и земледѣлието да разпореди да се тури край на тая работа на заграбването на тия гори, като въведе по-добъръ редъ при описанието на горитѣ, които се владѣятъ отъ частни лица.

Това имахъ да кажа по този членъ. Ще гласувамъ за него.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Между многото сполучливи законопроекти, които г. министърътъ на търговията и земледѣлието е внесълъ за разискване въ настоящата камара, единъ отъ много несполучливитѣ му законопроекти, които той сега внася, е този за измѣненіята, които той иска да станатъ въ закона за горитѣ. Чл. 1 отъ закона за горитѣ, който ние сега разискваме, нито по своята редакция е добъръ, нито по своето си юридическо нагласяване е добъръ, нито пъкъ той урежда добри нѣкакви си економически интереси между населението. Напротивъ, чл. 1 отъ законопроекта за горитѣ, който ние разискваме и дебатираме тукъ, иде да внесе и да продължава да внася въ горското ни стопанство сѣ онзи хаосъ, началото на който се даде въ 1904 г. въ врѣмето, когато г. Геннадиевъ, тогавашенъ министъръ на търговията и земледѣлието, внесе въ закона. Лошитѣ езици говорятъ, че законопроектътъ се внесълъ тогава, за да бѣдатъ унищожени нѣкои процеси на Пловдивския апелативенъ сѣдъ, по които бѣ повѣрени г. Геннадиевъ и г. Табурновъ. Понеже тѣ изгубиха тѣзи процеси, за да се унищожи силата на сѣдебнитѣ рѣшения, се внесе тогава, казвамъ, законопроектъ отъ този министъръ. Казвамъ, лошитѣ езици говорятъ туй. Да-ли то е истина или не е истина, азъ не мога да твърдя. Но тогавъ, когато азъ, прѣдъизбявайки законопроекта на г. Геннадиева и прѣдъизбявайки онова, което днесъ г. Липчевъ се стреми да прокара, дохаждамъ до пълното убѣждение, че онѣзи, които сѣ писали закона въ 1904 г., не сѣ имали за цѣль да урегулиратъ правоотношенията на селата къмъ горитѣ, не сѣ имали за цѣль да прѣкрятъ вѣчнитѣ спорове за гори и мери между селата, а сѣ имали безспорно една цѣль — да създадатъ нѣкакви блага лично за себе си. Азъ не ща да процитирамъ онази несъстоятелностъ на оня законъ, по ще говоря за несъстоятелността на сегашнитѣ измѣненія, които се създаватъ въ този законъ, отъ една страна, отъ економическа точка зрѣние, а отъ друга страна, отъ юридическа. Може би по първата не е толкозъ отъ моята компетентностъ да говоря, но сѣ пакъ ще си позволя да кажа двѣ думи.

Ако вне разгърнете законопроекта на комисията тогавъ, въ 1904 г., и рѣчитѣ, които е държалъ тогавъ г. Генадиевъ, наедно съ онѣзи, които сѣ поддържали законопроекта, ще заключите, че тѣ имаха една безусловна цѣль, а тя бѣ слѣдната: да може да бѣде туренъ прѣдѣлъ между землищата на селата, за да може да се отдѣли кое влиза и кое не влиза въ землището за ползуване на извѣстно село. Но когато тѣ имаха тази цѣль и когато тя явно бѣ изказана въ законопроекта на г. Генадиева, тѣ пристѣпиха и казаха: „Не землищата ще се опрѣдѣлятъ, а ще се опрѣдѣлятъ границитѣ на частнитѣ, общинскитѣ и държавнитѣ гори“. Съ други думи тогавашниятъ за-

конодатель е искалъ да приложи турския законъ за земитѣ, чл. 126 на който говорѣше, че за гори и мери, на които границитѣ сѣ изгубени, граници, имѣющи се отъ дѣвно врѣме и сѣ заличени, за да можеше тѣ да бѣдатъ възстановени, казва, става разпитване на околни люде. И този принципъ, разбира се, разшироченъ въ закона за горитѣ тогава отъ 1904 г., тѣ го внесоха съ една редакция, отговаряща на съвършеннитѣ изисквания, на писане въобще на закони. И вие ще видите, че се създаде единъ смутъ въ горското вѣдомство, създаде се единъ смутъ не само въ изпълнителитѣ на закона, респективно лѣсничейтѣ, но се създаде единъ смутъ и въ самото Министерство на търговията и земледѣлието. И самиятъ, тѣй да си позволя да кажа, законодатель, авторътъ, който бѣ на закона, г. Генадиевъ, съ редъ свои окръжни и съ редъ свои дѣйствия отмѣни редъ разпореждания на закона. Така по съдържание поне трѣбваше да се сметатъ. Напр., станало описание на гори, протоколитѣ влѣзли въ законна сила и публикувани въ „Държавенъ вѣстникъ“; министъръ Генадиевъ назначаваше ревизори, за да се ревизира, правилно ли е или неправилно съставенъ протоколътъ, да ревизира туй рѣшение и той, като министъръ на търговията и земледѣлието, съ едно свое постановление унищожаваше тѣзи протоколи, влѣзли въ законна сила. Законътъ никога не му даваше туй право да може той, като министъръ на търговията и земледѣлието, да се сезира съ правилността на влѣзълъ въ законна сила протоколъ, а този протоколъ бѣ задължителенъ за него и той, като висшъ изпълнителенъ органъ, бѣ длъженъ да го печата въ „Държавенъ вѣстникъ“. Това, казвамъ, бѣ смутъ въ самото Министерство на търговията и земледѣлието, защото се създаваше положение, което въ закона го нѣма. Азъ бихъ молилъ да си прѣдстави народното прѣдставителство, що значи за едно село, което е изпълнило всичкитѣ формалности, за да се опише неговата гора или неговото землище — както щете кажете — слѣдъ това, като счита то себе си вече законенъ владѣтель на имота да дойде и да му се унищожи протоколътъ! Защо? Защото ревизорътъ при Министерството на търговията и земледѣлието билъ далъ мнѣние, че лѣсничейтъ неправилно призовалъ странитѣ, за да стане самото описание, и трѣбвало да ставатъ нови описания. Лѣсничейтъ отидоха до голѣма развала. Азъ не си позволявамъ дързостта да кажа, да говоря въ Собранието, че по закона за горитѣ лѣсничейтъ извършиха ужасни прѣстѣпления надъ българския народъ. Ще кажа нѣщо повече. За тѣхъ не бѣ създадо една доходна статия отъ описанията и, ако бихме разполагали съ повече врѣме, азъ бихъ могълъ да ви наведеа примѣри, да ви докажа съ писмени документи, какъ лѣсничейтѣ сѣ взимали по 2—3 на-полеона, а има нѣкои и по 5 л., за да се отчужди горското пространство и да се разрѣши нѣкому да разработи извѣстна частъ за себе си и за него. Азъ знамъ, че, напр., въ с. Остъръ-камъкъ, дѣто се създадоха 40 и нѣколко процеса, тамъ знамъ, че хора прѣзъ 3 села далечъ си описваха общинскитѣ гори и мери и се описваха като частни гори, въпрѣки всичкитѣ протести на мѣстното население тамъ. Защо ставаше тогава този произволъ?

А. Екимовъ: Кой лѣсничей е този?

В. Милевъ: Моля Ви се, има дѣло заведено. Ставаше този произволъ, защото въ рѣчитѣ на едни административни чиновници се даваха сѣдебни функции. На единъ административенъ чиновникъ дава се онуй право, което се дава само на едно сѣдилище — тамъ, дѣто иматъ право, казвамъ, да се явяватъ странитѣ въ сѣдилищата чрѣзъ своитѣ повѣреници или лично, безразлично, но иматъ туй

право да представят тѣ доказателства и да доказватъ, да-ли дѣйствително, тази гора принадлежи нему или принадлежи нѣкому другиму. А тамъ — при описанието — е произволъ, тамъ едноличната власт на лѣсничея е господаръ, тя е съдникъ, да-ли, дѣйствително, този е владѣтелъ на този имотъ или другъ. И това, г. г. народни представители, бѣ втората алинея на чл. 3 отъ закона за горитѣ, дѣто се казваше, че лѣсничеятъ отива на мѣстото, като съобщава на съседитѣ отъ респективнитѣ, каже, общини, призовава ги, за да опише, казвамъ, самата гора. Какви права имаха тѣзи страни, защо ги вие призовавате прѣдъ лѣсничея, не бѣ опрѣдѣлено отъ закона. И вие ги призовавате и тукъ, съ този законъ. Азъ питамъ, вие викаете едната страна и ѝ казвате: „Ела да защитишъ правата си“, а, за да защитишъ правото си тази страна, вие абсолютно, никаква възможностъ не ѝ прѣдоставяте. Вие казвате на този лѣсничей: „Вие ще опишете и Вашиятъ документъ ще има какво? Ще има сила на влѣзло въ законна сила рѣшение“. Туй бѣ казано въ закона отъ 1904 г., туй го казвате и вие сега, въ новия законопроектъ, който казва, че протоколътъ има сила на владѣлчески документъ, на владѣние. Ще кажа нѣколко думи и за този юридически терминъ — нѣкакъвъ си документъ на фактическо владѣние! Азъ не познавамъ, другъ нѣкакъвъ документъ за фактическо владѣние, освѣнитъ контракти, наеми и т. н., да се счита като такъвъ документъ. Но самитѣ документи за описанието да считате вие като нѣкакъвъ крѣпостенъ актъ и пр., това е съвършено абсурдно.

Министъръ А. Ляпчевъ: Въ цѣла Франция, г. Милевъ, поземелната собственостъ е уредена по административенъ редъ. Ама сж били други врѣмена — ще кажете.

В. Милевъ: Ще кажа и за Франция.

Министъръ А. Ляпчевъ: Да. Горитѣ на Босна и Херцеговина сж наредени се по административенъ редъ. Болката е другада.

В. Милевъ: Старииятъ законопроектъ прѣдвиздаше еднолична властъ на лѣсничея съ права на съдъ, съ права на съдилище, защото той е първа инстанция, и вие го казвате и тукъ. Вие запазвате сжко право на този лѣсничей и казвате въ втората алинея: „При това описване лѣсничеятъ се ръководи отъ факта“ — значи, той ще констатира факта: кой въ момента на описването дѣйствително владѣе гората, т. е. по закона ползува се отъ нея и пр. Та не сж ли всички съдебни спорове за горитѣ сж за това, че двѣ села прѣтендиратъ, че тѣ еднакво владѣятъ тази гора? Не е ли спорътъ сж въ това, че едното казва: „Наши пажари отъ стари врѣмена пазятъ туй мѣсто, ние, жителитѣ на туй село, се ползуваме“, и съседното село ви казва: „Ние се ползуваме“. Питамъ азъ, какъдъ е юридическиятъ смисълъ, юридическото значение на това? Отъ друга страна, г. г. народни представители, кое е ръководното начало, за да ограничите вие произвола на лѣсничея, за да констатира факта на владѣнието? Отъ цо той ще го констатира? Правилникъ имаше — ще ни отговори г. министърътъ на търговията и земледѣлието. Да-ли този правилникъ — единъ безобразенъ, лошъ правилникъ, по изпълнение закона за горитѣ — ще се припособява? Но въ него бѣ казано, че лѣсничеятъ не събира, казва, никакви доказателства не дава на странитѣ да му представятъ доказателства, а той лично прави справки, дѣ? Въ смлячнитѣ регистри. А ние знаемъ, че въ смлячнитѣ регистри меритѣ и горитѣ не бѣха описани и не бѣха записани. Може би да е имало нѣкакъдъ запи-

сани, но има много мѣста въ България, дѣто не е имало описване. Но този фактъ, че азъ съмъ декларираля единъ балталъкъ или една гора като своя, тази ми декларация още не е документъ, че този имотъ е мой. Питамъ азъ, коя е гаранцията, която ще ви даде основание да кажете: „Вие, лѣсничей, имате право, ще констатирате факта на владѣнието само съ този документъ“. И вие г. г. народни представители, ако искате да създадете миръ въ тази страна, бихъ желалъ да изисквате, да се впишатъ въ закона непрѣмѣнно фактитѣ, които ще опрѣдѣлятъ владѣнието, за да не ставатъ ония размирици, които сж ставали до денъ днешенъ, да окажете точно, какво лѣсничеятъ може да констатира, чрѣзъ какъвъ документъ той може да констатира този фактъ на владѣние. Иначе, казвамъ, никакви измѣнения, никакви поправки на закона нѣма да поправятъ онова, което досега е било. Нашиятъ законодатель се балтае, тѣй да се каже, въ единъ принципъ, за който ви каза и уважаемиятъ г. Беровъ, въ принципа: държавни ли да бждатъ горитѣ или общински. Азъ лично съмъ поддържалъ и поддържамъ, че въ България мѣсто на държавни гори и мери не трѣбва да има. И врѣме е вече, въ България горитѣ и меритѣ да се отрѣшатъ отъ този остарѣлъ турски принципъ, че тѣ, селата, иматъ само владѣнието, и азъ поддържамъ, че на селата трѣбва да се дадатъ крѣпостни актове за тѣхнитѣ мери и за тѣхнитѣ гори. Вѣрно е, дѣйствително, г. Беровъ, че има други, които защищаватъ социалистическия, комуналния принципъ, именно: държавата да вземе въ ржцѣтъ си горитѣ и да ги отстъпва за ползуване въ полза на жителитѣ на отдѣлнитѣ села, споредъ нуждитѣ на вѣско село. И смѣло, съ мотиви се защищава, казвамъ, този принципъ. Не казвамъ тази защита — защита на единия или другия принципъ, но тукъ стариятъ законодатель се балтае, тукъ се е врѣлъ, за да може да създаде нѣкакви документи за владѣние на тѣзи мѣри и гори и не е могълъ да се отрѣши отъ туй, чия ще бжде собственостъта на горитѣ и меритѣ: на селата ли ще остане, или ще остане пакъ на държавата. И единъ денъ държавата ще ви каже: „Вие ги експлоатирате, вие харчите хиляди левове за процеси, дайте меритѣ, ние ще ги ипотекираме срѣщу заеми на държавата, ние ще ги вземемъ, ние ще ги експлоатираме“. Ето защо се явява туй нѣщо ново въ закона и послѣдниятъ ни казва: нѣкакви си, казва, владѣлчески документи. Въ румелийско врѣме, асдж, нѣмаше крѣпостни актове — крѣпостната система ние сме я земали отъ руската, владѣлческата система е френска. Правъ казва г. Ляпчевъ, че Източна-Румелия въ своя уставъ бѣ приела владѣната, защото, споредъ турскитѣ закони се счита, че султанътъ или фискътъ е собственикъ на всички земи; понятията на мюлкъ почти бѣха непознати, съ малки изключения, на турското законодателство. Но съ освобождението ни, у насъ, особено въ Сѣверна-България се възприе едно правило, единъ принципъ, като се обявиха за собственици всички мюлѣчни, които фактически владѣха имотитѣ и добиха право да придобиятъ крѣпостни актове. Тукъ се питамъ азъ, разрѣшаваме ли единъ отъ тѣзи трѣнливи въпроси съ въпроса за нѣкакви си владѣлчески документи и защо сж тѣзи владѣлчески документи, иматъ ли значение тѣзи владѣлчески документи? Тѣ абсолютно нѣматъ значение, г. г. народни представители. Защо? Защото владѣлческиятъ документъ абсолютно никаква сила и никаква стойностъ нѣма. Той само едно значение има: да може, когато лѣсничеятъ ще опрѣдѣли участъка за гора, да се каже, че понеже туй е описано за едикое си село, азъ тамъ ще го опиша. Добръ, защо е владѣлческиятъ документъ? Нека лѣсничеитѣ си съставятъ регистри, или държавата

да си има описание, че това дѣйствително влиза, или че това не влиза въ землището. Защо създават единъ смутъ въ нашето законодателство и му казват „владѣлчески документи“, даватъ му документи безъ значение, документи, които нѣматъ абсолютно никакво значение? Защо тогава вие ще дойдете сега да създавате този документъ, безъ да му създадете санкция? Да, разбрахъ азъ, ако всѣки владѣлчески документъ има сила на влѣзло въ законна сила рѣшение, тогава има значение. Азъ по този членъ, г. г. народни прѣдставители, ще кажа нѣщо повече, защото азъ намирамъ, че законоположението е много важно. Ето защо азъ намирамъ: абсолютно никакъвъ шагъ напредъ. Правилното разрѣшение на такъвъ крупенъ въпросъ, какъвто е въпросътъ за горитѣ въ България, не се разрѣшава отъ чл. 1 отъ закона за горитѣ и намирамъ, че той е едно жалко творение, за да се поправи ужъ нѣщо, което дѣйствително не може да се поправи. И бихъ молилъ г. министъра на търговията и земледѣлието, който е и по-компетентенъ отъ мене, за да разбира економическото значение и економическия характеръ на въпроса, който се разрѣшава, да иска този законопроектъ да бѣде спрентъ, да не бѣде гласуванъ сега и да даде възможностъ да се изкажеме ние въ всичкитѣ подробности, за да можемъ да развиемъ тая материя или да го отложимъ, да назначимъ една комисия и то прѣдвидно отъ юристи, които да даде едно по-правилно разрѣшение на въпроса.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Милевъ! Юридическата страна на законопроекта е работена отъ членове на Върховния касационенъ съдъ.

В. Милевъ: Каза ми единъ членъ отъ комисията, че сж били назначени членове, които не сж присѣтствували въ комисията.

Министъръ А. Ляпчевъ: Присѣтствуваха тамъ.

В. Милевъ: Мене ми каза единъ членъ на комисията. Не желая да кажа името му. Но то не е важно, г. Ляпчевъ, не искамъ да споря върху това, даже да е важно, ние обсъждаме това като законъ. Тукъ се създава една sui generis процедура. Азъ дълбоко възставамъ за дѣто и вие ще възприемете тази sui generis процедура, която се възприе съ закона отъ 1904 г. Sui generis казвамъ, защото тя е изключение отъ общата гражданска процедура. И не мога да намеря мотиви; може би г. министърътъ ще ги има . . .

Министъръ А. Ляпчевъ: Единъ мотивъ имамъ, че двѣ трети отъ страната е минала по този принципъ, по този режимъ и азъ не мога да не довърна.

В. Милевъ: Защо се създава пѣкакъва нова процедура? Азъ, ако бѣхъ министъръ, не бихъ жалилъ да кажа: спирамъ изпълнението на всички тия протоколи, ще назнача една анкета, която да прѣгледа тия протоколи и да се произнесе, кой е правиленъ и кой не е правиленъ. Азъ не бихъ се стѣснилъ да унищожа и тѣзи рѣшения на Върховния касационенъ съдъ, които сж издадени по протоколи лѣснически, затуй, защото, когато искате да възстановите една неправда, да я направите правда, нѣма защо да се боите. Азъ казвамъ, че само неправда има въ закона за горитѣ. (Ржкоплѣскане отъ земледѣлската група)

А. Стамболийски: Тѣй, тѣй.

С. Бабаджановъ: Ржкоплѣската, ама ще плащате втори пътъ разноски на адвокати за водене на процеси.

В. Милевъ: И дѣйствително, пропия е това отъ г. Бабаджанова, което казва: „Още единъ пътъ ще платите“. И много жалко е, че въ България законодателствата, само за да създаватъ процеси и за да могатъ по още единъ пътъ да плащатъ пари селата, се създаватъ законоположения.

И. Хаджиевъ: Вѣрно е.

В. Милевъ: И азъ, защото не бихъ желалъ нашата камара да трѣгне по този пътъ затуй вземамъ думата да говоря противъ това законоположение. И нека ми бѣде позволено да цитирамъ пасажъ отъ самата статия, която ние разглеждаме, за да видите доколко азъ съмъ правъ въ изказанитѣ мои сжждения, че настоящиятъ законопроектъ не може да опрѣдѣли какво ще описва лѣсничествътъ? За Бога, горитѣ ли или землищата ще описва, питамъ азъ? Ами тѣзи понятия, балталъцитѣ? Какво ще стане съ селскитѣ балталъци? Защото извѣстно ви е, че има сжествена разлика между балталъцитѣ и между горитѣ. Тѣй сжщо питамъ азъ въ понятието на чл. 97 отъ закона за земитѣ и пасищата, а оня законъ бѣ постановилъ и „пасищата“ и описване и тѣхъ, и този законъ ги отхвърля.

Министъръ А. Ляпчевъ: То е типографическа погрѣшка — сега е прибавено въ доклада.

В. Милевъ: Сега ли е прибавена? Пардонъ, тогава.

Министъръ А. Ляпчевъ: Защо се ловите за таква работа?

В. Милевъ: Но каза се, ще се опишатъ общинскитѣ и държавнитѣ гори. Ами ако искате да свършите съ закона за горитѣ, защо ще описвате само държавнитѣ и общински гори, кждѣ изоставяте частнитѣ гори?

Министъръ А. Ляпчевъ: Много разумно ги изоставяме. Частното лице да си търси правосѣдие тъкмо тѣй, както вие го учите да си търси своето.

В. Милевъ: Значи, който има крѣпостенъ актъ, вие му казвате да се сжди, а този, който нѣма крѣпостенъ актъ, вие му казвате: ела да ви дамъ владѣлчески документъ, а ти какво ще правишъ съ своя крѣпостенъ актъ — Богъ съ тобою! Вие искате да дадете владѣлчески искъ, за да обезсилите единъ крѣпостенъ актъ, въ важността на който никой не може да се съмнѣва. Можете ли да дадете право на лѣсничей да описва гората на едно лице подъ прѣдлогъ, че е общинска, когато лицето има крѣпостенъ актъ? Вие му казвате: кой е настоящиятъ владѣлецъ, а лѣсничествътъ констатира противното, защото той не държи протоколи, съ него нѣма секретаръ, то е и протоколъ то е и все и вся; имате частни протоколи — присѣтствува и констатира, че фактическиятъ владѣтел е общината и лѣсничествътъ не забѣлжава възражението на противната страна, че му се прѣдставлява крѣпостенъ актъ. Значи, вашитѣ протоколи ще отмѣнятъ силата и значението на крѣпостнитѣ актове. За Бога, кждѣ е правдата, кждѣ е справедливостта въ това?

Министъръ А. Ляпчевъ: Той подлежи на обжалване.

В. Милевъ: А-а-а — „на обжалване“?

Министъръ А. Ляпчевъ: И отъ тѣзи обжалвания сигурно не страдатъ частнитѣ лица, а страдатъ държавата и общинитѣ. Много добръ го знаете това, като адвокатъ.

(Прѣседателското мѣсто заема г. прѣседателъ)

В. Милевъ: И така, ще дадете право на административната власт да ви сътвори хиляди глупости и какво ще ви научи? Заповѣдайте въ сѣдилището, ще ви каже. Добъръ, азъ имамъ звѣниченъ документъ, азъ имамъ крѣпостенъ актъ, защо ще ми се описва гората? Ами тя е описана съ този крѣпостенъ актъ. На какво основание ти ми я вземашъ и ме карашъ мене — държателъ съ титулъ — азъ да отивамъ въ сѣдилището? Има ли, моля ви се смисълъ въ това? Смисълъ не може да има, нѣма и значение. Напротивъ, има нѣщо жестоко, има едно ужасно нѣщо — да обезсилите значението на крѣпостните актове съ дѣйствиата на лѣсничея. Допустимо ли е това нѣщо? Защото азъ ви казахъ, че това е една процедура, *vis generis*, абсолютно необяснима и неоправдана отъ юридическа точка зрѣние.

По-нататъкъ г. г. народни прѣдставители: (Чете) „За дѣня на описване границитѣ на една гора лѣсничеятъ е длъженъ най-малко 15 дена по-рано да съобщи срѣщу разписка на окръжния управителъ, като прѣдставителъ на държавата, и на кмета или кметския намѣстникъ на селото или града, дѣто е гората“. Тукъ пакъ се спирамъ, г. Ляпчевъ. Вие казвате на лѣсничея, че той има самъ правото да опрѣдѣля, въ чие землище се намира гората. Идете да опишете, казвате, въ селото *х*, гората *х*, която стои между 2 или 3 села. Лѣсничеятъ отива и обиколва гората *х*; другитѣ претендиратъ и казватъ: гората не е въ това землище, тя е въ нашето землище, елате при насъ. Но вие му казвате, че той е длъженъ да отиде тамъ, къдѣто и чиято е гората. Значи, вие давате това право на лѣсничея да прѣдпрѣпи въпроса за собствеността на гората; той самъ да опрѣдѣли. Това е вѣрно, г. Ляпчевъ — заповѣдайте.

Двѣ думи. Лѣсничейтъ замѣстиха сѣдебно-административнитѣ комисии. Законътъ отъ 1897 г. прѣдвидѣше, че единъ прѣседателъ на сѣда, съ други още членове, засѣдаватъ на мѣстото, разглеждатъ възникналитѣ спорове и тѣ правѣха точни описания и тѣ издаваха рѣшенията. Законътъ отъ 1904 г. постави лѣсничея като онуй учрѣждение, което го имаше въ закона отъ 1897 г. — той замѣства прѣседателя на сѣда, той замѣства и членоветѣ и пр. Ако вземете закона отъ 1897 г. — той даваше право на спорящитѣ да си прѣдставятъ доказателствата, да доказватъ, че твърдѣнието на едно село е вѣрно или не, да доказватъ съ писмени документи своитѣ права. А тукъ нѣма такова нѣщо. Тукъ е произволътъ на лѣсничея: той да отиде да описва гората *х*, че дѣйствително таза гора е на еди-кое си село. Азъ мисля, че законопроектътъ се стреми да подпѣлни онѣзи злоупотреби и онѣзи неправди, които се създадоха съ закона отъ 1904 г. и 1907 г. Така поне азъ мисля. И дохождамъ до туй убѣждение, че той нищо въ туй отношение не разсѣйва, нищо добро не принася, за да поправи онѣзи недостатѣци, които ги имаше въ оня законъ.

Цитирамъ по-нататъкъ. Алинеята казва: (Чете) „... съ цѣль да обявятъ писмено и чрѣзъ гласнотай на населението за дѣня, когато лѣсничеятъ ще извършва описването...“ На кого ще обявява? Само на селото, къдѣто ще отиде да описва — така е въ Вашия законопроектъ. Ози законъ казваше на всички сѣдници, респективно близкостоящи до гората села ще съобщи, а Вашиятъ гласнотай тукъ не съобщава на сѣднитѣ села, а само на селото, дѣто ще отиде. Дѣйствително е тъй, г. Ляпчевъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Не бойте се. Ако тъй го разбирате, азъ съмъ готовъ въ това отношение

да дамъ редакция такава, щото да се разбира по-иначе. За това нѣма що толкозъ да се говори.

А. Екимовъ: На съсѣдитѣ писмено трѣбва да се съобщава.

В. Милевъ: (Чете) „Съставенитѣ“ — казва се по-нататъкъ — „така протоколи се публикуватъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, най-късно 3 мѣсеца отъ датата, която тѣ посѣятъ“. Азъ и тогава казахъ, и сега ще кажа — говоря по законопроекта — че абсолютно никаква смисълъ и значение нѣма публикацията въ „Държавенъ вѣстникъ“, освѣнтъ ако има едно желание да се каже, че Министерството на търговията и земледѣлието развило голѣма дѣйностъ и че много работи е печатало въ „Държавенъ вѣстникъ“. Това е старото положение; това се запазва.

Министъръ А. Ляпчевъ: Какъ ще се обяви, тогава?

В. Милевъ: Азъ ще Ви кажа, г. Ляпчевъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Кажете да видимъ.

С. Бабаджановъ: (Възразява нѣщо)

В. Милевъ: Сега, г. Бабаджановъ, ти ще говоришъ за редакцията.

С. Бабаджановъ: Азъ нѣма да говоря за редакцията.

Прѣседателъ: Г. Милевъ! 15 минути минаха. Трѣбваше да се качите на трибуната.

В. Милевъ: Много жалко, че е 15 минути.

Въ стария законъ бѣ казано, че владѣлческитѣ протоколи добиватъ сила на такива, когато бждатъ публикувани въ „Държавенъ вѣстникъ“. Тамъ можеше да има смисълъ и значение публикацията, защото...

Г. Динковъ: (Нѣщо възразява)

В. Милевъ: Много бързате, г. Динковъ. Вие искате да гласуваме съ 4 рѣшѣ, а пъкъ нѣмаме 4 рѣшѣ, имаме само 2. Чакайте. — Та, казвамъ, тукъ нѣма значение, защото владѣлческитѣ документи си остава такъвъ отъ датата, когато го е съставилъ лѣсничеятъ. Но той има едно значение. Какво? Датата на публикацията — 6 мѣсеца трѣбва да се изминатъ, за да се заведе процесъ. Защо се създава тази процедура?

Г. Динковъ: Казано е.

В. Милевъ: Казано е, г. Динковъ. Защо? На заинтересуванитѣ страни, на които вие съобщавате и които участвуватъ при описването, прѣдава се рѣшението отъ протокола и ако тѣ не сж съгласни, ако сж недоволни, ще го обжалватъ. И прѣдставете си днеска се описва имотътъ; слѣдъ 1—2 години, когато кметството се промѣни, всички печатани въ „Държавенъ вѣстникъ“ съобщения нѣматъ значение, защото не ги четатъ въ селата. Азъ зная единъ такъвъ случай въ едно село отъ Борисовградската околия — с. Дебъръ, покрай Марица: жителитѣ на това село имали единъ имотъ, който притежавали съ крѣпостни актове, при единъ кметъ се описвалъ, бламирали тоя кметъ, публикували въ „Държавенъ вѣстникъ“, тѣ не видѣли срока по закона за опрѣдѣление на държавнитѣ имоти. И когато въ втората инстанция държавниятъ адвокатъ прѣдставилъ „Държавенъ вѣстникъ“, тѣ бѣха абсолютно изненадани, че дѣйствително имало съставенъ нѣкакъвъ прото-

колъ и днеска имъ е отнета тъй наречената мѣстност Марганлийска, ако и да иматъ крѣпостни актове.

Д-ръ Н. Наковъ: Държавата е станала цѣлъ общачъ съ тѣзи 6-мѣсечни публикувания.

В. Милевъ: Та, казвамъ, г. г. народни прѣдставители, че и това постановление е абсолютно безъ значение, затуй, защото тя отмѣнява и онуй постановление на стария законъ, дѣто бѣ казано, че документътъ става владѣлчески слѣдъ като бѣде публикуванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“.

Но говориха нѣкой г. г. народни прѣдставители върху онуй послѣдствие, което идваше отъ закона отъ 1904 г., а именно, че много гори и мери се отнеха отъ много села много неправилно. Даже се изказа едно мнѣние отъ единъ отъ нашитѣ почитаеми колеги, съ което иска да бждатъ ревизирани тѣзи протоколи. Този въпросъ е много сериозенъ. Азъ не говоря да се ревизиратъ сѣдебнитѣ рѣшения. Да се ревизиратъ лѣсничейскитѣ протоколи, които сѣ обявени като влѣзли въ сила и по които нѣма заведени дѣла, може да има смисълъ, може да има и значение; но не може да има смисълъ и значение за онѣзи имоти, рѣшени вече съ сѣдебни рѣшения, защото, ако нѣщо се е пропуснало отъ лѣсничея, или се извършила нѣкаква неправда отъ него, страната е имала всичката абсолютна възможностъ прѣдъ сѣдилището да докаже тази неправда. Азъ нѣмамъ на разположение материялъ, за да докажа туй нѣщо на г. министра, че има много такива произволи, кждѣто лѣсничейтѣ сѣ заблѣзвали, че страната отказва да поднесе протокола, а тая страна не е била викана. И понеже въ закона бѣ казано, че протоколитѣ седатъ 2 мѣсеци, публикуваха се въ „Държавенъ вѣстникъ“ и ставаха рѣшения влѣзли въ законна сила.

Г. г. народни прѣдставители! Днесъ юриститѣ у насъ вече разсѣждаватъ, а пъкъ, ако се не лъжа, има вече рѣшения отъ Касаціонния сѣдъ — че владѣлческитѣ документи, както ги нарича стариятъ законъ, не могатъ да отнематъ силата и значението на заведеното на единъ искъ, ако и тѣзи протоколи да сѣ влѣзли въ законна сила; защото, разсѣждава юриститѣ и сѣдилището, азъ, даже да имамъ крѣпостенъ актъ, не мога да лиша третитѣ лица отъ правото да се обърнатъ къмъ сѣдилищата. Азъ намирамъ, че системата, къмъ която стамболовиститѣ се повърнаха, съ лѣсничейско описание, е система лоша, е система неправилна, е система съзнателна, която нѣма да доведе до добъръ край нито българскитѣ гори, нито процеситѣ за гори. Ако се възприеме принципътъ на разрѣшението на процеситѣ отъ онѣзи сѣдебно-административни комисии, които въ 1897 г. разглеждаха дѣлата, е много по-правилно, а най-добъръ би било да оставите на странитѣ за своитѣ спорове да се отнесатъ до сѣдилищата, безъ да съществува каквото и да било лѣсничейско описание. Тукъ има адвокати, много мои колеги, и тѣ знаятъ, че процеситѣ за гори се създадоха много и създадоха много работа на сѣдилищата слѣдъ влизането въ сила на закона за горитѣ отъ 1904 г., защото отидоха лѣсничейтѣ и описаха наново много гори, спороветѣ по които сѣ били разрѣшени съ сѣдебно рѣшение, и сега е казано същото, че съсѣдитѣ иматъ право да ги обтажватъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: А, не. Тамъ е казано: (Чете) „Гори или граници, за които съществуватъ вече заведени дѣла въ сѣдилищата, както и тия, що сѣ описани досега, нѣма да се описватъ“.

В. Милевъ: Не разбираете мисълта ми, г. Ляпчевъ. Лѣсничейтъ отива, странитѣ му оспорватъ границитѣ и казватъ: не, затуй не сме се сѣдили; той

прави описание и ще го направи. Кой го ограничава? Законътъ не може да го ограничи — той е длъженъ да направи описанието и той ще го направи. За кого? За въ полза на този, който има сѣдебно рѣшение. Но вие лишавате противната страна да заведе процесъ. А не бива да я лишите, защото противната страна може да ви прѣдстави измислени доказателства, измислени възражения, че за тая гора не е имало споръ, не е имало сѣдба. Сега е най-обичайно, г. Ляпчевъ, че когато отиде сѣдебниятъ приставъ да въвежда въ владѣние, върви и лѣсничейтъ и той описва; съобщава се протоколътъ въ сѣщото село, и пакъ завеждатъ процесъ. Не 1 и 2 дѣла, а 100-ци сѣ такива въ нашитѣ сѣдилища. Защо? Защото правото, което даватъ на лѣсничея, е жестоко, защото, повтарямъ, не е сѣдъ, нѣма сѣдебна страна, която да защитава правата си и да търпи възражения.

Г. г. народни прѣдставители! При сѣ че азъ бихъ желалъ и имамъ възможностъ да говоря още дълго по този въпросъ, но ще заключа, и понеже намирамъ, че тази материя ще бѣде жестока за насъ, демократитѣ, и че тя не е тъй добръ уредена въ внесения законопроектъ, азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи да се не бърза съ туй законоположение. Има много голѣми несъгласия — нека си позволя да кажа. Тукъ, въ законопроекта, дѣйствително е казано, че до 6 мѣсеца отъ датата на публикацията въ „Държавенъ вѣстникъ“ могатъ да се завеждатъ процеси; но има една статия, 71, г. Ляпчевъ, отъ закона за горитѣ, кждѣто е казано, че можете да завеждате спорове чрѣзъ окръжнитѣ управители, безъ да имате каквото и да е описание. И ви увѣрявамъ, че нашитѣ сѣдилища разрѣшиха въ положителна смисълъ тълкуването на чл. 71 отъ закона за горитѣ. И тамъ е казано: за всички спорове за гори или мери селата могатъ да завеждатъ процеси чрѣзъ окръжнитѣ управители. Отъ една страна тукъ съществува единъ протоколъ, публикувате го, даватъ 1 мѣсецъ срокъ, а тамъ не ми даватъ никакъвъ срокъ. Вие тамъ ми прѣдставяте правото азъ, когато ща, да си заведя процесъ, защото извѣстно е, че пре-скрипция за владѣние не може да има въ тѣзи спорове. Независимо отъ това, сами виждате какво противорѣчие има въ закона. Тукъ е казано: прѣдоставя се инициатива на частнитѣ лица да си завеждатъ процеси, а чл. 4 отъ закона за горитѣ заповѣдва: лѣсничейтѣ само иматъ право да възбуждатъ процеси, тѣ именно ще възбуждатъ процеситѣ. Кога? Ако сѣ възникнали нѣкакви спорове при самото описание. Въ 1904 г. измѣнението е за комиситѣ, а 1906 е за сѣдилищата. Питамъ азъ: може ли, когато вие не отмѣнявате ст. 4, кждѣто се дава право само на лѣсничея да повдига спорове, като прѣдстави книгата прѣдъ сѣдилищата, по едни заблѣжки вдругъ тукъ да казвате: не, имате срокъ отъ 6 мѣсеца? Това е съществено противорѣчие въ постановленията на единъ и същъ законъ, което трѣбва да се изправи.

Но не за туй азъ искамъ да говоря. Азъ туй цитирамъ не за да докажа своитѣ мисли, а за да убѣди прѣдставителството, ако мога, че съ туй измѣнение, което се прави, никакво радикално измѣнение, никакво подобрение въ закона не се въвежда, никакво подобрение и въ хозяйствено-горското стопанство не се въвежда, нищо не се създава, а оставатъ още редъ висящи въпроси, въ закона за горитѣ, като ялѣцитѣ, а така също и редъ други въпроси, които населението съ нетърпѣние чакаше да му се дадатъ съ тия измѣнения. Тѣ не му се даватъ, а му се дава само едно измѣнение на една процедура, която ще усложни спороветѣ между село и село, но по никоѣ начинъ нѣма да ги поправи. И азъ правя трети апелъ къмъ г. министра, да оттегли законопроекта, не, да го спре и да създаде съществени измѣнения въ закона и да знае, че най-слабиятъ неговъ законъ е

този, при все че другитѣ негови законоположения ги похваляваме най-искрено. Въ тази камара разглеждахме много интересни негови законоположения и пока той не остави своето име, че не е могъл да създаде нищо въ закона за горитѣ, още повече, че той минава като единъ човѣкъ, който познава добръ у насъ горско-стопанското и економическо значение на въпроситѣ, които възникватъ отъ туй горско стопанство. (Нѣкои ржкоплѣскатъ)

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на търговията и земледѣлното.

Обаждаатъ се: Часътъ е 9.

Министъръ А. Ляпчевъ: Дѣйствително може човѣкъ да се почуди на това ржкоплѣскане, защото се ржкоплѣска именно отъ тия, които сж тѣкмо на обратното мнѣние на оратора.

К. Сидеровъ: Кои сж тѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. г. земледѣлцитѣ.

К. Сидеровъ: Ама и отъ тамъ ржкоплѣскатъ. (Сочи мнозинството)

Министъръ А. Ляпчевъ: Много малцина.

Д-ръ Н. Наковъ: Азъ искамъ, г. министре, да не правите бѣлѣжка на тѣзи, които ржкоплѣскатъ и за какво ржкоплѣскатъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Азъ, като стоя тукъ, на червената маса, съмъ изложенъ винаги да тѣрпя нотации отъ всички.

Д-ръ Н. Наковъ: Вие си защищавайте законо-проекта.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, г. Наковъ!

Министъръ А. Ляпчевъ: И като народенъ прѣд-ставителъ, азъ имамъ пълно право да констатирамъ неразбиранията, когато сж тѣй очевидни . . .

Д-ръ Н. Наковъ: Събранието разбира повече отъ Васъ, защото неговото рѣшение има значение. Съ-бранието не разбирало, а Вие разбирате! Недосто-йно е за единъ министъръ да говори по такъвъ адресъ и съ такъвъ езикъ къмъ Събранието. Вие го направихте и онзи денъ, когато Ви бламираха по едно прѣдложение.

Прѣдседателъ: (Продължително звъни) Прави Ви бѣлѣжка, г. Наковъ.

Д-ръ Н. Наковъ: (Къмъ г. министра) Вие правите бѣлѣжка, че Събранието не разбирало, когато е приело прѣдложението на г. Батолова; това е не-достойно.

Министъръ А. Ляпчевъ: Не съмъ направилъ нищо друго, освѣтъ да назова нѣщата съ тѣхнитѣ имена. (Глътка)

Д-ръ Н. Наковъ: Да, и азъ съжалявамъ. Вие прѣд-извиквате, Вие правите бѣлѣжка, че Събранието по неразбиране на въпроса ржкоплѣска.

К. Сидеровъ: (Говори нѣщо)

Прѣдседателъ: Г. Сидеровъ!

К. Сидеровъ: Недѣйте обижда хората.

И. Хаджиевъ: Г. министърътъ чете нотации на Събранието, а г. Наковъ — на г. министра.

Д-ръ Н. Наковъ: То не е работа на г. Хаджиева.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Милевъ пледира тукъ каузата, че законопроектътъ, който азъ внасямъ, не допринася никакво подобрение по отношение на чл. 1. Ако г. Милевъ бѣше се спрѣлъ само на туй, че горското дѣло у насъ не е добръ наредено, че ние много закони за горитѣ сме имали, че не сме поставили правилно въпроситѣ, или, което е по-вѣрното, правилно или неправилно поставени, но една система приемаме днесъ и не я изкарваме до-край — това щѣхъ да го разбира; но да ми се казва, че съ това си прѣдложение не внасямъ едно по-добре кѣтъ съществуващото, на това не мога да се съглася. Какво е днесъ положението? Двѣ трети, ако не повече, отъ страната сж имали тѣй или инакъ подъ режима на закона отъ 1904 г. съ до из-вѣстна частъ поправки, а въ друго отношение раз-вали, които прѣтърпѣ този законъ съ измѣнението отъ 1906 г. Азъ съмъ прѣдъ необходимостта, прѣдъ кричащата нужда да продължа по този законъ и за останалата частъ онова, което се е направило въ двѣтѣ й третини. Питамъ се азъ сега, по-система-тично ли ще бѣде тази система, добра или лоша, да изкарамъ докрай, като подобримъ нейния приемъ, или да взема да я прѣкачурия? Този е въпросътъ, на който азъ трѣбва да отговоря. За мене е ясно: не мога азъ днесъ да подвъргна изново и двѣтѣ трѣ-тини отъ страната на онова положение, въ което тѣ сж били прѣди този законъ; не мога да приема та-кова нѣщо и вѣреамъ, че и г. Милевъ и други не могатъ да се съгласятъ. Тогазъ какъ трѣбва да про-дължа азъ? Само едно срѣдство има за мене, не, а за реда въ страната. Сжщата система, по която е минала по-големата частъ отъ страната, да донзка-рамъ докрай, като я подобримъ. Подобрена ли е? Не знамъ, г. г. народни прѣдставители. Но съ члена тѣй, както е тукъ редактиранъ, дѣто изрично се казва, че онова, което е извършено досега, добро или зло, приемаме го за извършено, защото нѣма какво друго да правимъ съ ония обяснения, които се даватъ въ него за това, което прѣдстои да се върши, азъ не правя нищо друго, освѣтъ да изкарамъ докрай това, което е започнато. По какъвъ начинъ? А, по единъ начинъ ужасенъ! Лѣспичеятъ, този лѣспичей, който ограбва — чии гори? — частнитѣ гори. Каква ирония надъ българскитѣ обществени имоти! Апелирамъ къмъ васъ, които сте адвокати, да ми кажете по съ-вѣсть: кой е незащитениятъ въ всичкитѣ тѣзи про-цеси, въ цѣлата тая процедура — общественитѣ имоти, ли, селото ли, държавата ли е защитена, или частното лице е защитеното? Вѣдъ всички вие знаете, че държавата, селото сж лишени отъ тѣзи доказа-телства, които вие ще изкарате прѣдъ сѣдилището и ще разобитите всѣкакви протоколи на единъ лѣспичей. И кои сж тѣзи доказателства? Свидѣ-литѣ, г-да, ще погледнатъ брадитѣ си и ще кажатъ: „Тѣй помнимъ, имотътъ е на еди-кого си“, и цѣ-лиятъ протоколъ на лѣспичея ще пропадне безвъз-вратно. Но г. Милевъ възражава: „Да, но нѣма да се сѣтятъ хората да си запазятъ правата въ продѣл-жение на 6 мѣсеца, които имъ даватъ“. Сериозно ли приказвате това? Имотнитѣ на гора, грамад-нитѣ имотници, частнитѣ имотници на гора нѣма да се сѣтятъ въ продължение на 6 мѣсеца, откогато се обнародва въ „Държавенъ вѣстникъ“ не само за да краси страницитѣ му, но и откогато се връжи раз-писка чрѣзъ окръжния управителъ! Сериозно ли поддържате това, че тѣ сж, които ще пострадатъ отъ този башибозукъ на лѣспичейтъ въ полза на държавата или на общината? Недѣйте, за Бога, по-ставя така въпроса, защото докаждаме дѣйствително до едно положение, дѣто азъ съмъ правъ да кажа, че по тѣзи трѣбваше да ржкоплѣскатъ, които ржко-плѣскаха, защото тѣ съвсѣмъ друго разбираха отъ това, което се приказваше.

По моему, ако има въ редакцията на този членъ да стане нѣкое подобрене, азъ бихъ го разбралъ; но отъ туй, което е вършено отъ 1904 г. до днесъ, отъ това, което намъ прѣдстои да вършимъ, другъ изходъ нѣма, освѣтъ да приемемъ туй, което е било, и да го доизкараме. Г. Милевъ обръщаше внимание и казваше, че лѣсничейтъ може да отиде да вика селото, или града, дѣто е гората, а тъкмо става споръ между 2 села за тази гора. Добъръ, не бихъ ималъ нищо противъ, ако г. Милевъ би могълъ да ми даде една редакция, която, безъ да поврѣди на постановленията на закона, да може да даде и тази гаранция по отношение на ония претендирующа при самото описване, освѣтъ възможността, която законътъ имъ дава чрезъ сѣдилището да си поправатъ нанесената неправда отъ протокола на лѣсничей и да унищожатъ този протоколъ; ако би могълъ да ми даде такава редакция, азъ съмъ готовъ да я приема. Но имамъ нескромността да кажа, че доста хора, юристи тоже, си цѣпиха главата на този въпросъ и не можахъ да дадатъ друга редакция, и държа за нея, докогато не види оная, която би хвърлила погълъма свѣтлина и която би защитила докрай тѣзи интереси.

В. Милевъ: Тѣ имаха другъ законопроектъ отъ 20 и пѣколко члена, защото спориха върху въпроса, да-ли протоколитъ може да останатъ за въ бѣдѣще или да ги унищожатъ. Миѣнията на комисията тамъ сж се раздѣлили и, най-сетѣ, се яви само единъ единственъ членъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Г. Милевъ! Ще Ви отговоря на този въпросъ. Азъ имамъ въ моята папка пѣлът законопроектъ, но азъ не искамъ да се шегувамъ съ законодателството въ тази страна — за слѣдъ 1 година да дойдете и да измѣните и него; азъ не желая да внеса законоположения, които нѣма да бѣдатъ оправдани, разбира се, отъ нуждитъ на страната. И още едно ще ви кажа: нѣмамъ това морално право прѣдъ себе си да кажа, че единъ законъ е лошъ, още тогазъ, когато азъ още не съмъ успѣлъ да го приложамъ въ сѣществениятъ му части. Законътъ за горитѣ, такъвъ какъвто е, не е лошъ.

В. Милевъ: Добъръ е, не е лошъ.

Министъръ А. Ляпчевъ: Даже съ турския законъ за горитѣ отъ 1869 г. се управляватъ босненскитѣ и херцеговинскитѣ гори, но това, което е лошо, описваше ви го г. Беровъ. За него има разни причини. А това, което е най-лошо, е, че нѣма администрация въ нашата страна. Ако би имало тази администрация, има нѣща въ живота на обществото, както и въ частния животъ, които трѣбва да се прѣгълтнатъ. Говори се за административнитѣ комисии.

В. Милевъ: Сѣдебни комисии.

Министъръ А. Ляпчевъ: Административнитѣ комисии почти навѣкждѣ въ свѣта сж установявали собствеността, г. Милевъ, по административенъ редъ, не е било възможно по сѣдебенъ редъ. Имаме една страна въ свѣта, кждѣто сж установявали собствеността по сѣдебенъ редъ; то е Англия. Но защо? Защото знаете отъ колцина се владѣе земята въ тая страна, и като потърсите, да-ли административна правда сж допуснали, тѣ ще ви кажатъ, че тѣ сами бѣха администратори и сами си издадоха крѣпостни актове. Ето защо не трѣбва да излизаме отъ това гледище при обождаването на такива въпроси за консолидиране правнитѣ отношения по поземлената собственост, било за мери, било за ниви, било гори: „Дайте сѣдъ отъ самото начало, всичко подвържете на сѣдилищата, не допускате нѣкаква административна намѣса за уреждането на тѣзи въ-

проси“, защото тогазъ ще излѣземъ отъ прѣдположението, че сѣдилищата и сѣдебнитѣ актове трѣбвало да сѣществуватъ прѣди да е имало земя и хора на този свѣтъ. Тѣ сж отподирѣ дошли, слѣдъ хората, и, слѣдователно, като сж дошли отподирѣ, тѣзи сѣдилища иматъ да регулиратъ отношенията, които сж се създали, а за отношенията, които се създаватъ вслѣдствие недостигъ на земя и вслѣдствие на резервнитѣ обществени поземолни имоти, разбира се, нѣма друго срѣдство, освѣтъ срѣдството на административна правда. Ние имаме законопроектъ, внесенъ за кадастра; и тамъ — както говорихме и когато му дойде редъ, пакъ ще говоримъ — и тамъ вие не можете да кажете, че трѣбва сѣдъ, не можете вие да хвърлите милиони парцели въ една страна въ сѣда. То е невъзможно, не можа Франция да направи това, не можахъ и други държави да го направятъ — ще се помирятъ съ много нѣща, докогато се тури една норма, докогато се тури една основа: оттамъ-нататѣтъ ще се зачита правото и съ актове и пр., безъ обаче да се нарушаватъ тѣзи документи, които ги има.

Сега, на въпроса. Не, виждамъ, въ какво куца този членъ по онова, което говори г. Милевъ, защото не мога да приема, че ние трѣбва да се върнемъ назадъ отъ 1904 г., и защото мисля тъкмо обратното на него, че незащитенитѣ сж обществени имоти на села, на градове или на държавата, а ония, които и по наредбата на този законъ иматъ прѣимущество, това сж частнитѣ лица, които г. Милевъ оплаква. Въ случая азъ ще чакамъ миѣнието на други г. г. юристи тукъ, които искатъ да помогнатъ, въ смисълъ, какъ да се нагласи, щото интереситѣ на селото и интереситѣ на държавата да бѣдатъ повече защитени, и слѣдъ това ще кажа нѣколко думи прѣди приема-нето на закона.

В. Милевъ: Ако позволите само двѣ думи.

Министъръ А. Ляпчевъ: Кажете.

В. Милевъ: Азъ Ви зададохъ такъвъ единъ въпросъ: ако лѣсничейтъ отиде да описва горитѣ, а кметовѣтъ му заявятъ, че сж се сногосили, тогава какво ще стане?

Министъръ А. Ляпчевъ: Лѣсничейтъ ще опише споредъ спогодбата, която е станала, споредъ показанията на кметовѣтъ.

В. Милевъ: Азъ ще Ви кажа сега примѣръ отъ сѣдебната практика. Въ закона за градскитѣ и селски общини е казано, че селата не могатъ да правятъ спогодби по спорове за имоти, ако нѣматъ постановление на свѣтитѣ. Вапиятъ членъ никждѣ не разрешава въпроса, какъ ще се прѣдставляватъ странитѣ. Процесуално членътъ даже не е нареденъ. Азъ Ви казахъ, че по стария законъ имаше правилникъ, въ който се казва, че се взема едно постановление отъ свѣтитѣ, което нѣма нужда да се потвърждава отъ надлежния управителъ. Тукъ даже и туй нѣщо нѣма. Процесуално постановлението на чл. 1 е неправдо.

Министъръ А. Ляпчевъ: Коя е тази алинея, която вие визирате като непълна?

В. Милевъ: Четвъртата.

Министъръ А. Ляпчевъ: (Чете) „За деня на описване границитѣ на една гора лѣсничейтъ е длъженъ най-малко 15 дена по-рано да съобщи срѣщу разликата на окръжния управителъ, като прѣдставителъ на държавата, и на кмета или кметския намѣстникъ на селото или града, дѣто е гората, която се описва, съ пѣлъ да обявятъ писмено или чрезъ глашатая на населението за деня, когато лѣсничейтъ ще извърши описването, та заинтересованитѣ...“

В. Милевъ: Кои сж тѣ.

Министъръ А. Ляпчевъ: „... да могатъ да участвуватъ при описването“. Г. Милевъ! Ако кметътъ и окръжниятъ управителъ чрѣзъ административнитъ органи не знаятъ тѣзи заинтересувани, позволете ми да кажа, че и Вие не можете да опрѣдѣлите въ закона, кои ще бждатъ тѣ.

Колкото до казаното отъ силистренския народенъ прѣдставителъ г. Тоневъ, който иска тъкмо обратното на онова, което иска г. Милевъ, да се усили държавната административна властъ, за да могатъ горитѣ да се запазятъ повече, ще чакамъ, казахъ, забѣлжката, която ми обѣща г. Динковъ да направи. Но колкото до неговото второ искане, да се подхвърлятъ на ревизия всички рѣшения на сѣдилищата досега въ ония крайща — защото г. Тоневъ казва и дѣйствително констатира печални фактове, че сж заграбени гори на села отъ частни лица съ свидѣтелски показания — азъ съжалявамъ, че не мога чрѣзъ този законъ да направя нѣщо, но не губя надежда, че ще мога да взема мѣроприятия, може би да стане нужно чрѣзъ самото Народно събрание да се санкциониратъ, за да се анкетира тия процеси и да се види, какъ е могло да се достигне дотамъ, щото да се обезмоятъ селата въ единъ такъвъ грамаденъ край, какъвто е цѣлиятъ почти Дели-Орманъ, въ полза на нѣколцина господа, благодарение на тѣзи драконовски мѣроприятия на лѣсничейтѣ, които ще обезмоятъ частнитѣ лица, както се прѣдполага тукъ.

Тукъ се приказва много, г. г. народни прѣдставители, като че ли да се говори по принципъ, и разбирамъ това. Азъ правя тази концесия, че съ този законопроектъ отъ 2 члена далечъ у мене не е сложено убѣждението, че ще поправимъ закона за горитѣ; а колкото до горското дѣло, позволете ми да ви кажа, че за него не е достатъченъ законътъ — искать се много условия, изброяването на които ще оставя, а иска се най-напрѣдъ азъ, като министъръ на търговията и земледѣлието, да изпълня моя дългъ, който още не съмъ изпълнилъ. И ще помоля тѣзи, които има да кажатъ още нѣкоя дума, да бждатъ по възможностъ по-кратки, за да можемъ да свършимъ сега поне съ чл. 1.

Н. Благоевъ: По-добрѣ е да се отложи за утрѣ, за да може да се проучи въпросътъ по-добрѣ и да се внесатъ нужнитѣ поправки.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ М. Такевъ: Г. г. народни прѣдставители! Врѣмето, дѣйствително, е напрѣдвало и азъ ще ви моля да вдигнемъ засѣданието, а за утрѣ да наредимъ слѣдующия дневенъ редъ: първо, продължение разискванията по законопроекта за измѣнение на нѣкои членове отъ закона за горитѣ; второ, второ четене законопроектитѣ: за измѣнение, допълнение и отмѣнение нѣкои членове отъ закона за народното просвѣщение, за построяване една нормална индустриална линия на около 10 км., която да свързва държавната гора „Лонгозъ“ съ желѣзнопътната станция Синдѣлъ по линията Русе—Варна; трето, първо четене законопроектитѣ: за измѣнение избирателния законъ, за отпуцане инвалидна пенсия на бившия работникъ при Софийския артилерийски арсеналъ П. Георгиевъ, за отпуцане народна пенсия на жената и дѣцата на убития при изпълнение службата си стражаръ Н. Вакареловъ, за обезщетяване поврѣдитѣ на полскитѣ имоти, за взривнитѣ вещества и оржията, за свободата на публичнитѣ събрания, за управлението на окръжитѣ и околиитѣ, за допълнение закона за данѣка върху сградитѣ, за професионалното образование, за свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 540.000 л. на Министерството на вътрѣшнитѣ работи, за свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 370.000 л. на Министерството на търговията и земледѣлието, за свърхсмѣтенъ кредитъ отъ 3.700 л. на Министерството на финанситѣ за разноси на Народното събрание. Слѣдъ туй да слѣдватъ останалитѣ въпроси отъ дневния дневенъ редъ.

Моля да се приеме този дневенъ редъ.

Прѣдседателъ: Моля ония, които приематъ прѣдложения дневенъ редъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Събранието приема.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато въ 9 ч. 15 м. вечерята)

Прѣдседателъ: **Х. Славейковъ.**

Подпрѣдседателъ: **Н. Гимиджийски.**

Секретаръ: **В. Молловъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гълъбовъ.**